

USTAŠKO-DOMOBRAŃSKI DOKUMENTI

BR. 129

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 1. DECEMBRA 1944. O BORBAMA KOD KNINA, U SLAVONIJI I U BOSNI I HERCEGOVINI*

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 336/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
1. XII 1944 g.

I OBĆI PREGLED:

Na istočnoj fronti pojačana vatrena djelatnost. Mostobran kod Osieka sužen.

Na Jadranskoj fronti popustila je neprijateljska djelatnost na Kninskom odsjeku uslied pretrpjelih gubitaka. Na Neretvanskom odsjeku uspješno su odbijeni neprijateljski napadaji. Uspjeh u podhvat u kod Požege, Kotor Varoši i Zenice.

Našice su opet ugrožene.

II PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Drini i borbenoj crti u Sriemu nema promjena.

Na Dunavskom odsjeku pojačana je neprijateljska topnička vatra na Opatovac (16 km j. i. Vukovara).² Sjeverna obala Dunava nasuprot Vukovara jako posjednuta od neprijatelja.³

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 1/1-1, k. 45.

² Njemačke položaje u Opatovcu tukla ja artiljerija Crvene armije (vidi tom I, knj. 10, dok. br. 145).

³ Obalu Dunava od Apatina do Bačke Palanke držale su tada jedinice 36. NOU divizije (opširnije o tome vidi tom I, knj. 10, dok. br. 145).

Sjeverno Osieka osujećen je pokušaj neprijatelja da kod Bilje (6 km s. i. Osieka) zaobide osječki mostobran te su neprijateljske snage odbačene protuudarom. Selo Bilje nalazi se pod vatrom »Staljinovih orgulja«. ⁴ Noću 28/29. XI posada mostobrana sjeverno Osieka povukla se na uži mostobran, porušivši kolni i željeznički most preko rukava r. Drave, 4 km s. Osieka.

Jadranska fronta:

U području Knina popustila je neprijateljska djelatnost, nakon što je neprijatelj pretrpio osjetljive gubitke. Pročišćeni su manji nepr. prodori na borbenoj crti kod Pađene (10 km s.z. Knina). ⁵

Vlastitim napadajima na neprijateljske postave sjeverno Knina i zapadno Palanke (15 km s.z. Knina, još nije uspjelo protjerati neprijatelja. Upućena su pojačanja. ⁶

Na Neretvanskom odsjeku odbijen je neprijateljski napadaj potpomognut oklopnim kolima na Široki Brijeg i Lise uz velike neprijateljske gubitke. Uništena su jedna oklopna kola i zaplijenjeno nešto oružja. ⁷

Južno i jugozapadno Mostara odbijeni su neprijateljski napadaji na naše postave.

U području Nevesinja jedna vlastita borbena skupina potisnula je partizane s crte Pridvorci — Kumičani ⁸ (10 km s. i s.i. Nevesinja) u smjeru sjeverozapada. Neprijateljski gubitci: 11 poginulih, 5 zarobljenih i 11 prebjeglih partizana: 6 strojnica, 10 pušaka i 3 konja.

Našice:

Opaza se ponovno okupljanje partizana u području Našica s vjerojatnom namjerom napadaja na to mjesto.

Požega:

Naše izviđačke skupine prodrle su 25. XI u s. Mihaeljevci i Trenkovo (6—8 km s. Požege) i protjerale parti-

⁴ Riječ je o raketnom oruđu sovjetske proizvodnje zvanom još i »Kačuša«.

⁵ i ⁶ Položaje njemačkih jedinica u rejonu s. Pađene i s. Palanka napadale su jedinice 19. NOU divizije (vidi dok. br. 19; Arhiv VII, reg. br. 10-1/2, k. 1021: izvještaj Štaba 19. divizije, pisan 25. januara 1945. štabu 8. korpusa NOVJ).

⁷ O borbama u Bosni i Hercegovini u decembru 1944. vidi tom IV, knj. 31.

⁸ Selo Kumičani nije nađeno na karti 1 : 100.000. Vjerovatno se misli na selo Humčani, 10 km sjeveroistočno od Nevesinja.

zane nanievši im gubitke od 20 mrtvih. Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo, 2 častnika i 6 ustaša je ranjeno.⁹

Banja Luka:

Jedna ustaška bojna u pothvatima oko Kotor Varoši (25 km j. i. Banje Luke) raspršila je jednu skupinu partizana, oduzela opljačkanu stolcu i naniela im gubitke od 41 poginulog (1 »oficir«) i oko 60 ranjenih. Vlastiti gubitci: 2 poginula, 1 ranjen i 2 nestala. Zaplenjeno je ručno vatreno oružje.

Zenica:

Odbijen je napadaj partizana na uporište Bukovci (16 km j.j. i. Zenice). Partizani su protjerani u smjeru jugozapada uz 13 poginulih i 2 zarobljena. Zaplijenjeno je ručno vatreno oružje, strjeljivo i bombe.

Kalinovik:

Jake partizanske snage zaposjele su Kalinovik i Dobro Polje (12 km s.i. Kalinovika).

Djelat, nepr. zrakopl.:

Prilikom bombardiranja Zenice 20. XI bombardirano je i s. Ričice kraj Zenice, gdje je porušeno oko 150 kuća, 14 osoba poginulo i 12 ranjeno.

Djelat, vlast, zrakopl.:

30. XI naše je zrakoplovstvo izvršilo prijevoz vojničkih osoba.

Općenito:

Prilikom izviđanja kod Koprivnice pala su 2 partizana.

Događaji na želj. prugama:

30. XI u 2300 sati na pruzi između ž. p7 Dugo Selo i Prečec eksplodirale su 3 mine i oštetile želj. prugu.¹⁰

30. XI u 1115 sati minama je oštećena glavna pruga između ž.p. Novoselec Križ i Moslavina Popovača. Pruga je popravljena istog dana.¹¹

⁹ Po naređenju Vrhovnog štaba NOV i POJ od 1. decembra 1944. jedinice 6. korpusa NOVJ grupisane su na prostoriji Našice — Donji Miholjac — Osijek — Slavonski Brod. Njihov zadatak bio je da očiste manja neprijateljska uporišta, onemoguće saobraćaj na komunikacijama, uspostave vezu sa 12. korpusom NOVJ, koji se nalazio na lijevoj obali Drave, i time olakšaju ofanzivu jedinica NOVJ na liniji Ilok — Erdevik — Kukujevci (vidi dok. br. 5 i 111 i tom I, knj. 10, dok. br. 99, 108, 109, 114 i 123).

¹⁰ i ¹¹ Diverzije su izveli dijelovi 3. diverzantskog odreda (Arhiv VII, reg. br. 2-4, k. 121: operacijski dnevnik štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

30. XI u 2358 sati na pruzi Osiek — Dalj kod ž. p. Sarvaš naišao je na minu teretni vlak. Mina se rasprsla, oštetila stroj i želj. prugu.

30. XI u 0930 sati na pruzi Osiek — Dalj između ž.p. Osiek i Sarvaš neprijateljski lovac napao je teretni vlak i onesposobio stroj, a ložača ranio. Na istom mjestu napadnut je još jedan teretni vlak. Poginuo je 1 vojnik, a više ih je ranjeno.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
Glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

(M. P.)

BR. 130

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 2. DECEMBRA 1944. O NAPADU JEDINICA NOVJ NA KNIN I ZAMLAČU I DIVERZIJAMA NA KOMUNIKACIJAMA ZAGREB — BANOVA JARUGA I ZAGREB — KARLOVAC¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 337/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
2. XII 1944 g.

I OBĆI PREGLED:

Na Istočnoj i Jadranskoj fronti bez promjena.
Borbe u području Bos. Novog.

II PODRUČJA:

Istočna fronta:

Mostobran na r. Dravi sjeverno od Osieka pušten je po osnovi i obranbena crta povučena je na r. Dravu.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 2/1-1, k. 45.

U zaleđu na r. Drini jače part. snage okupljaju se u području Bijeljine.

Na r. Dunavu obostrana topnička vatra.

Jadranska fronta:

Kod Knina slabija napadačka djelatnost neprijatelja.²

Na Neretvanskom odsjeku bez promjena.

Sv. Ivan Zelina:

U toku je pothvat u području 7 km s.s.z. Sv. Ivana Zelina.³

Bos. Novi:

Noću 30, XI/1. XII jače partizanske snage napale su uporište Zamlača (5 km s.s.i. Bos. Novog). Nakon kratke borbe posada se povukla u Dvor na Uni pretrpjevši gubitke.⁴

1. XII u protunapadaju uporište je ponovno vraćeno. Neprijateljski gubitci: 3 poginula i veći broj ranjenih.⁵

Djelat, vlast, zrakopl.

1. XII naše je zrakoplovstvo izvršilo prievoz u više lietova krugovalnog, zdravstvenog i ostalog tvoriva, zatim novca, žurne pošte i vojničkih osoba.

Događaji na želj. prugama:

1. XII u 0015 sati na glavnoj pruzi između ž. p. Kutina i Banova Jaruga naišao je na minu teretni vlak. Mina se rasprsla te izbacila stroj, 2 teretna kola i 6 štitnih kola. Pruga je zakrčena.⁶

1. XII u 1230 sati na pruzi Zagreb — Karlovac između ž. p. Horvati i Zdenčina naletio je na minu putnički vlak. Mina se rasprsla i izbacila 4 štitna kola i oštetila želj. prugu. Prekid prometa još traje.⁷

² Položaje njemačkih jedinica južno i jugoistočno od Knina napadale su jedinice 20. i 26. NOU divizije, a sa zapada i sjeverozapada 19. NOU divizija 8. korpusa NOVJ (opširnije o tome vidi dok. br. 18, 19, 27, 35, 45, 98 i 111; Arhiv VII, reg. br. 10-1/2, k. 1021: izvještaj Staba 19. divizije od 25. januara 1944. upućen Štabu 8, korpusa NOVJ).

³ Riječ je o pothvatu koji su izveli dijelovi 1. puka Poglavnikovog tjelesnog zdruha i protiv jedinica 32. divizije 10. korpusa NOVJ (vidi knj. 35, dok. br. 98).

⁴ i ⁵ Napad na Zamlaču izvele su jedinice 7. NOU divizije (vidi dok. br. 111 i 168).

⁶ Diverziju su izveli dijelovi 3. diverzantskog odreda (vidi dok. br. 46).

⁷ i ⁸ Mine su postavili dijelovi 2. diverzantskog odreda (vidi Arhiv VII, reg. br. 24, k. 121: operacijski dnevnik Staba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

Noću 1/2. XII minama je razorena pruga između ž. p. Hrv. Leskovac i Remetinec te Zdenčina i Horvati na pruzi Zagreb — Karlovac.⁸

1. XII popravljena je pruga Zagreb — Banova Jaruga između ž. p. Dugo Selo i Prečec i prohodna.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
Glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

(M.P.)

BR. 131

**IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA
ORUŽANIH SNAGA NDH OD 3. DECEMBRA 1944. O BOR-
BAMA U DALMACIJI, LICI, SLAVONIJI I SREMU¹**

DNEVNO IZVJEŠĆE
GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
3. XII 1944 g.

I OBĆI PREGLED:

Na Istočnoj fronti živa topnička i izviđačka djelatnost. Odbijeni su neprijateljski napadaji u području Neština i Erdevika. Odbrana Osieka povučena je na r. Dravu. U Bijeljину ušli partizani, iza što je po zapovijedi višeg podhvatnog zapovjedništva prolazno ispražnjena po vlastitim četama.

Na Jadranskoj fronti odbijeni su manji neprijateljski napadaji u području Knina, na Neretvanskom odsjeku i kod Nevesinja.

Veliki uspjeh u podhvalu kod Plaškog (podr. Ogulina), kod Gračaca i kod Sv. Ivana Zeline.

Oslobođen Medak (u Lici) i Novi Grad Podravski. Bjelovar napadnut sa zemlje i iz zraka.

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 3/1-1, k. 45.

Požega i Pleternica obkoljene. Borbe su u toku.
Napadaji neprijateljskog zrakoplovstva na preselice
i željezničke uređaje.

II PODRUČJA:

Istočna fronta:

Na odsjeku Drine osim neprijateljske topničke vatre i izviđačke djelatnosti nije bilo promjene. U zaleđu tog odsjeka neprijatelj je zaposjeo cestu Zvornik — Brčko kod Bijeljine i ušao u Bijeljину, koja je po zapovijedi višeg podhvatnog zapovjedništva prolazno izpražnjena.

Na borbenoj crti u Sriemu i na Dunavu traje i nadalje neprijateljska topnička vatra i izviđačka djelatnost. Kod Vizića i Neština (6 km i. i 9 km j. i. Iloka) odbijeni su neprijateljski napadaji u jakosti sati.² U manjem podhvat u području Erdevika naše su postrojbe naniele neprijatelju gubitke i zaplijenile nešto oružja.³

Opažaju se pokreti neprijatelja iza borbene crte na kojoj se utvrđuje.

Neprijatelj topničkom vatrom uznemiruje Osiek.

Sovjetske snage opažene su na lievoj obali r. Drave nasuprot Adolfovca, Josipovca i Petrijevacu (8—14 km s.s.z. Osieka).

Most kod D. Miholjca dignut je u zrak po njemačkim četama.

Jadranska fronta:

Na području Knina bez promjena. Opaža se prikupljanje jačih neprijateljskih snaga južno Knina, gdje neprijatelj dovlači pojačanja preko Obrovca i Ervenika.⁴

Odbijeni su noćni neprijateljski napadaji na naše postave j.z. Palanke i s., Pađene na obokrbnoj cesti.⁵

Na Neretvanskom odsjeku južno Mostara protjerana je neprijateljska izvidnica, koja je ostavila 2 poginula i 6 ranjenih partizana.

Uspješnim podhvatom u području Nevesinja neprijatelj je protjeran dalje prema sjeveru i sjeveroistoku. Daljnjih 10 poginulih partizana je pronađeno i 6 zarob-

² i ³ Riječ je o izviđačkoj aktivnosti jedinica 1. proleterskog korpusa NOVJ neposredno pred početak proboja neprijateljske odbrane (3. decembra 1944) na liniji Ilok — Erdevik (opširnije o tome vidi tom I, knj. 10, dok. br. 99, 106, 108, 109, 110, 112, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 162 i 165; knj. 17, dok. br. 168).

⁴ Vidi dok. br. 130, objašnjenje br. 2.

⁵ Položaje njemačkih jedinica u rejonu s. Pađene i s. Palanka napadale su jedinice 19. NOU divizije (vidi dok. br. 19; Arhiv VII, reg. br. 10-1/1, k. 1021: izvještaj štaba 19. divizije od 25. januara 1945. upućen Štabu 8. korpusa NOVJ).

Ijeno. Cieni se da su neprijateljski gubici znatno -veći. Plien: 1 strojnica, 8 pušaka, 1 američka oklopna kola, strjeljivo i 5 konja.

Požega:

Noći 1/2. XII jače part. snage napale su Požegu i Pleternicu. Svi neprijateljski napadaji odbijeni su. Odmetnici su prekinuli cestu Nova Kapela — Batrina — Pleternica. Preduzete su protumjere.⁶

Koprivnica:

Dielovi jednog ustaškog zdruga protjerali su partizane iz s. Glogovac (6 km j.j.i. Koprivnice) i odbili sve napadaje partizana na to selo noću 1/2. XII bez vlastitih gubitaka.

2. XII isti dielovi u svom napredovanju dostigli su Novi Grad Podravski (13 km j.i. Koprivnice) i oslobodili ga nakon kratke i žestoke borbe. Pronađeno je 25 poginulih partizana, 7 je zarobljeno i veliki broj ih je ranjen. Vlastiti gubici: 1 ustaša poginuo i 7 ih je ranjeno.⁷

Bjelovar:

2. XII partizanske snage, koje su obkolile Bjelovar, napale su uporišta oko grada. Istog dana Bjelovar i Vojnović napadnuti su 3 puta od neprijateljskog zrakoplovstva. Ima štete i žrtava. Borbe s partizanima su u toku.⁸

Ogulin:

U toku je podhvat u području Plaškog (24 km. j.j.i. Ogulina). Do sada su jaki neprijateljski dielovi odbačeni iz područja Plaški — Tobolić (22 km j.i. Ogulina) u smjeru sjevera i istoka, a neprijatelju nanieti teški gubici: 198 poginulih partizana je izbrojeno, još 50 poginulih je ocienjeno, 7 ih je zarobljeno i 2 su prebjegla. Plien: 3 oklopna kola, 4 p.o. topa, 3 strojnice, 7 strojopušaka, 2 stro-

četdeseta NO divizija, u sadejstvu sa 4. brigadom 12. NOU divizije, napala je 2. decembra 1944. ustaško-domobransku posadu u Pleternici, dok. je na Slavonsku Požegu vršen., demonstrativni napad (vidi dok. br. 16, 111 i 138).

⁷ Na pravcu Koprivnica — Podravski Novi Grad vođene su borbe od 1. do 4. decembra 1944. između dijelova 5. ustaškog stajaćeg zdruga i NO brigade »Pavlek Mihovih Miškina« (opširnije o tome vidi dok. br. 111, objašnjenja br. 34 i 40; Arhiv VII, reg. br. 3-1, k. 119/9: depeše Štaba 10. korpusa od 3. i 6. decembra 1944. upućene Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁸ Ustaško-domobranske posade u Gudovcu i Velikom Korenovu napala je 32. NO divizija u sadejstvu sa 1 (Zagorskom) NO brigadom. Bjelovar su bombardovali saveznički avioni (vidi dok. br. 9, 10, 15, 23, 109, 132, 133, 134 i 135; knj. 35, dok. br. 101).

josamokresa, 30 pušaka, 1 samovoz, 200 komada stoke. Vlastiti gubici: 8 ustaša i 1 Nijemac poginuli, 15 ustaša ranjeno. Podhvat se nastavlja.⁹

Odbijeni su neprijateljski protunapadaji na Dragu (5 km i. Plaškog) uz 37 poginulih i 3 zarobljena partizana.¹⁰

Gospić:

Jedna borbena skupina iz Gospića zauzela je na juriš Medak (15 km j.i. Gospića).¹¹

Gračac:

Borbena skupina iz Bruvna (11 km s.s.i. Gračaca potisnula je 1 partizansku skupinu prema zapadu sjeverozapadu uz osjetljive gubitke po neprijatelja. Nađena su 52 poginula partizana, daljnjih 50 poginulih partizana je ocijenjeno.¹²

Sv. Ivan Zelina:

U nastavku podhvata s.z. Sv. Ivana Zeline ustaške borbene skupine razbile su partizane u području s. Žitomir (7 km s.z. Sv. Ivana Zeline) nanievši im teške gubitke. Izbrojano je 60 mrtvih partizana.¹³ Vlastiti gubici: 1 ranjen.

Osobitosti:

20. XI pripadnik 4. sati ustaške posade iz Oriovca ubio je načelnika grada Požege "Ivana Stiirmera iz nepoznatih razloga. Istraga je u toku.

⁹ O gubicima 8. NOU divizije u borbama koje su vođene u rejonu Plaškog od 27. do 29. novembra vidi dok. br. 13.

¹⁰ Napad na Dragu izvele su jedinice 8. NOU divizije (vidi dok. br. 83).

¹¹ Dijelovi njemačke 392. legionarske divizije, u sadejstvu sa jednom bojnom ustaša, zauzeli su Medak 1. decembra 1944 (opširnije o tome vidi dok. br. 8, 107 i 109).

¹² Dijelovi njemačke 392. legionarske divizije, ojačani sa 8 tenkova, napali su 29. novembra 1944. Prvu i 2. brigadu 35. NO divizije na liniji s. Cerovac — Stolac (trig. 968) i prisilili ih da se povuku na liniju s. Poljice — s. Paklarić. Jedinice 35. NO divizije uspjele su protivna padom na pravcu Paklarić — Klapavica razbiti neprijatelja i protjerati ga u Bruvno. U dvodnevni borbama neprijatelj je ostavio na položaju 40 mrtvih, dok je veći broj ranjenih odveo kamionima. Gubici 35. NO divizije bili su: 3 mrtva i 13 ranjenih (vidi Arhiv VII, reg. br. 7-4, k. 572 A: depeša štaba 35. NO divizije pisana 1. decembra 1944 štabu 11. korpusa NOVJ).

¹³ Ovaj podatak nije tačan. U borbama koje su vođene 28. novembra 1944. u rejonu Sveti Ivan Zelina jedinice 32. NO divizije imale su 8 mrtvih i 30 ranjenih. Poslije ove borbe Divizija se povukla u rejon Sveti Ivan Zabno (Arhiv VII, reg. br. 3-1. k. 119/9: depeša štaba 10. korpusa od 1. decembra 1944. upućena Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

28. XI jedna kola s 4 njemačka pučka jurišnika naišla su na minu kod Andrijevac. Mina se rasprsla, ubila 3 i ranila 1 Niemca.

Prema izvješću III zbor. područja 11.000 Nedićevih vojnika stiglo je u Podgrab pri povlačenju iz Srbije te namjeravaju produžiti u Sarajevo.

Prema izvješću zapovjedništva Iztok Niemci su zapoviedili rušenje i uništenje tvornice »Bata« u Borovu. Time bi 30.000 ljudi kod »Bate« ostalo bez kruha.

Zbog naknadnog povratka nestalih domobrana vlastiti gubici kod Zamlache kraj Bos. Novog smanjeni su na 10 nestalih.¹⁴

ZA POGlavNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Glavar glavnostožernog ureda
general i ust. pukovnik (T. Sertić)

RAZASLATO:
Poglavnom Županstvu,
Min. oružanih snaga,
Sastavak.

BR. 132

IZVJEŠTAJ. GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA
ORUŽANIH SNAGA NDH OD 4. DECEMBRA 1944. O BOR-
BAMA KOD KNINA, PLETERNICE I GRAČACA¹

DNEVNO IZVJEŠĆE
GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
4. XII 1944 g.

I OBĆI PREGLED:

Na Istočnoj fronti osim obostrane topničke vatre bez promjene.

Na Jadranskoj fronti nastavlja se žestoke borbe u području Knina.

Veliki uspjeh u podhvat u području Gospić — Gračac.

Stanje kod Bjelovara olakšano.

¹⁴ O gubicima koje je 7. NOU divizija nanijela 7. lovačkom zdrugu u Zamlachi 30. novembra 1944. vidi dok. br. 130 i 168.

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 4/1—1, k. 45.

U Požeškoj kotlini nastavlja se podhvat za odterećenje Pleternice.

Napadaj. neprijateljskih zrakoplova na Zaprešić i željezničke vlakove.

II PODRUČJA:

Istočna fronta:

Na Drini i u Sriemu obostrana topnička vatra.

Na Dunavskom odsjeku odbijena je jedna neprijateljska izvidnica, koja je pokušala prijeći rijeku 5 km s.s.z. Sotina.

Jadranska fronta:

U području Knina pročišćeni su neprijateljski prodori na sjeveroistočnom i jugozapadnom odsjeku borbene crte.²

Nakon teške borbe sjeverozapadno od Knina, kod Očestova (5 km. s.s.z. Knina) i istočno Pađene neprijatelju je uspjelo uz podporu topništva i bacača presjeći obokrbnu cestu. Neprijatelj neprestano dobiva nova pojačanja.³

Borbena skupina koja napreduje iz Palanke (15 km s.z. Knina) prema Kninu odbacila je neprijatelja s visinskih postava uz cestu, ali cesta još nije oslobođena.⁴

Osjeća se pomanjkanje strjeljiva.

S Neretvanskog odsjeka nema novih viesti.

Požega:

Nastavlja se podhvat u smjeru Pleternice.⁵

Noć 2/3. XII protekla je u Požegi mirno.

Bjelovar:

Poduzetim protumjerama stanje u Bjelovaru popravilo se. Opaženo je povlačenje neprijatelja od Bjelovara.⁶

² Položaje njemačkih jedinica sjeveroistočno od Knina napadale su jedinice 9. NO i 20. NOU divizije, a jugozapadno od Knina 26. NOU divizija (opširnije o tome vidi dok. br. 18, 19, 27, 35, 45, 98 i 111).

³ Sa sjeverozapada Knin je napadala 19. NOU divizija (vidi dok.; br. 19; knj. 35, dok. br. 80; Arhiv VII, reg. br. 10-1/2, k. 1021; izvještaj štaba 19. divizije pisan 25. decembra 1944. štabu 8. korpusa NOVJO).
⁴ Pravcem Otrić — Palanka — Pađene prodirali su dijelovi 392. legionarske divizije. Prema naredenju štaba 15. brdskog armijskog korpusa oni su hitno prebačeni iz Like u rejon Knina da bi pritekli u pomoć 264. pješadijskoj i 373. legionarskoj diviziji (Franc Šraml, navedeno djelo, str. 199—213).

⁵ Podhvat 7. ustaško-domobranske gorske divizije počeo je 2. decembra 1944. s namjerom da se pritekne u pomoć posadi u Pleternici, koju je napala 40. divizija 6. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 16, 111 i 138).

⁶ Poslije uspješno izvedenog napada na ustaško-domobranske posade u Gudovcu i Velikom Korenovu, 33. NO divizija i 1 (Zagorska) NO brigada povukle su se na prostoriju s. Narta — s. Ivanska (opširnije o tome vidi dok. br. 15).

Gračac:

Nastavlja se podhvat čišćenja ceste Gračac — Gospić. Neprijatelju su do sada naneti teški gubici: 329 partizana je poginulo, 10 je zarobljeno. Plien: 1 strojnica. 12 strojopušaka i veći broj ručnog vatrenog oružja.⁷

Djelat, nepr. zrakopl.:

3. XII oko 1400 sati neprijateljski zrakoplovi bombardirali su kolni most u Zaprešiću i srušili ga. Porušeni su i bunker i te oštećena cesta. Ranjen 1 Niemac.

3. XII u 1030 sati neprijateljski zrakoplovi napali su vlak na pruzi Bos. Brod — Doboj između ž.p. Lužani i Kovači. Oštećen je stroj, a strojovođa, ložičar i nadzornik stroja te 1 njemački vojnik poginuli.

Osobitosti:

Prema izvješću zapovjedništva »Iztok« sprema se rušenje svih željezničkih pruga od Vinkovaca na sjever, istok i jug.⁸

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Glavar glavnostožernog ureda
general i ustaški pukovnik (T. Sertić)

RAZASLATO:

Poglavnom županstvu,
Min. oružanih snaga,
Sastavak.

⁷ Ovi podaci nisu tačni. O gubicima jedinica 13. i 35. NO divizije na komunikaciji Gospić — Gračac od 1. do 4. decembra 1944. vidi dok. br. 8, ¹⁰⁹, 111 i 131.

⁸ Opširnije o tome vidi dok. br. 111.

**IZVJEŠTAJ STOŽERA . POGLAVNIKOVOG TJELESNOG
ZDRUGA OD 4. DECEMBRA 1944. O NAPADU JEDINIČA
NOVJ NA GUDOVAC, VELIKO KORENOVO I GRADEC¹**

Zagreb, 4. 12. 1944.

POGLAVNIKOV I TJELESNI
SDRUGOVI
Ia — br. 3167/44/taj.

Predmet: Dnevno izvješće za 4. 12. 1944.

Izvješće Ia

2. 12. 1944. u 05.35 sati napali su komunisti uporište Gudovac (5 jz. Bjelovar). Vlastite postrojbe podpomognute su topničkom vatrom iz Bjelovara. Posljedak nepoznat, jer je prekinuta veza. Upućeno pojačanje prema Gudovcu i Korenovu (6 jjz. Bjelovar) moralo se je radi velike premoći neprijatelja povući, uz vlastite gubitke 4 mrtva i 10 ranjenih. Sudbina uporišta Rovišće i Gudovac do sada nepoznata, dok je Koreново palo.²

2. 12. 1944. na večer došlo je 1500 komunista u V. Mučna (18 jz. Koprivnica) i izbacili su svoje predstraže prema Koprivnici,³ tako da je 3. 12. 1944. oko 12.00 sati došlo do sukoba sa predstražama V. staj, djel. zdruga U.V.,⁴ ali su nakon kraćeg vremena odbačeni nazad.

Izvješće Ic

Noću 1/2. 12. 1944. tučeno je sakupljanje komunista u selu Rovišće (10 zsz. Bjelovar) topničkom vatrom iz Bjelovara. Neprijatelj je raspršen.

2. 12. 1944. od 12.00 do 16.00 sati neprijateljski zrakoplovi su u više navrata bombardirali i tukli strojničkom vatrom Bjelovar. Nastale štete na želj. postaji i središnjoj oruž. školi. Gubitci u ljudstvu 3 oružnika i 3 građ. osobe mrtve, a 3 oružnika ranjena.⁵

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 1—268/26, k. 112.

² Neprijateljsku posadu u Velikom Korenovu napala je 2. brigada 33. NO divizije, a u Gudovcu 1 (Zagorska) brigada Zapadne grupe NOP odreda 10. koipusa NOVJ (vidi dok. br. 15, 23, 111, 131 i 132).

³ U rejonu Koprivnica — Križevci nalazila se tada 32. NO divizija radi obezbjeđenja napada na Veliko Koreново i Gudovac (vidi dok. br. 15).

⁴ Peti stajaći djelatni zdrug Ustaške vojnice

⁵ Bjelovar su bombardovali saveznički avioni (vidi dok. br. 15).

2. 12. 1944. napali su komunisti sa manjim snagama južni i jugozapadni dio odbranbenog pojasa Bjelovara, ali su 3. 12. 1944. u jutro odbijeni. Posljedak do sada nepoznat.⁶

2. 12. 1944. predala su se 20. udar. puk. 4 komunisti sa puškama.

Novoosnovane brigade »Pavla Miškine« i »Franje Gaži« nalaze se na području Đurđevac i Kloštar,⁷

Električni vod Zagreb — Bjelovar prekinut.

3. 12. 1944. u 16.45 sati napadnuta posada Gradeća (III. bojna 20. U.P.) vatrom samoradnog oružja i bacača.⁸

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

P. N. GLAVARA STOŽERA P.T.S.
I PROČELNIKA Ia
por. (Stanišić)

Uručiti:

1. Pročelniku Ic
2. Operodu Minorsa⁹
3. Zap. I. Zb.¹⁰ područja
4. Gen. Kdo. LXIX. A. K. z.b. V.¹¹

⁶ Spoljne odbrambene položaje Bjelovara napala je brigada »Nikola Demonja« (vidi dok. br. 10).

⁷ O formiranju brigade »Pavlek Mihovil Miškina« vidi dok. br. 24, objašnjenje br. 20; brigada »Franjo Gaži« nije formirana.

Na području Đurđevca nalazila se brigada »Pavlek Mihovil Miškina«. Petog decembra prebačene su u Đurđevac brigade »Braća Radić« i »Matija Gubec« (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9: depeše Štaba 10. korpusa upućene 1, 4. i 6. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁸ Vidi dok. br. 167, primjedbu br. 17.

⁹ Operativnom odjelu Ministarstva oružanih snaga

¹⁰ Zapovjedništvo 1. zbornog područja

¹¹ Komandi njemačkog 69. armijskog korpusa za naročitu upotrebu

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 5. DECEMBRA 1944. O NAPUŠTA-NJU KNINA, PLETERNICE I SLAVONSKE POŽEGE I O BORBAMA ZA GUDOVAC , VELIKO KORENOVO I ROVIŠĆE¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 340/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
5. XII 1944 g.

I OBĆI PREGLED:

Na iztočnoj fronti bez promjene.

Na jadranskoj fronti Knin napušten po osnovi.

Nastavljaju se žestoke borbe kod Požege. Posle hrabre obrane posada Pleternice probila se ka skupini, koja je upućena u pomoć.

Žestoke borbe na uporištima jugozapadno Bje-lovara.

Manje uspješne borbe oko Broda i Doboja.

Napadaji nepr. zrakoplova na Vareš i želj. uređaje.

II PODRUČJA:

Tztočna fronta:

Sa iztočne fronte nema novih viesti.

U pozadini fronte na Drini u području Rogatica — Zvornik pojačana je partizanska napadačka djelatnost.

Jadranska fronta:

U borbenom području Knina polučio je neprijatelj upotrebom jakog topništva i oklopnim kolima dubok prodor u jugozapadnom odsjeku. Sam grad je pod vatrom topništva i bacača.²

Napadaji za oslobodenje obskrbne ceste između Pa-đene i Palanke nisu imali uspjeha.³

Napuštanje Knina odpočelo je noću 30. XI/1. XII.⁴

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 5/1—1, k. 45.

² Opširnije o tome vidi dok., br. 27, 35, 45 i 111.

³ Vidi dok. br. 132, objašnjenje br. 4.

⁴ Glavnina njemačkih snaga koje su branile Knin bila je savla-dana u borbama od 26. novembra do 4. decembra 1944 (vidi dok. br. 18, 19, 27, 35, 45, 98 i 111; knj. 35, dok. br. 98; Arhiv VII, reg. br. 10—1/2, k. 1021: izvještaj štaba 19. divizije pisan 25. januara 1945. štabu 8. kor-pusa NOVJ). -

Na Neretvanskom odsjeku fronte bez promjene. U području Nevesinja izviđanjem u smjeru s. Odžak (7 km j.i. Nevesinja) nije ustanovljen neprijatelj.

Doboj:

Noću na 1. XII ustaške i domobranske postrojbe iznenadno su napale partizane u s. Sivši (9 km j.z. Đo-boja), i razpršile ih. Neprijateljski gubitci: 15 poginulih i 10 zarobljenih partizana.

Plien: 6 strojopušaka i veći broj pušaka. Vlastiti gubici: 4 ustaše i 1 domobran poginuli.

Brod:

Jedna ustaška postrojba napala je 2. XII neprijatelja kod s. Drenovca (22 km s.z. Broda) i zarobila 6 partizana, dok broj poginulih i ranjenih partizana nije ustanovljen.

Požega:

Borbene skupine upućene prema Pleternici za odtećenje posade prihvatile su 3. XII posadu Pleternice, koja se probila kroz neprijateljski obruč, nakon što je 2 dana uspješno odbijala sve neprijateljske napadaje.

Tom prigodom neprijatelju su zadani teški gubitci: 209 partizana je poginulo, 30 je zarobljeno, a zaplijenjeno je: 72 puške, 1 protuoklopna puška, 6 strojopušaka, 3 strojosamokreša, 1 bacač, 6 konja, strjeljivo i oprema. Vlastiti gubitci: 1 častnik, 2 domobrana i 1 Niemac poginuli, 2⁵ častnika, 18 domobrana, 3 Niemca i 1 ustaša ranjeni.

Noću 3/4. XII odbijen je novi napadaj partizana na Požegu podpomognut jakim topništvom.⁶

Usljed jakih partizanskih snaga u Požeškoj kotlini, koje su obkolile Požegu i presjekle ceste i želj. prugu za Požegu,⁷ zapovijedio je podhvatni zapovjednik evakuaciju Požege.

Bjelovar:

Noću 1/2. XII jake partizanske snage napale su s. Gudovac (5 km j.z. Bjelovara). Snage upućene iz Bjelo-

⁵ O rezultatima napada 40. NO divizije i 4. brigade 12. NOU divizije na Pleternicu vidi dok. br. 16 i 138.

⁶ Demonstrativni napad na Slavonsku Požegu izvela je Omladinska brigada »Joža Vlahović«, sadejstvujući time ostalim snagama 40. NO divizije koje su napadale Pleternicu (vidi dok. br. 16 i 138).

⁷ Na području Slavonske Požege nalazila se tada 40. divizija i 4. brigada 12. divizije 6. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 16, 44 i 54).

Neprijatelj je napustio Slavonsku Požegu 5/6. decembra 1944. po naredenju generala Peričića, zapovjednika (komandanta) 7. ustaško-domobranske gorske divizije (vidi dok. br. 16, 54, 135 i 138).

vara u pomoć napadnutom uporištu nisu mogle doći Gudovac zbog premoćnih neprijateljskih snaga, te su se vratile pretrpevši gubitke od 4 poginula i 10 ranjenih. Sudbina uporišta Gudovac i Rovišće nepoznate su, dok je Korenovo (8 km j.z. Bjelovara) u partizanskim rukama.⁸

Gospić:

U području Medaka (16 km j.i. Gospića) odbačen je neprijatelj s visova jugoistočno mjesta uz 32 poginula partizana.⁹

Djelat, nepr. zrakopl.:

3. XII četiri neprijateljska zrakoplova napala su Vareš majdan, razorila želj. prugu i ranila 1 osobu.

4. XII više neprijateljskih zrakoplova napalo je strojnicama i bombama želj. prugu i vlak na pruzi Brod — Doboj između ž.p. Lužani i Derventa.

4. XII neprijateljski lovci napali su želj. postaju Šid. Oštećen je jedan stroj.

Djelat, vlast, zrakopl.:

4. XII naše je zrakoplovstvo uspješno bombardiralo neprijateljsko uzletište kod Čeralija (područje Podr. Slatine).

Osim toga izvršio je obskrbu strjeljivom posade u Požegi i Bjelovaru, te prijevoz žurne pošte.

Događaji na želj. prugama:

4. XII na pruzi Zagreb — Karlovac između ž.p. Draganići i Karlovac u 0805 sati naišao je na minu teretni vlak. Mina se rasprsla i izbacila 4 štitna kola. Pruga je bila prohodna istog dana.¹⁰

Istog dana u 1450 sati na istoj pruzi naišao je na minu radni vlak. Mina se rasprsla i izbacila 3 štitna kola. Pruga je bila popravljena istoga dana.¹¹

4. XII u 1530 sati na pruzi Zagreb — Varaždin popravljene su štete na želj. postaji Pušća Bistra i pruga je prohodna.

4. XII popravljena je i prohodna pruga između ž.p. Dugo Selo i Ivanić Grad i Novoselec Križ — Moslavina Popovača.

⁸ Gudovac i Veliko Korenovo napala je 33. NO divizija u sadejstvu sa 1 (Zagorskom) NO brigadom (vidi dok. br. 15 i 23).

⁹ O gubicima 3. brigade 13. NO divizije i 3. brigade 35. NO divizije u borbama kod Metka od 1. do 4. decembra 1944. vidi dok. br. 8 i 109.

¹⁰ { u Mine su postavili dijelovi 2. diverzantskog odreda (Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121: operacijski dnevnik štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

Zubčasti dio pruge Sarajevo — Konjic se popravlja pa je promet između ž.p. Podorašac i Bradina prekinut na 20 dana, ali će se pojedini vlakovi povremeno puštati.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
Glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

(M.P.)

BR. 135

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 6. DECEMBRA 1944. O NAPADU JEDINICA NOVJ NA MOŠĆENICU I O BORBAMA U SREMU, SJEVERNO OD KNINA I NA PRAVCU KOPRIVNICA — BJELOVAR¹.

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 341/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
6. XII 1944 g. ¹

I OĐĆI PREGLED:

Na Istočnoj fronti odpočeo je neprijatelj napadaj s jakim snagama i prešao Dunav kod Opatovca.

Na Jadranskoj fronti bez promjena.

Snage upućene iz Dugog Sela i Koprivnice nastavljaju borbe za odterećenje Bjelovara.

Evakuacija Požege započela je.

Napadaji nepr. zrakoplovstva na želj. uređaje.

II PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Iztočnoj fronti u Sriemu noću 3/4. XII započeli su partizani uz podporu sovjetskog topništva i teškog naoružanja očekivani napadaj na naše iztaktne postave.²

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 6—1/1, k. 45.

² Opširnije o tome vidi dok. br. 131, objašnjenje br. 2.

Istodobno neprijateljske snage u jakosti 3 bojne (oko 2.000 ljudi) prešle su Dunav između Opatovca i Mohova (14 km s. Sida) u zaleđu borbene crte.³

Do sada su odbijeni svi neprijateljski napadaji na Ilok i Opatovac.

Na Drini bez promjena. U zaleđu fronte na Drini ponovno je zaposjednuta vlastitim četama Bijeljina.

Na Dunavu i Dravi bez promjena.

Jadranska fronta:

Nastavljaju se teške borbe u području s. Knina, koji je izpražnjen.⁴

Na Neretvanskom odsjeku nije bilo značajnije borbene djelatnosti.

Požega:

Posada Požege izvlači se po osnovi prihvaćena od ostalih postrojbi.⁵

Križevci — Koprivnica:

Borbene skupine, koje napreduju prema Bjelovaru od Dugog Sela protjerale su 4. XII partizane iz s. Cugovac i Grabrić (13 i 14 km j.j.z. Križevaca) te napadaju partizane u s. Lubenu (12 km j.j.z. Križevaca). Neprijateljski gubitci nisu ustanovljeni. Vlastiti gubitci: 3 ranjena.⁶

Snage upućene iz Koprivnice prema Bjelovaru dostigle su 4. XII G. Križ i G. Sredice (14 km j. i j.j.i. Ko-

³ Sadejstvujući jedinicama 1. proleterskog korpusa NOVJ i jedinicama Crvene armije, koje su vršile proboj neprijateljske odbrane na frontu Ilok — Ljuba — Erdevik, dva bataljona 3. brigade 36. NOU divizije i jedna četa Crvene armije forsirali su Dunav i, poslije uništenja neprijateljskih snaga između Mohova i Opatovca, stvorili su mostobran za prebacivanje artiljerije Crvene armije (opširnije o tome vidi tom I, knj. 10, dok. br. 145; knj. 17, dok. br. 168).

⁴ O toku i rezultatima borbi za Knin vidi dok. br. 18, 19, 27, 35, 45, 98 i 111; knj. 35, dok. br. 97.

⁵ Opširnije o evakuaciji neprijateljskih jedinica iz Slavonske Požege vidi dok. br. 16, 54, 136 i 138.

⁶ Prema depeši koju je Štab 10. korpusa pisao 6. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske, 1 (Žagorska) NO brigada vodila je 4. i 6. decembra žestoke borbe sa dijelovima 1. ustaško-domobranske divizije na pravcu Sv. Barbara — Cugovac — Lubena. Ubijeno je 44, a ranjeno 60 neprijateljskih vojnika. Gubici 1 (Žagorske) brigade bili su: 6 mrtvih, 7 ranjenih i 12 nestalih (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9).

privnice) vodeći borbu s jakim partizanskim snagama, te su se istog dana povratile u Koprivnicu.⁷

Partizani su cestu prema Bjelovaru minirali a mostove djelomično porušili.⁸

Petrinja:

Noću 4/5. XII napali su partizani uporište Mošćenica (4 km i. Petrinje). Pomoć upućena iz Siska vodi borbu s neprijateljem kod s. Pračno „(4 km j. Siska).⁹

Djelat, nepr. zrakopl.:

4. XII neprijateljski zrakoplovi napali su vlak kod Kalcnja i onesposobili 2 stroja.

Istog dana napadnut je oklopni vlak kod Lašve od strane neprijateljskih zrakoplova. Žrtava nije bilo.

Istog dana neprijateljski zrakoplovi bacili su 7 bombi kod ž.p. Tarčin bez učinka.

Djelat, vlast, zrakopl.:

5. XII naše zrakoplovstvo izvršilo je obskrbu strjeljivom posade u Bjelovaru, te prijevoz žurne pošte, novca i vojničkih osoba.

Obćenito:

Prigodom izviđanja kod Andrijevacu zarobljeno je 7 partizana.

Događaji na želj. prugama.:

Noću 3/4. XII na pruzi Bos. Novi — Bihać porušili su partizani oko 20 tračnica između ž.p. Bos. Novi i Rudice. Popravak je u toku.

Noću 4/5. XII na pruzi Zagreb — Varaždin između ž.p. Vel. Trgovište i Zabok minama je porušen jedan most.

5. XII na glavnoj pruzi između ž.p. Novoselec Križ i Ivanić Grad naletio je na minu teretni vlak. Mina se rasprsla i izbacila jedan stroj.¹⁰

⁷ Dijelove 5. ustaškog stajaćeg djelatnog združenja odbacila je u Koprivnicu NO brigada »Pavlek Mihovil Miškinac«. Gubici ustaša bili su: 26 mrtvih i 34 ranjena (Arhiv VII, reg. br. 3—1, l. 119/9: depeša Štaba 10. korpusa pisana 4. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁸ Put i mostove na pravcu Čazma — Bjelovar minirale su jedinice 33. NO divizije vršeći pripreme za napad na Gudovac, Veliko Korenovo i Bjelovar (opširnije o tome vidi dok. br. 15 i 23).

⁹ Ustašku posadu u s. Mošćenica napale su jedinice 7. NOU divizije (vidi dok. br. 49).

¹⁰ Diverziju su izveli dijelovi 3. diverzantskog odreda (vidi dok. br. 46).

Istog dana u 1240 sati na pruzi Zagreb — Karlovac između ž.p. Zdenčina i Desinec naletio je na mine teretni vlak. Mine su se rasprsnule, izbacile 6 kola i oštetile želj. prugu. Pruga je zakrčena.¹¹

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
Glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

(M.P.)

BR. 136

IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA
ORUŽANIH SNAGA NDH OD 7. DECEMBRA 1944. O BOR-
BAMA SJEVERNO OD KNINA, KOD BJELOVARA, VARAŽ-
DINA, BANJE LUKE I KONJICA¹

DNEVNO IZVJEŠĆE

GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
od 7. XII 1944

I OBĆI PREGLED:

Na Iztočnoj fronti osim borbe s neprijateljem u
Sriemu nije bilo značajnijih događaja.

Na Jadranskoj fronti nastavljaju se borbe s nepri-
jateljem sjeverno od Knina.

Uspješno se nastavlja podhvat u području Križevaca.

Odbijeni su napadaji jačih part. snaga na uporištu
oko Banja Luke.

Napadaj neprijateljskih zrakoplova na Konjic, obo-
ren je jedan 4-strojni zrakoplov.

¹¹ Prugu su minirali dijelovi 2. diverzantskog odreda (Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121: operacijski dnevnik Štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 7/1—1, lc. 45.

II PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Iztočnoj fronti na Drini nije bilo značajnijih događaja, dok su u Srijemu u toku žestoke borbe s neprijateljem koji napada.

U dolini Dunava uništena je 1 neprijateljska pukovnija.

Na Dunavskom odsjeku i na Dravi, osim obostrane topničke vatre, nije bilo značajnijih događaja.

Jadranska fronta:

U području sjeverno Knina nastavljaju se žestoke borbe s neprijateljem, koji napada jačim snagama.²

Na Neretvanskom odsjeku osim naše izvidničke djelatnosti nije bilo značajnijih događaja.

Požega:

Posada Požege izvučena je po osnovi.³

Križevci:

U daljem napredovanju prema Bjelovaru ustaška podhvatna skupina protjerala je part. iz s. Haganj, Srp. Kapela i Sv. Ivan Žabno (11 i 14 km j. i 10 km j.j.i. Križevaca) nakon teže borbe. Neprijateljski gubitci: 106 poginulih izbrojeno (među njima 1 »komandant«, 1 »komandir«, 1 »komesar« i 1 »načelnik štaba«), 6 zarobljenih. Zaplijenjene su 2 strojnice, 7 strojopuškica, 3 stroj osamokresa, 38 pušaka, strjeljivo i tvorivo. Vlastiti gubitci: 1 poginuo i 17 ranjenih.⁴

Varaždin:

5. XII. jača part. skupina napala je stražu želj. mosta na Plitvici (5 km j.z« Varaždina), razpršila bunker, zarobila posadu te oštetila most i željezničku prugu.⁵

Banja Luka:

Jake part. snage napale su noću 5/6. XII. uporište Dragočaj — Klačnice (10 km s.i. i 16 km s.s.i. Banje

² Riječ je o borbama koje su vođene između jedinica 9. divizije • 8. korpusa NOVJ i razbijenih njemačkih snaga koje su se poslije teških gubitaka u rejonu Knina povlačile na sjever (opširnije o tome vidi dok. br. 35).

³ Njemačke i ustaško-domobranske snage napustile su Slavonsku Požegu pod pritiskom jedinica 6. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 16, 54, 134, 135 i 138).

⁴ Opširnije o tome vidi dok. br. 111 i 167.

⁵ Napad je izveo Kalnički NOP odred i pritom zarobio 16 domobrana; zaplijenio je 15 pušaka i 2 100 metaka, a srušio 1 bunker i most dužine 11 metara (Arhiv VII, reg. br. 3—1, lc. 119/9: depeša štaba 10. korpusa pisana 11. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

Luke) te uporišta u neposrednoj blizini Banje Luke. Part, su uspješni potisnuti posadu jednog uporišta, dok su na drugim mjestima odbijeni svi napadaji uz znatne gubitke. Ustanovljeno je 8 ranjenih part. a predalo se 8.

Opaza se okupljanje jakih part. snaga u području Banje Luke, koje vjerojatno pripremaju nov napadaj na grad.

Konjic:

3. XII. odbijen je napadaj part. na uporište Kućani (7 km s. Rame). Neprijateljski gubitci nisu ustanovljeni. Vlastitih gubitaka nije bilo.

Osobitosti:

Prema izvješću generala Sabljaka bivša V. bojna IX ustaškog zdruga, sada izviđačka bojna 9. gor. divizije, premještena iz Ostrošca u Čelebić (9 km i. Ostrožca) iz stegovnih⁶ razloga, ali se pobunila i uskratila poslušnost.

Glavno ravnateljstvo za javni red i sigurnost javlja da je 6. XII. oko 17.00 sati na glavni kolodvor u Zagrebu s Niemcima stigla skupina od 50 četnika u bivšim jugoslavenskim odorama naoružani s puškama, odakle su samovozima odveženi nekud u Ilicu.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Glavar glavnostožernog ureda
general i ustaški pukovnik (T. Sertić)

RAZASLATO:

Poglavlno⁶ županstvu
Min. oružanih snaga,
Sastavak.

⁶ Disciplinskih

IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA
ORUŽANIH SNAGA NDH OD 8. DECEMBRA 1944. O BOR-
BAMA U SREMU I SJEVERNO OD KNINA¹

IZVJEŠĆE
od 8. XII. 1944.

I OBĆI PREGLED:

Žestoke borbe na Iztočnoj fronti, odbijen pokušaj prelaza preko Dunava kod Jabuke i Erduta.

Na Jadranskoj fronti nastavlja se žestoke borbe sjeverno Knina.

Nastavlja se napadaji neprijateljskog zrakoplovstva na željez. uređaje.

II PODRUČJA:

i

Iztočna fronta:

Na iztočnoj fronti na Drini nije bilo događaja.

Na Srijemskom odsjeku u toku su žestoke borbe sa Sovjetskim i part. snagama koje napadaju u području Tovarnika.²

Kod Opatovca na Dunavu Sovjetske snage u osobito teškom napadaju uspjele su ovladati ovim mjestom ali su protunapadajem ponovno odbačeni te je Opatovac ostao u našim rukama. U tim borbama osobito se iztakla I. bojna 7. lovačke pukovnije.³

Odbijen je pokušaj prelaza neprijatelja preko Dunava kod Jabuke i Erduta.

Na Dravi pored obostrane topničke i bacačke vatre nije bilo značajnijih događaja.

Jadranska fronta:

U području s. Knina nastavlja se žestoke borbe.⁴

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 8/1—3, k. 45.

² Opširnije o tim borbama vidi tom I, knj. 10, dok. br. 112, 117, 126, 129, 136, 145, 156, 162 i 165; knj. 17, dok. br. 168.

³ Treća brigada 36. NOU divizije u sadejstvu sa jedinicama Crvene armije zauzela je Opatovac 5. decembra 1944 (vidi tom I, knj. 10, dok. br. 145; knj. 17, dok. br. 168).

⁴ Vidi dok. br. 18, 19, 27, 35, 45, 98 i 111.

Živahna neprijateljska zrak. djelatnost u pozadini borbene crte. Napadnuti su Gračac i cesta Knin — Gospić.⁵

U Neretvanskom odsjeku bez promjene.

Del. nepr. zrakopl.

4. XII nepr. zrak. bombardirali su njemačke transporte na želj. post. Raspotočje kraj Zenice, 3 stroja i 6 vagona je onesposobljeno, više njemačkih samovoza zapaljeno, 10 Njemaca poginulo i više ih ranjeno.

4. XII 13. nepr. lovaca napalo je željeznički most u Zenici, porušeno je i oštećeno više kuća. Ima žrtava.

Istoga dana kod Kaknja nepr. zrak. onesposobili su strojničkom vatrom 2 stroja.

6. XII. nepr. avioni napali su želj. postaju Jablanica bez učinka.

Istoga dana napadnuta je bombama želj. postaja Podlugovi, teretni vlak između Visokog i Kaknja, te kod ž.p. Žepče, promet je u prekidu, ima štete i žrtava.

Općenito:

Posada Kotor Varoši u borbama s part. 30. XI. najela je neprijatelju gubitke od 3 poginula, 9 zarobljenih i veći broj ranjenih. Plien: 1 strojopuška. Tom prigodom pobjeglo je od partizana 11 domobrana.

Neprijateljski gubitci kod -Sv. Ivan Žabna povećali su se za još 11 poginulih part.⁶

Događaji na želj. prugama:

5. XII. napali su part. njemački vlak kod Janjića kod Zenice, ima štete i žrtava.

7. XII. na pruzi Zagreb — Varaždin kod ž.p. Pušća Bistra naišao na minu putnički vlak, ima 9 mrtvih, 14 ranjenih vojnika.⁷

7. XII. na pruzi Brod — Sarajevo kod ž.p. Kakanj naletio na minu 1 vlak. Stroj i 5 kola oštećeno, pruga je u prekidu.

⁵ Jedinice 11. korpusa NOVJ napadale su tada neprijateljske posade u okolini Gračaca, kao i kolone koje su pokušavale da se iz Gospića probiju u Gračac. Na cesti Knin — Otrić vođene su borbe između njemačkih jedinica i 9. NOU divizije (vidi dok. br. 8, 35, 87, 109 i 111).

⁶ O gubicima koje je 1. (Zagorska) NO brigada pretrpjela 4. i 6. decembra 1944. u rejonu Sveti Ivan Žabno vidi dok. br. 135, objašnjenje br. 6.

⁷ iⁿ Mine su postavili dijelovi 3. diverzantskog odreda (Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121: operacijski dnevnik Štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

7. XII. odbijen je napadaj part. na ž.p. Otok na pruži Vinkovci — Brčko. B.b.⁸ spojevi su prekinuti.

Noću 7/8. XII. [između] ž.p. Zaprešić i Savyški Marof naišao na minu strojni vlak, oštećena pruga.⁹

Pruga Caprag — Karlovac popravljena između Karlovca i Rečice i prohodna.

BR. 138

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA 7. USTAŠKO-DOMOBRANSKE DIVIZIJE OD 9. DECEMBRA 1944. MINISTARSTVU ORUŽANIH SNAGA NDH O UPUĆIVANJU POMOĆI NAPADNUTIM POSADAMA U PLETERNICI I SLAVONSKOJ POŽEGI¹

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA

7. Hrvatska gorska divizija

La Op. br. 18/tajno

Nova Gradiška dne 9. XII. 1944. god.

Predmet: Završno izvješće o podhvatu

SI. Požega — Pleternica.

Ministarstvu oružanih snaga Operod.²
Zapovjedništvu I. Zbornog područja Glst.³
Zapovjedništvu II. Zbor. Područja Glst.
Zapovjedništvu 1. kozačke divizije preko
njemačkog D.V.K.⁴
S a s t a v a k !

I.

2. XII. 1944.

Noću 1./2. XII. 1944. g., napadnuta je posada Pleternice od jakih partizanskih snaga, koje su podpomognute topovima i bacačima.⁵

Početak napada navedene noći u 0200 sati.

⁸ Brzovjavno-brzoglasni (telegrafsko-telefonski)

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 12/1—1, k. 60.

² Operativno odjeljenje

³ Glavni stožer

⁴ Deutsches Verbindungskommando (Njemačka komanda za vezu)

⁵ ⁶ i ¹¹ Napad na Pleternicu i demonstrativni napad na Slavonsku Požegu izvela je 40. NO divizija, ojačana 4. brigadom 12. NOU divizije i 2. brigadom Narodne odbrane (opširnije o tome vidi dok. br. 16, 54, 131, 132 i 134).

Istodobno napadnuta je i posada Si. Požege sa isto tako jakim partizanskim snagama.⁶

Protumjere za razterećenje napadnutih posada preduzete su na sljedeći način:

Odmah po primljenom izvješću o napadu upućene su za razterećenje SI. Požege i Pleternice I. bojna 1. gorske pukovnije iz Nove Kapele, II. bojna 4. gorskog zdruga iz Sibirja, 4. sat Ustaške posadne bojne sa obćim zadatkom probiti se do posade Pleternica, doturiti streljivo za istu te po potrebi, a po razterećenju ove, sa raspoloživim snagama krenuti prema Požegi.

Pošto je međutim neprijateljski odpor nasuprot upućenih snaga za razterećenje bio veoma jak to je bilo nemoguće istoga dana sprovesti.⁷

General vitez Peričić⁸ je osobno preuzeo zapovjedništvo nad svim djelovima koji se nalaze u borbi.

Do 12.00 sati ubačene su u borbu radi pojačanja još ove snage:

III. bojna 5. gorske pukovnije, vojno oružnički vod 4. gorskog zdruga, 4. gorska dojavna sat, 17. sat 4. gorskog zdruga, vod gorskih topova iz topničkog sklopa 1. gorskog zdruga, 15. sat 1. gorske pukovnije, 15. sat 5. gor. pukovnije i njemački oklopljeni vlak sa željezničke postaje Nova Kapela.

Kako je ova skupina i dalje zadržana jakom neprijateljskom vatrom sa crte: željeznička postaja Ratkovic — Rastik (K. 247) — Krčevina. Poslije treći put ponovljenog juriša neprijatelj je protjeran borbom prsa u prsa, a naši su djelovi dostigli crtu: željeznička postaja Ratkovic — Rastik — Krčevina, gdje su se zadržali noću 2./3. XII. 1944. godine.

Za ovo vrijeme II. bojna 4. gorskog zdruga napadala je sa leđa neprijateljsku zaprečnu crtu Slovinjak — Kučište (k. 208) i nabacila neprijatelja na 4. sat Ustaške posadne bojne (Zagrade — Bučje). Neprijatelj je ovdje pretrpio strahovite gubitke, nabačen je na r. Orľjavu gdje se je većina udavila.⁹

⁷ Pravce Nova Kapela — Pleternica i Nova Kapela — Slavonska Požega zatvarala je 18. brigada 40. NO divizije na liniji s. Sr. Lipovac — s. Pavlovci — ž. st. Ratkovic — Tenov mlin, a pravac Sibirj — Andrijevc — Grižići — Pleternica 4. brigada 12. NOU divizije kod s. Grižići. (Opširnije o tome vidi knj. 35, dok. br. 107 i izvještaje štabova 18. i 4. brigade u Arhivu VII, reg. br. 51—1/3, k. 1291 i 1—1/2, k. 886).

Stjepan

ⁿ O gubicima 4. brigade na liniji Kadanovci — Zagrade — Bučje Brodsko vidi dok. br. 16.

II. bojna 4. gorskog zdruga nije prešla r. Orjavu uslied žestokog otpora sa druge strane Orjlave.

Situacija posade Pleternica je u to vrijeme bila nejasna.

3. XII. 1944. g.

Pošto je utvrđeno da se r. Orjlava ne može preći prema Pleternici, da neprijatelj veoma jakim snagama drži crtu: Paska — k. 216 — Koprivnica — k. 118, i pošto je situacija oko Pleternice bila nejasna (posada Pleternice nije javljala krugovalom ništa, znači veza nije postojala) stvorena je odluka da se obilaskom desnog neprijateljskog krila isti izmanevrira, tuče i nabaci na r. Orjavu i tako rastereti Požega.

Posada SI. Požege u međuvremenu u teškim borbama sa partizanima odbila je sve napadaje uz teške gubitke po istoga.¹⁰

Pošto je izvršeno pregrupisanje snaga, iz Nove Gradiške prevezena je vlakom jedila sat XIV. Ustaškog stajaćeg zdruga, tako je 3. XII. 44. g. odpočeo napad na neprijatelja u dvije kolone.

Kolona pukovnik Markovic (**II.** bojna 4. g.z., **III.** bojna 5. g.p.) smjerom:

Kalič (244) — Cerovac — Rasoja — Šabanov orah — Brdo — Tromeda — Pleternica.

Kolona p.pukovnik Gregurić (I. bojna 1. gor. zdruga, 1. sat XIV. stajaćeg Ustaškog zdruga, 15. sat 1. gorske pukovnije, 15. sat 5. gorske pukovnije, 4. gorska dojavila sat, 17. sat 4. gorskog zdruga, vojno oružnički vod 4. gorskog zdruga, 2 topa 7,5 cm.) sve pod zapovjedničtvom ppka Gregurića smjerom: Ratkovic — Sulkovci — Pleternica.

Istodobno upućeni su djelovi iz posade Požega u demonstrativni napad smjerom: Požega — Vranduk — k. 262 radi vezivanja neprijateljskih snaga i olakšanja nadiranja napadnih kolona.

Namjera je bila nadiranjem djelova iz Požege i napadne kolone p. pukovnika Gregurića vezati neprijateljske snage, dok bi kolona puk. Marlcovića obuhvatnim pokretom došla za leđa jakom neprijatelju utvrđenom

¹⁰ Gubici Omladinske brigade »Joža Vlahović«, koja je izvela demonstrativni napad na SI. Požegu, bili su 6 mrtvih i 33 ranjena (vidi dok. br. 16; Arhiv VII, reg. br. 49—1/8, k. 1296 i 52/3, k. 1291; izvještaje Omladinske NOU brigade »Joža Vlahović« pisane 4. decembra 1944. štabu 40. NO divizije).

na visovima puta Ratkovica — Pleternica, uništiti ga i potom upala u Pleternicu.

Međutim hrabra posada Pleternice (II. bojna 1. gorske pukovnije) pošto je izpucala i posljednji naboj probila se iz Pleternice smjerom: Klikun — Ratkovica.

Poslije ogorčenih borbi napadne kolone izbile su na crtii: Zagrade — Bzenica — Brdo (k. 379), ali su jakim neprijateljskim protunapadajem odbačene na crtu: Čaire — Klikun — Šabanov Orah, gdje su zanoćili.

Dijelovi upućeni iz posade Požega poslije teških borbi protjerali su neprijatelja sa Vranduka, pa su se po padu mraka vratili u Požegu.

XII. 1944. g.

Kako se sa raspoloživim snagama nije mogao uništiti neprijatelj koji je izvršio grupiranje na svoje lievo krilo (oko Pleternice), a pošto tražena pojačanja ni od kuda nisu dolazila postojala je vjerojatnoća da će neprijatelj usredotočiti sve svoje snage na Požegu i uništiti obkoljenu posadu kojoj je nedostajalo streljivo i ako je ovoga dana bačeno streljivo iz zrakoplova.

Donesena je odluka da se glavnim snagama nadire ka Požegi radi evakuiranja iste, a pomoćnim snagama da se veže neprijatelj na pravcu Ratkovica — Pleternica.

Pošto je u noći izvršeno pregrupisanje snaga 4. XII. počelo je nadiranje u tri kolone.

Desna kolona (III. bojna 5. gorske pukovnije) smjerom: Bzenica — Pleternica.

Srednja kolona (II. bojna 4. gorskog zdruga, 17. sat 4. g.z., 4. gorska dojavna sat, ustaška sat XIV. Ustaškog stajaćeg zdruga, 15. sat 1. g.p., 15. sat 5. gor. pukovnije, vojno oružnički vod 4. g.z. i 1 gorski top 6,5 cm.) smjerom: Šabanov Orah — Laže čošića — Vis — pod zapovjedništvom pukovnika Markovića.

Lieva kolona (I. bojna 1. g.p., i 1. gorska obkoparska sat) smjerom: Sr. Lipovac — Vrhovci pod Gradom — Sv. Jelena, pod zapovjedništvom p.pukovnika Gregurića.

Prihvatna crta za evakuiranje Požege (vis Sv. Jelena) dostignuto je pod borbom u 22.00 sati te je time put Nova Kapela — Sr. Lipovac — Vrhovci pod Gradom — Sv. Jelena uzposobljen za saobraćaj.

U toku noći 3./4. 1944. godine izvršili su partizani uz pomoć teških oružja, te vatre topova i teških bacača

jak napad na SI. Požegu, hrabra posada Si. Požege uz zvukove razglasne postaje u istoj snažnim protunapadajem izbacila je neprijatelja van (neprijatelj se bio zavukao već u prednje djelove Požege).¹¹

5. XII. 1944. g.

Sa prihvatne crte Vis — Sv. Jelena izvršeno je evakuiranje Požege i pučanstva (oko 3600) uz slabije ometanje od strane neprijatelja.¹²

Vlastiti gubitci: 4 častnika (satnik Horvat, zap. IV. bojne 4. g.z., poručnik Malović, poručnik Slišković, zapovjednici sati II. bojne 1. g.p. i zastavnik Belanović iz II. bojne 1. gorske pukovnije, 34 dočastnika i domobrana, među njima 1 Nijemac, 3 ustaše poginuli.

4 častnika (nadsatnik Košćak, zap. top. sklopa 1. gor. zdruga, poruč. Kolumbić, zap. 1. bitnice top. sklopa 1. gor. zdruga, nadporučnik Verić, zap. sati 4. g.z., zastavnik Jakšić iz 4. g.z.), 68 dočastnika i domobrana, 3 Njemca, 9 ustaša ranjeno.

— 46 dočastnika i momaka nestalo — vjerojatno svi poginuli.

Neprijateljski gubitci: 470 mrtvih partizana¹³ (među njima komandant XVIII. partizanske brigade i glavni komesar brodske brigade ubijen¹⁴ (prebrojano i nađeno).

400 mrtvih partizana odvučeno (vjerojatno).

Ranjenih oko 250 ocjenjeno.

Zarobljeno: 42 partizana (XVIII. i Virovitičke brigade).

Plien:

136 pušaka raznih obrazaca
9 strojopušaka
2 štita za strojnicu
4 strojosamokresa
1 bacač
12 konja

¹² Vidi dok. br. 135 i 136.

¹³ 0 gubicima 40. NO divizije vidi dok. br. 16 i 111.

¹⁴ Komandant 18. NOU brigade Savo Miljanović nije poginuo (vidi dok. br. 16).

Brodska brigada se tada borila u sastavu 28. NOU divizije u sjeverozapadnoj Srbiji (vidi materijal za istorijat 28. NOU divizije u Arhivu VII, reg. br. 3—2, k. 1125).

Uništeno po našim snagama:
54 puške (stariji obrasci — koje se nisu
mogle ponieti)
14 kola
8 kareta
19.000 tisuća Engleskih naboja
25 mina.

II.

Neprijateljske snage koje su sudjelovale u borbama kako je gore iznijeto.

40. partizanska divizija (XVI., XVIII. i Virovitička brigada) sa Ozna brigadom i Mađarskim bataljonom oko Pleternice, a 12 divizija (XII., Osječka i Brodska brigada)¹⁵ sa Požeškim odredom sa namjerom da pod svaku cijenu uništi naša uporišta Pleternica i Požega.

U istoj borbi učestvovali su Diljski odred i neka omladinska grupa.

U toku borbe sa ovim snagama ustanovljeno je da neprijatelj raspolaže sa dobrim naoružanjem raznog podrijetla, te da je sa streljivom dobro popunjen.

III.

Zaključak: I u ovoj borbi se još jednom pokazala neuporediva hrabrost, neustrašivost i iztrajnost naših već proslavljenih zdругova, kao i bratska povezanost domobranstva i ustaša.

Ovo je bila rjetka prilika da su se neprijateljske snage mogle prisiliti na borbu po za nas povoljnim uslovima, od gonjenja i konačnog uništenja neprijatelja odustalo se je jer nije bilo dovoljno snaga a pojačanja koja su tražena svakog dana sa svih strana i često nisu pristizala — u obće nisu došla, a niti su poslata.

Osobito su se iz,takli: Osobnom hrabrošću i umješnim vođenjem svojih postrojbi pukovnik g. Marković Viktor, podpukovnik Gregurić Petar, nadporučnik Sladović (zapovjednik II. bojne 1. gorske pukovnije), poruč-

¹⁵ Jedinice 12. NOU divizije (osim 4. brigade) izvele su krajem novembra marš pravcem Podgorac — Budimci — Poganovci — Čepinski Martinci s namjerom da napadnu čepin. Prilikom napada 40. divizije na Pleternicu 12. NOU divizija napadala je neprijateljske kolone na putu Đakovo — široko* Polje (opširnije o tome vidi dok. br. 5 i Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/7: depešu štaba 6. korpusa od 5. decembra 1944. upućenu Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

nik Slišković, poručnik Malović (oba poginula), poručnik Takač, por. Blašković, zastavnik Barleković, narednik Šitum (svi iz II. bojne 1. g.p.).

Zastavnik Balanović Joso (iz II. bojne 1. g.p. poginuo), nadsatnik Koščak i poručnik Kolumbić (ranjeni), nadporučnik Sudeta, zap. III. bojne 5. g. pukovnije.

U posadi SI. Požega: Zapovjednik posade nadsatnik Kurtović Josip.

Zapovjednik jurišne sati poručnik Marković Vjekoslav.

Satnik Horvat (poginuo), zastavnik Jakšić.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

ZAPOVJEDNIK GENERAL:
(Vitez — Peričić)
Peričić

POVIJESTNOM ODSJEKU RATNOG MUZEJA. — Po izko*
išćenju ustupa se..

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

PROČELNIK OPERATIVNOG ODJELA
Glst. pukovnik (Helbich)
Helbich

**IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNGG UREDA MINISTARSTVA
ORUŽANIH SNAGA NDH OD 9. DECEMBRA 1944. O BOR-
BAMA U SREMU, DALMACIJI I SJEVEROZAPADNO OD
BIHAĆA¹**

IZVJEŠĆE
od 9. XII. 1944. g.

I. OBĆI PREGLED:

Na Istočnoj fronti nastavljaju se borbe s neprijateljem koji napada s jakim snagama.

Na Jadranskoj fronti samo borbe mjesnog značaja.

Uspjeh u podhvat u području Bihaća.

U toku je podhvata na Kalniku.

Manji napadaji nepr. aviona na želj. promet.

Oboren 1 nepr. avion.

II. PODRUČJA:

Istočna fronta:

Na Drini nije bilo značajnije borbene djelatnosti.

U Srijemu nastavljaju se žestoke borbe kod s. Ilača i Niemci (28 km j.z. Vinkovaca). U toku je naš protunapadaj.²

Noću 7/8. XII. neprijatelj je prešao Dunav kod Vukovara. U toku žestokih borbi uspjelo je našim snagama suziti nepr. mostobran.³

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom), u Arhivu VII, reg. br. 9/1—1, k. 45.

² U dvodnevni borbama (3. i 4. decembra 1944) jedinice 1. pro» leterskog korpusa NOVJ, u sadejstvu sa snagama Crvene armije, probile su neprijateljsku odbranu na odsjeku Vizić — Martinci i zauzeli sela: Vizić, Ljubu, Sot, Erdevik, Martinci, Kuzmin, Kukujevci, Bačinci, Privina Glava, Berkasovo, Gibarac, Bosut, Višnjicevo, Morović i Adaševci. Goneći neprijatelja prema zapadu, one su do 8. decembra zauzele šid, Nijemce i Ilaču. Opširnije o tome vidi tom I, knj. 10, dok. br. 156, 162 i 165.

³ Noću 7/8. decembra 1944. prebačena je na desnu obalu Dunava, kod Vukovara, 5. brigada 36. NOU divizije i jedan pješadijski bataljon Crvene armije. Prebacivanje je izvršeno uz pomoć riječne flotile Crvene armije. Slomivši neprijateljski otpor pri iskrcavanju, jedinice 5. brigade i bataljon Crvene armije, poslije teških uličnih borbi, ovladali su dijelom Vukovara. Dobivši znatna pojačanja u pješadiji i tenkovima, neprijatelj je 9. decembra prešao -u protivnapad i poslije ogorčenih borbi prisilio je Brigadu i bataljon Crvene armije da se prebace na lijevu obalu Dunava. Gubici 5. NOU brigade bili su: 161 mrtav, 20 nestalih i 308 ranjenih, dok je neprijatelj imao 470 mrtvih, 22 zarobljena i 650 ranjenih (opširnije o tome vidi tom I, knj. 10, dok. br. 145).

Jadranska fronta:

Sjeverno Knina nastavljaju se žestoke borbe.⁴

Na Neretvanskom odsjeku borbena izviđanja.

Njemci su porušili most na cesti 9 km j.i. Nevesinja i sve mostove na cesti Kifino Selo — Fojnica.

U zaleđu neretvanske fronte part. su zauzeli selo Borci i približavaju se Fojnici.

Križevci::

U toku je podhvata na Kalniku.⁵

Bihać:

Ustaška borbena skupina u području s. Poljanak (20 km s.z. Bihaća) 30. XI. razpršila je partizane i nanijela veće gubitke.⁶

Djelat, nepr. zrakopl.

4. i 6. XII. nepr. avioni bacili su nekoliko manjih bombi na Kiseljak. Tom prigodom srušen je 1 nepr. lovac a 2 pilota koji su izkočili padobranom zarobljeni su.

8. XII. 8 nepr. lovaca-bombardera napali su bombama i strojničkom vatrom prugu južno od Dervente a 4 lovca prugu kod **ž.p.** Lužani bez veće štete.

⁴ Opširnije o tim borbama vidi dok. br. 35, 111, 135, 136 i 137.

⁵ Opširnije o tom pothvatu vidi dok. br. 142.

⁶ Iz depeše koju je Štab 11. korpusa pisao 1. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske vidi se da su dijelovi 1. brigade 13. NO divizije noću 30. novembra izveli neuspjeli napad na položaje 1. bojne 8. ustaškog stajaćeg djelatnog zdruza (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/10).

**IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA
ORUŽANIH SNAGA NDH OD 10. DECEMBRA 1944. O BOR-
BAMA U SREMU, KOD GRAČACA, OGULINA, MOSTARA,
BANJE LUKE I ZENICE¹**

IZVJEŠĆE
od 10. XII. 1944. g.

I. OBĆI PREGLED:

Na istočnoj fronti nastavljaju se žestoke borbe.

Na Jadranskoj fronti odbijeni su svi neprijateljski napadaji sjeverno Knina. Na Neretvanskom odsjeku odbačen je neprijatelj južno Bune uz osjetljive gubitke.

Uspjeh u podhvat u kod Ogulina i Banje Luke.

Borbe u području Zenice.

Nastavljaju se napadaji nepr. zrakoplovstva na želj. uređaje. Jedan neprijateljski zrakoplov oboren.

II. PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Drini bez većih promjena.

U Srijemu nastavljaju se borbe na crti: Sotin — Berak — Orolik — Otok (21 km i 12 km j.i., 17 km i j.i., 17 km j.i. Vinkovaca). Željeznička pruga Otok — Brčko ugrožena je od part., koji su zauzeli Vrbanju (15 km s.i. Brčkog).²

Na Dunavu kod Vukovara neprijatelj dovlači nova pojačanja u mostobran istočno Vukovara. Neprijateljske čete podpomaže topništvo sa sjeverne obale rijeke i monitori s Dunava.³

Jadranska fronta:

Nastavljaju se žestoke borbe s neprijateljem sjeverno Knina na crti: Gračac — Budimir (17 km i j.i. Gračaca) gdje su odbijeni svi neprijateljski napadaji. Neprijateljski pritisak kod Budimira popustio je, dok pritisak na krila još traje.⁴

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom), u Arhivu VII, reg. br. 10/1—1, k. 45.

² Goneći neprijatelja prema zapadu, jedinice 1. proleterskog korpusa NOVJ izbile su na liniju Sotin — Berak — Orolik — Otok. Selo Vrbanju zauzela je 31. brigada 21. NOU divizije 10. decembra 1944 (vidi tom I, knj. 10, dok. br. 156 i 165).

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 138 i 139.

⁴ O borbama na liniji Otrić — Gračac vidi dok. br. 35, 136, 137 i 139.

Nakon žestoke borbe, neprijatelj podpomognut zrakoplovstvom koje je napadalo Gračac bombama uspio je zauzeti most u Štikadu Klancu (7 km s.z. Gračaca).⁵

Neprijatelj zaobilazi zapadno krilo borbene crte kod Gračaca, dok se u pozadini te crte opazilo prikupljanje jačih part.snaga.⁶

Opazeni su pokreti neprijatelja u 14 samovoza preko Bos. Grahova, Drvara i Bos. Petrovca prema Bihaću.

Zrakoplovnim izviđanjem utvrđeno je da je želj. pruga Šibenik — Split popravljena.

Na Neretvanskom odsjeku borbene crte južno Mostara protjerale su neprijatelja u postave j.i. Bune i dostiglo crtu Rotimlja — Kamena — Žulji odbacivši neprijatelja s visinskih postava. Neprijateljski gubitci: 42 poginula, 17 zarobljenih i 1 pobjegao partizan. Plien: 3 oklopljena kola, 13 strojopušaka, više pušaka, raznog streljiva i opreme, 1 oklopna kola su uništena.

Jedna borbena skupina napreduje prema zapadu. Noću 7/8. XII jedna ustaška izviđačka skupina dostigla je Čitluk bez dodirom s neprijateljem.

Požega:

Prema naknadnom izvješću ukupni neprijateljski gubitci kod Požege iznose: 375 poginulih (izbrojeno), daljnjih 450 poginulih i 250 ranjenih ocjenjeno prema izkazu pučanstva i pobjega a 42 part. su zarobljeni.⁷ Vlastiti gubitci: 4 častnika, 4 dočastnika i 3 Njemca poginula, 2 častnika, 70 domobrana je ranjeno a 45 ih je nestalo.

Prilikom povlačenja izvučeno je iz »Glatesa« nešto tvoriva i opreme te električnih strojeva.⁸

Oko 2.500 žitelja pridružilo se našim postrojbama i napustilo Požegu.⁹

Ogulin:

Ustaške postrojbe napale su jednu part. brigadu u hodu 5 km j.i. Ogulina i pobile oko 80 partizana.¹⁰

⁵ Most je zauzela 2. brigada 13. NO divizije, u sadejstvu sa dva bataljona 3. brigade 35. NO divizije (vidi dok. br. 25).

⁶ Riječ je o prikupljanju jedinica 13. i 35. NO divizije koje su vršile pripreme za napad na neprijateljsku posadu u Gračacu (vidi dok., br. 31, 36, 37, 43, 109 i 111).

⁷ O gubicima jedinica 6. korpusa NOVJ prilikom napada na Pleternicu vidi dok. br. 16.

⁸ ⁹ Vidi dok. br. 54.

¹⁰ U operacijskom dnevniku 43. NO divizije piše: »Dva bataljona 1. brigade vraćajući se iz Perjasice preko Goljaka (bataljoni su obezbjeđivali transport materijala — prim. red.) bila su iz zasjede napadnuta.»

Banja Luka:

Opaža se ponovno prikupljanje part. snaga u području zapadno i sjeverozapadno Banja Luke. Jedna borbena skupina koja čisti područje zapadno od Banje Luke odbacila je neprijateljske snage kod Han Kola dalje prema zapadu. Neprijateljski gubitci: 35 poginulih. Plien: 2 bacača, 3 strojopuške, 35 pušaka.

Zenica:

Neprijatelj bacačkom i strojopuščanom vatrom uznemiruje uporište Bukva, zatim Zenicu, želj. postaju Busovača i Grobiljak. Topničkom vatrom tučeni su neprijateljski postavi. Cesta Busovača — Kiseljak zaposjednuta je od neprijatelja 8 km j.i. Busovače. Most kod Zenice popravljen, osposobljen za promet.

Sarajevo:

Dielovi jednog ustaškog zdruga u svome napredovanju prema iztolcu dostigli su Praču i Banja Stiena 24 i 34 km j.i. Sarajeva odbacivši četnike prema jugu. Pruga između ta 2 mjesta više puta je porušena.

Djelat, nepr. zrakopl.

6. XII jedan nepr. zrakoplov srušio se na part. područje kod Bos. Novog.

7. XII. neprijateljski zrakoplovi napali su strojničkom vatrom želj. postaju Novska. 1 stroj je oštećen a 2 benzinska tanka su zapaljena.

Osobitosti:

III. zbornu područje javlja da se iz 3. dok.¹¹ zdruga po primitku zapoviedi za preseljenje iz Sarajeva u Zagreb udaljilo 12 častnika, 9 dočasnika, 280 domobrana koji su svi iz ovih krajeva.

Zapovjedništvo istog javlja da je stožer napustio Vinkovce i krenuo prema zapadu.

Vežu sa njima nemamo«. Iznad tog teksta piše: »25 mrtvih, 10 nestalih, 300 uniformi i 6 puškomitraljeza izgubljeno« (Arhiv VII, reg. br. 26/3, k. 1324).

¹¹ Doknadnog

IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA
ORUŽANIH SNAGA NDII OD 11. DECEMBRA 1944. O BOR-
BAMA U SREMU, U SJEVERNOJ DALMACIJI, HERCEGO-
VINI I BOSANSKOJ KRAJINI¹

IZVJEŠĆE
od 11. XII. 1944. g.

I. OBĆI PREGLED:

Na Iztočnoj fronti u toku su i nadalje žestoke borbe zapadno od Tovarnika.

Na Jadranskoj fronti bez promjena. Jugoistočno Ostrošca odbačen je neprijatelj.

Uspješne borbe jugozapadno Banje Luke i u području Bos. Novog.

II. PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Iztočnoj fronti na Drini nije bilo značajnije borbene djelatnosti.

Na Srijemskom odsjeku nastavljaju se žestoke borbe zapadno Tovarnika i na mostobranu jugoistočno Vukovara.²

Jadranska fronta:

U području sjeverno Knina odbijeni su neprijateljski napadaji.³

Na Neretvanskom odsjeku bez promjene.

U pozadini Neretvanske fronte jedna borbeno skupina protjerala je part. s područja 5 km j.i., 14 km j.i. Ostrošca, a druga borbeno skupina, nakon što je slomila odpor jedne part. skupine, protjerala je parj.: s područja 7 km j.i. Ostrošca dalje prema jugu. Nastavlja se progon neprijatelja.

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 11/1—1, k. 45.

² Opširnije o tim borbama vidi dok. br. 135, 137, 139 i 140.

³ I pored ogorčenog otpora koji su pružale njemačke jedinice povlačeći se pravcem Knin — Srb — Bihać, dijelovi 9. NOU divizije, u sadejstvu sa 6. brigadom 19. NOU divizije, zauzeli su 8/9. decembra 1944. Otrić i Veliku Popinu. Iskoristivši mrak i rdavo vrijeme, neprijatelj je uspio da se dijelom snaga izvuče i organizuje odbranu u rejonu s. Srb (vidi dok. br. 35).

Banja Luka:

Jedna borbena skupina (četnici) u borbi s part. kod Han Kola (kraj Banje Luke) naniela je neprijatelju gubitke od 35 poginulih i zaplieniła 2 bacača, 3 strojopuške i 35 pušaka. Tom prilikom predalo se našim postrojbama 15 prebjeglih part.

Bos. Novi:

Jedna borbena skupina protjerala je part. s područja sjeverozapadno Bos. Novog i dostigla s. Miličeviće (9 km s.z. Bos. Novog) nanievši neprijatelju gubitke.

Obćenito:

Prema naknadnom izvješću 23 i 24 XI part. su bili prodrli u Našice, ali su bili izbačeni i nisu uspjeli osvojiti središte odpora u koje se bila povukla hrabra posada Našica. Neprijateljski gubitci u tim borbama iznose oko 600 mrtvih i velik broj ranjenih.⁴

Osobitosti:

Prema izvješću III. zbornog područja prilikom napuštanja Imotskog⁵ ustaški nadporučnici: Dr. Milun Tomislav i Perković Alojzije te poručnici: Voić Ivan i Grego svi iz VI ustaškog zdruga ostali su u Imotskom.

⁴ U borbama za Našice, od 17. do 24. novembra 1944, jedinice 6. korpusa NOVJ imale su 156 mrtvih, 812 ranjenih i 15 nestalih. Vidi knj. 35, dok. br. 48, 49, 50, 86, 87, 89, 91, 97, 137, 138, 140, 141 i 142, Arhiv VII, reg. br. 5—1/6, k. 473 V: izvještaj štaba 6. korpusa -pisan 9. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

⁵ Jedinice 9. NO divizije oslobodile su Imotski 28. oktobra 1944 (Arhiv VII, reg. br. 56—2, k. 842: operacijski dnevnik 9. NO divizije).

**IZVJEŠTAJ STOŽERA POGLAVNIKOVOG TJELESNOG
ZDRUGA OD 11. DECEMBRA 1944. O BORBI PROTIV JE-
DINICA NOVJ NA KALNIKU, KOD DRENOVICE I RASINJE'**

POGLAVNIKOV I TJELESNI
SDRUGOVI

Ia — br. 3274/44/taj.

Zagreb, 11. 12. 1944.

Predmet: Dnevno izvješće za 10. 12. 1944.

Izvješće Ia

U podhvalu u Kalniku 7. 12. 1944. (vidi dn. izvj. od 7. 12. 1944.) nije se naišlo na jače neprijateljske snage. Razrušene su nastambe, pilane, pekarne i radionice, koje je neprijatelj sagradio. Gubitci ljudstva do sada nepoznati.²

Noću 9/10. 1944. prebacila se kom.³ »Podravska brigada«⁴ preko Drave kod Drenovica (25 i. j. Koprivnica). Upućeno pojačanje vodilo je tokom dana 10. 12. 1944. i protjeralo neprijatelja iz šuma do Drave. Borba se nastavlja i neprijatelj do vodi pojačanja.⁵ Dosadašnji vlastiti gubitci 2 mrtva i 2 ranjena. Neprijateljski gubitci 31 nabrojen mrtav, 1 zarobljen i veći broj ranjenih (od toga 2 komandanta).

8. 12. 1944. 1. bojna V. staj. djel. zdruga U.V. vodila borbu sa »II. Moslavačkom brigadom« zapadno od Rasinja (10 z.sz. Koprivnica). Pronađeno je 12 mrtvih komunista. Vlastiti gubitci: 2 ranjena. Plien: 7 pušaka.⁶

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 1-268/26, lc. 112.

² Iz depeše koju je Štab 10. korpusa pisao 11. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske vidi se da su ustaško-domobranske/snage preduzele akciju čišćenja na planini Kalnik. Kalnički NOP odred, zajedno sa ustanovama Komande Kalničkog područja, probio se bez gubitaka na zapadnu Bilo-goru, odakle su 9. decembra ponovo vraćeni na Kalnik (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9).

³ Komunistička

⁴ i ³ Brigada »Pavlele Mihovil Miškina« forsirala je Dravu kod sela Bukevlja. Radi pojačanja stvorenog mostobrana, prebačena je na lijevu obalu Drave i brigada »Braća Radić« (opširnije o tome vidi dok. br. 33, 51, 63 i 143).

⁰ Druga (moslavačka) brigada, sa ostalim jedinicama 33. NO divizije, napadala je tada neprijateljska uporišta kod Kutine. Redakcija nije mogla utvrditi koja je jedinica 10. korpusa NOVJ tada bila kod sela Rasinja (vidi dok. br. 20, 30, 32, 34, 40 i 41; Arhiv VII, reg. br. 3—1, lc. 119/9; depeše Štaba 10. korpusa upućene u decembru 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

Izješće lc

Noću 8/9. 12. 1944. u 12.00 sati stigla 2 bataljona nepoznate brigade, u jačini od oko 200 ljudi, u selo Pogančec (10,5 i.ji. Sv. Ivan Zelina).⁷

9. 12. 1944. zapaženo je jače prikupljanje komunista u selu Dubrava (11 s.sz. Čazma).

Mostovi na cesti Vrbovec — Križevci popravljani su za manje terete.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

P. N. GLAVARA STOŽIERA P.T.S.
I PROČELNIKA Ia
por. (Stanišić)

U r u č i t i :

1. Pročelniku lc
2. Operodu Minorsa
3. Zap. I. Zb. područja
4. Gen. Kdo. LXIX. A.K. z.b.V.

BR. 143

**IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA
ORUŽANIH SNAGA NDH OD 12. DECEMBRA 1944. O BOR-
BAMA U SREMU, HRVATSKOJ I BOSNI I HERCEGOVINI¹**

I Z V J E Š Ć E
od 12. XII. 1944. g.

I. OBĆI PREGLED:

Na Istočnoj fronti žestokim odporom vlastitih četa zadržan je neprijatelj na crti Sotin — Orolik — Otok. U toku je protunapadaj vlastitih četa. Neprijateljski mostobran s.z. Vukovara je očišćen a neprijatelj protjeran preko Dunava uz velike gubitke.

Na Jadranskoj fronti zadržan je neprijatelj s.z. Kni-
na. Na ostalom dielu fronte nije bilo značajnijih do-
gađaja.

⁷ Vjerovatno dijelovi Zapadne grupe NOP odreda 10. korpusa NOVJ.

¹ Dokument (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 12/1—1, lc. 45.

Uspješne borbe u području Zenice, Koprivnice, u Kalniku i u Lici. Odbijen je napadaj na Josipdol.

Žestoke borbe kod uporišta Hrv. Leskovac i Horvati (jugozapadno Zagreba).

II. PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Iztočnoj fronti na Drini nije bilo značajnije borbene djelatnosti.

U Sriemu vode se borbe na crti Sotin — Orolik — Otok. U toku je protinapadaj kod Komletinaca (iztočno Otoka). Vrbanja na pruži Otok — Brčko očišćena je od part.²

Na Dunavskom odsjeku žestokim vlastitim protunapadajem odbačen je neprijatelj s mostobrana "kod Vukovara preko rijeke, uz težce gubitke."³

Na Dravi kod Belišća (sjeverno Valpova) u toku su borbe s part. (oko 300 koji su prešli r. Dravu).⁴

Jadranska fronta:

U području sjeverno Knina neprijatelj je zaustavljen.⁵

U zaleđu ove fronte neprijatelj je protjeran iz područja Mazina (20 km s.s.i. Gračaca).⁶

Na Neretvanskom odsjeku fronte vlastita izviđačka djelatnost, prilikom koje je poginulo 5 i ranjeno 4 part. a zaplijenjeno: 4 puške, veći broj bombi i pismohrana.

Koprivnica:

Jedna ustaška borbena skupina u borbi s part. 8. XII. kod s. Rasinja (10 km s.z. Koprivnice) pobila je 12 part. i zaplijenila 7 pušaka. Vlastiti gubitci: 2 ranjena.⁷

² Opširnije o tome vidi dole. br. 140, objašnjenje br. 2.

³ Odnosi se na gubitke koje je *pretrpjela* 5. brigada 36. NOU divizije i jedan bataljon Crvene armije u borbama od 7. do 9. decembra 1944 (vidi dok. br. 139, objašnjenje br. 3).

⁴ Sedma brigada 51. NOU divizije prešla je na desnu obalu Drave 10/11. decembra 1944. i u snažnom naletu uspjela je da ovlada većim dijelom sela Belišće. Dobivši znatna pojačanja u pješadiji i tenkovima iz Osijeka i Donjeg Miholjca, neprijatelj je prešao u protivnapad i prisilio Brigadu da se pod veoma nepovoljnim uslovima povuče na lijevu obalu Drave (opširnije o tome vidi tom I, knj. 10, dok. br. 171).

⁵ Vidi dok. br. 141, objašnjenje br. 3.

⁶ Ovaj podatak nije tačan. Ustaše su napustile Mazin bez borbe 11. decembra 1944. Istog dana ušli su u Mazin 3. i 4. bataljon 1. brigade 35. NO divizije (vidi dok. br. 36).

⁷ Vidi dok. br. 142, objašnjenje br. 6.

Druga jedna ustaška skupina 10. XII. protjerala je part. s područja 25 km i.j.i. Koprivnice, kamo su se bili prebacili preko r. Drave i naniela im gubitke od 31 poginulog, 1 zarobljenog i većeg broja zarobljenih (među njima i 2 »komandanta«). Vlastiti gubitci: 2 poginula, i 2 ranjena.⁸

Križevci:

U podhvalu na Kalniku 7. XII ustaške borbene skupine protjerala su manje part. skupine i razrušile im nastambe, pilanu, pekarnicu i radione kojima su se odmetnici služili. Gubitci neprijatelja nisu poznati.⁹

Zagreb:

Jača skupina part. napala je 10. XII. stražu na mostu na Lomnici (14 km j.z. Zagreba). Nakon duže borbe jedan dio straže probio se u Hrv. Leskovac. Sudbina ostalih nije poznata.¹⁰

Noću 10/11. XII. napali su part. s. Horvati (18 km j.z. Zagreba) i svladali posadu. Pojedini još nisu javljene.¹¹

⁸ Ovaj podatak nije tačan. NO brigada »Pavlek Mihovil Mislena« forsirala je Dravu 9/10. decembra 1944 kod sela Bukevlja gdje je stvorila mostobran i vršila pripreme za napad na ustaše u s. ždala. Radi proširenja mostobrana i napada na ustaše u s. Repaš, prešla je slijedećeg dana Dravu i NO brigada »Braća Radić«. Ona je 12. decembra očistila Repaš, pa je donesena odluka da, u sadejstvu sa NO brigadom »Pavlek Mihovil Miškina«, narednog dana napadne ždalu. Jedinice su izašle na polazni položaj za napad, ali je napad morao biti obustavljen zbog prodora dijelova njemačke 1. kozačke konjičke divizije pravcem Koprivnica — Podravski Novi Grad — Đurđevac. Pošto je prijetila opasnost da NO brigade »Pavlek Mihovil Miškina« i »Braća Radić« budu odsječene, štab 10. korpusa NOVJ je naredio da se povuku na desnu obalu Drave. Opširnije o tome vidi dok. br. 33, 51, 63, 111 i 142; Arhiv VII, reg. br. 40/3, k. 577: izvještaj Štaba 10.-korpusa od 5. januara 1945. upućen Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske i štabu 3. armije NOVJ; Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9: depeše štaba 10. korpusa pisane 11, 12. i 14. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

⁹ Opširnije o tome vidi dok. br. 142, objašnjenje br. 2.

¹⁰ Napad su vjerovatno izvele jedinice 34. NO divizije (vidi dok. br. 59).

¹¹ Četvrtu bojnu 20. pješačke pukovnije u selu Horvati, zaselak Babići, uništile su jedinice 34. NO divizije 10. decembra 1944 (vidi dok. br. 59, 111, 144, 146 i 168).

Ogulin — Brinje:

Odbijen je napadaj part. na .Josipdol (9 km j.j.i. Ogulina). Neprijatelj je odbačen dalje prema jugu.¹²

Sjeverno od Brinje protjerana je jedna part. doknadna postrojba uz 20 poginulih i 5 ranjenih part.¹³

Zenica:

U području Busovače (10 km j. Zenice) podhvatne snage slomile su jak neprijateljski otpor i izbacile part. iz postave 4 km j.z. mjesta u smjeru j.z. i nanijele im veće gubitke. Poginula su 43 part.; 3 su prebjegla i 1 je zarobljen.

Banja Luka:

U području sjeverozapadno Banje Luke vlastite zajsjede naniele su neprijatelju znatne gubitke dok je jugozapadno Banje Luke razpršen t.zv. »15 part. brigada«. Gubitci neprijatelja iznose oko 300 poginulih, ranjenih i zarobljenih.

Djelat, nepr. zrakopl.

9. XII neprijateljski zrakoplovi napali su Karlovac i žel. prugu prema Zagrebu i Glini. Ima štete na kućama i želj. pruzi. Jedan domobran poginuo, 5 građana i 1 vojničar ranjeni.

11. XII neprijateljski zrakoplovi napali su u nekoliko navrata dva vlaka na pruzi Zagreb — Sutla između ž.p. Brdovec i Zaprešić te oštetili jedan stroj.

Osim toga bombardirali su most kod Zaprešića koji nije pogoden i s. Jablanac¹⁴ (4 km s.z. Zaprešića). Srušeno je nekoliko kuća u obližnjem selu Šibice, jedan mlin i jedno sklonište. Ima ranjenih ljudi i ranjenih goveda.

11. XII između 1215 i 1240 sati napadnuta je ž. p. Dubica od 9 neprijateljskih zrakoplova. Sve zgrade na postaji teško su oštećene, a II, III i IV kolosjek su neprohodni. Oko 40 kola je izgorilo. Sve b.b. veze su prekinute. Stvarna šteta ne može se još ustanoviti, pošto u

¹² Napad su vjerovatno izveli dijelovi 4. korpusa NOVJ.

¹³ Prema operacijskom dnevniku 43. NO divizije, 1. bataljon 2. NOP odreda vodio je 9. decembra' 1944. borbu sa 19. ustaškom bojnom, koja je iz Brinja i Križpolja prodrla u selo škalići. Poslije duže borbe, Bataljon je prisilio ustaše na povlačenje, ali su oni dotada u selu zaklali 5 civila i zapalili 26 zgrada. Gubici ustaša nisu utvrđeni, dok je Bataljon imao 2 ranjena i 3 nestala (Arhiv VII, reg. br. 26/3, k. 1324).

¹⁴ Selo Jablanac nije nađeno na karti 1:100 000.

zapaljenim vagonima s vremena na vrijeme eksplodira teško streljivo, te je pristup iz toga razloga na postaju nemoguć.

Osobitosti:

Prema izvješću III. zbor. područja u Sokolac je došlo 606 a u okolici Sokolca oko 10.000 Nedićevih vojnika, koji se povlače iz Srbije. Poduzeti su potrebni koraci kod V SS kora.¹⁵

BR. 144

IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA
ORUŽANIH SNAGA NDH OD 13. DECEMBRA 1944. O BORBAMA
KOD VUKOVARA, BELIŠĆA, KOSTAJNICE, ZAGREBA
I OGULINA¹

IZVJEŠĆE
od 13. XII. 1944. g.

I. OBĆI PREGLED:

Na Istočnoj fronti nastavljaju se uspješno obrambene borbe.

Na Jadranskoj fronti odbačen je neprijatelj u području Nevesinja. Inače bez promjene.

Odbijen je neprijateljski napadaj na uporište kod Kostajnice i Koprivnice.

Veliki uspjeh u podhvalu kod Ogulina.

Napadaj neprijateljskih zrakoplova na ž.p. Tarčin i Kakanj te Kiseljak i Dugo Selo.

Oborena 3 neprijateljska zrakoplova.

II. PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Istočnoj fronti na Drini i u Srijemu bez većih promjena.

Na Dunavu dovršuje se čišćenje neprijateljskog mostobrana kod Vukovara.²

Na Dravi kod Belišća odbačeni su partizani koji su bili prešli Dravu sa sjevera uz 200 poginulih. Ima plijena. Nastavlja se čišćenje tog područja.³

¹⁵ Odnosi se na njemački 5. brdski armijski korpus.

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 13/1—1, k. 45.

² Vidi dok. br. 139, objašnjenje br. 3.

³ Vidi dok. br. 143, objašnjenje br. 4.

Jadranska fronta:

U području sjeverno od Knina nema novih vijesti.

U pozadini te borbene crte izvidanjem "sjevero-istočno Duvna odbačene su slabije partizanske snage, a ustaške postrojbe zauzele su Medak.⁴

Na Neretvanskoj fronti bez većih promjena.

U podhvalu njemačkih postrojbi jugozapadno Nevesinja neprijatelj odbačen i uništena su 1 engleska oklopljena kola.

Kod Nevesinja protjerana je jedna partizanska izvidnica prema sjeveru.

7. XII. neprijateljski brodovi: 1 razarač, 3 topovnjače, i 1 torpedni čamac otvorili su topničku vatru na bitnice na o. Lošinju, a 3 topovnjače tukle su topovima bitnice na o. Krku.⁵

10. XII u zoru otvorio je neprijatelj topničku vatru s mora na o. Rab.⁶

Kostajnica:

Jače partizanske snage odbačene su s područja Petkovca i Graduse (13 km s.z. Kostajnice).⁷

Bos. Gradiška:

U području Bos. Gradiške i kod Okučana opaža se okupljanje partizanskih snaga s vjerojatnom namjerom presjecanja spoja s Banja Lukom i Okučanima.

¹ Dijelovi 4. ustaškog stajaćeg djelatnog zdruga zauzeli su Medak 10. decembra 1944. Protivnapadom jedinica 13. NO divizije ustaše su 13. decembra odbačene ka Gospiću (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/10: depeše štaba 11. korpusa od 11. i 12. decembra 1944. upućene Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁵ Njemačku artiljeriju na Lošinju i Krku tukli su saveznički motorni čamci (vidi tom VIII, knj. 3, dok. br. 141, str. 467—468).

⁶ Na utvrđene položaje njemačkih i ustaških jedinica na otoku Rabu (rt Stojan) otvorili su vatru saveznički razarači (vidi tom VIII, knj. 3, dok. br. 141, str. 469—470).

⁷ U depeši koju je štab 4. korpusa pisao 11. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske rečeno je slijedeće: »9. ov. mj. oko 8 časova neprijatelj, jačine oko 2000 Čerkeza i ustaša, nadirao je iz Komareva i Blinjskog Kuta prema Stražbenici, Letovancima i Starom Selu, dijelovi posade iz Suhje u pravcu Paukova i Graduse, a iz Petrinje oko 200 ustaša u pravcu Budičine. Donski puk uspio se je probiti na liniju Stražbenica—Letovanci pošto je savladao otpor 1. i 2. brigade 7. NOU divizije. Na toj liniji neprijatelj je zaustavljen a zatim, poslije žestoke borbe, odbačen. Neprijatelj je spalio Stražbenicu i jedan dio Letovanaca i Trnjana. Pred noć neprijatelj se sa svih pravaca povukao u svoja uporišta. U ovim borbama ubijeno je 55 neprijateljskih vojnika. Naši gubici: 2 mrtva i 27 ranjenih.« (Vidi Arhiv VII, reg. br. 2—1, k. 119/6).

Zagreb:

10. XII jake partizanske snage napale su posadu Babici (16 km j.z. Zagreba) i raztjerana je. Jedan dio posade se probio (3 častnika i 60 domobrana).⁸

Ogulin:

Ustaške postrojbe napale su i raztjerale djelove jedne partizanske divizije kod Trošmarije (6 km s. Ogulina) i nanjele im gubitke od 79 poginulih i 2 zarobljena partizana. Zapljeno je 6 strojopuškaka, 2 strojosaomokresa, veći broj puškaka.⁹

Obćenito:

Prema naknadnom izvješću iz Požege izselilo se sa našim postrojbama oko 3.500 osoba a ne 2.500 kako je bilo javljeno.¹⁰

BR. 145

IZVJEŠTAJ STOŽERA **POGLAVNIKOVOG** TJELESNOG ZDRUGA OD 13. DECEMBRA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOVJ KOD **BUKEVLJA** I **PEŠČENIKA**¹

POGLAVNIKOV I TJELESNI
SDRUGOVI

Ia — br. 3302/44/taj.

Zagreb, 13. XII. 1944.

Predmet: Dnevno izvješće

I) *Izvješće Ia:*

Tokom čitavog dana 11. XII. 1944. vođene su borbe sa jakim partizanskim snagama u Prekodravlju kod Bukevlje (11. si. Đurđevac). Partizani namjeravaju upadom u Mađarsku izbaciti iz borbe njemačko topništvo.²

⁸ Opširnije o tome vidi dok. br. 59, 111, 143, 146 i 168.

⁹ Prema depeši koju je štab 43. divizije pisao 8. decembra 1944. štabu 11. korpusa NOVJ, oko 200 ustaša iz Ogulina došlo je 6. decembra do sela Trošmarije, ali su se isti dan povukli. Iz depeše se ne vidi da li je pritom došlo do borbe (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/10, depeša₁₀ br. 17).

¹⁰ O evakuaciji Nijemaca, ustaša i domobrana iz Slavonske Požege vidi dok. br. 54, 134 i 135.

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 1—268/26, k. 112.

² Vidi doik. br. 51 i 63.

Kod Vizvara (15 s. Pitomaca) iznosili su vlastiti gubitci 10 mrtvih i 24 ranjena.³

Prigodom osiguranja prelaza Kozачke divizije ubijeno je 6 partizana pripadnika »I. Zagorske brigade« kod s. Pešćenik (11 j.jz. Koprivnica)⁴

Od strane zasjede I./21. Udarne puk. zarobljen je 1 partizan sa puškom i 20 naboja.

II)•*Izvješće lc:*

Prema izvješću 1. Posadnog zdruга iz Križevaca, dne 7. XII. prošlo je kroz Sv. Petar Čvrstec 300 slabo naoružanih partizana, sa 23 kola, i otišlo prema Topolovcu. Ova grupa je došla iz područja Čazme.

Popravljeni su 2 mosta na putu Križevci — Sv. Ivan Žabno od strane posade Križevci, a koje su partizani bili srušili.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

P. N. GLAVARA STOŽERA P.T.S.
I PROČELNIKA Ia
poručnik (Stanišić)

Uručiti:

1. Pročelniku lc
2. Operodu Minorsa
3. Zap. I. Zborpod
4. Gen. Kdo LXIX. A.K.z.b.V.

³ Riječ je o gubicima koje su ustašama nanijele jedinice 32. NO divizije u borbama za mostobran kod Zdale (vidi dok. br. 51, 63, 111, 143 i 147).

⁴ Dijelovi 1. kozачke konjičke divizije stigli su u Koprivnicu 12. decembra 1944 (vidi dok. br. 111).

**IZVJEŠTAJ GLAVNOSTOŽERNOG UREDA MINISTARSTVA
ORUŽANIH SNAGA NDH OD 14. DECEMBRA 1944. O PADU
GRAČACA, KOSKE I PRANDANOVACA U RUKE JEDINICA
NOVJ I O BORBAMA U SREMU I ISTOČNOJ SLAVONIJI¹**

IZVJEŠĆE
od 14. XII. 1944. g.

I. OBĆI PREGLED:

Na Istočnoj fronti i na Drini bez promjene. Veliki neprijateljski gubitci na očišćenom mostobranu kod Vukovara.

Spriečen prelaz partizana preko Drave, kod Osieka i D. Miholjca.

Na Jadranskoj fronti odbijeni neprijateljski napadaji u području Knina. Gračac pao. Na Neretvanskom odsjeku bez promjene.

Borbe u području s.j. Đurđevca na Dravi.

Odbijen napadaj na jedno uporište u području Konjica.

Napadaj neprijateljskih zrakoplova na Bijelo Polje (kod Mostara), Brčko i željezničke uređaje.

II. PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Istočnoj fronti i na Drini i u Sriemu bez osobitih promjena.

Neprijatelj napada jače kod Sotina južno od Otoka.²

Na Dunavu bez promjena.

U borbama za mostobran kod Vukovara u vremenu od 8 do 10. XII. nakon što je neprijatelj odbačen preko Dunava pronađeno je 248 neprijatelja, 51 zarobljen (od toga 4 sovjetska časnika) i zapljenjeno je: 100 lakih i 16 teških strojnica, 43 strojosaokresa, 23 protuoklopne puške, 9 protuoklopnih topova, 2 topovnjače na Dunavu po-
gođene su i potopljene od našeg topništva.³

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 14/1—1, k. 45.

² Položaje njemačkih jedinica kod s. Sotin napadali su dijelovi 5. NOU divizije, a kod s. Otok dijelovi 21. NOU divizije (vidi tom I, knj. 10, dok. br. 165 i 167).

³ Opširnije o borbama na vukovarskom mostobranu vidi dok. br. 139, objašnjenje br. 3.

U ovim borbama odlikovala se osobito hrabrošću 4. sat. Vinkovačke ustaške bojne u više juriša.

Protu udarom 12. XII. izbačene su i protjerane preko rijeke uz velike gubitke partizani kod Bielog Brda (14 km istočno Osieka).⁴

Odbijeni su pokušaji prelaza neprijatelja preko Drave kod D. Miholjca.⁵

Slatina (14 km z. D. Miholjca) posjednuta je od partizana.⁶

Kod Belišća i Bistrice (4 i 6 km s. Valpova) opaženo je novo prelaženje partizana na južnu obalu rieke.⁷

Partizani iz Podgorača (10 km i. j. i. Našica) zauzeli su uporišta Koška i Prandanovci (14 i 16 km i. s. i. Našica) te nadiru dalje prema Valpovu.⁸

Jadranska fronta:

U području sjeverno Knina odbijeni su neprijateljski napadaji na krila borbene crte uz 17 poginulih partizana.

Prema izvješću pučanstva Gračac je pao. 400 legionara zarobljenih vodili su partizani vezane žicom prema G. Ploče (5 km s. od Lovinca).¹⁰

Opazeni su i tučeni jaki neprijateljski pokreti izpred borbene crte od Gračaca prema Budimiru.

U području zapadno Medaka odbačena je manja partizanska skupina uz 3 poginula.¹¹

Na Neretvanskom odsjeku nema promjene.

⁴ Vidi dok. br. 143, objašnjenje br. 4.

⁵ Ovaj podatak nije tačan. Druga brigada 16. NOU divizije foi"-siralala je Dravu 9/10. decembra 1944. na pravcu s. Zalata — s. čađavica., Nekoliko dana kasnije na istom mjestu prešla je u Slavoniju i 1. NOU brigada te divizije (opširnije o tome vidi dok. br. 61, 74, 80 i 111; Arhiv VII, reg. br. 60—3, lc. 951: operacijski dnevnik štaba 16. NOU divizije).

⁶ Opširnije o tome vidi dok. br. 44 i 54.

⁷ Noću 10/11. decembra 1944. prebačeni su na desnu obalu Drave dijelovi 7. brigade 51. NOU divizije. Odmah po prelasku oni su ovladali selom Bistrica i najvećim dijelom sela Belišće (vidi tom I, knj. 10, dok. br. 171).

⁸ Navedena mjesta zauzela je Virovitička NO brigada 12. decembra 1944 (vidi dok. br. 42).

⁹ Redakcija nije mogla utvrditi na koji se napad misli. Na širem području Knina tada nije bilo ni njemačkih ni ustaško-domobrinskih jedinica (vidi dok. br. 27, 31, 35, 36, 43 i 45).

¹⁰ Gračac su oslobodile jedinice 11. korpusa NOVJ 9. decembra 1944. O broju zarobljenih neprijateljskih vojnika vidi dok. br. 31, 36, 37, 43 i 111.

¹¹ Na području Metka nalazile su se tada 2. i 3. brigada 13. NO divizije (vidi dok. br. 109).

U području 8 km j. Lise ustanovljena su 4 neprijateljska gorska topa. Neprijateljski postavi 10 km j. Mostara nisu posjednuti po neprijatelju.

Durđevac:

U toku su borbe s partizanima kod s. Bukevlje (11 km s. i. Đurđevca), koji namjeravaju preći r. Dravu na sjever te napasti s leđa njemačke postrojbe u Mađarskoj.¹²

Kutina:

Ustanovljene su jače za sada nedjelatne¹³ partizanske snage u području s. od Kutine.¹⁴

Banja Luka:

Topničkom vatrom spriječeno je skupljanje partizana kod D. Kola (4. km z. Banja Luke).

Konjic:

Odbijen je napadaj partizana na uporište Lisičići (8 km s.z. Konjica).

Djelatnost nepr. zrakoplova:

11. XII neprijateljski zrakoplovi bacili su 6 bombi na Bielo Polje kod Mostara bez učinka.

11. XII neprijateljski zrakoplovi napali su bombama želj. postaju Jablanica i Prenj na pruzi Konjic — Mostar, te želj. prugu kod Jablanice gdje su oštećena 2 propusta.

12. XII 16 neprijateljskih zrakoplova napalo je bombama i strojničkom vatrom Brčko s namjerom rušenja mosta na r. Savi. Sjeverni dio mosta je oštećen i prohodan samo za pješake. Većina bombi pala je u rieku dok su 3 pale na mjesto. Oštećene su 3 kuće i 3 osobe ranjene.

Osobitosti:

Prema izvješću 9. divizije u Široki Brijeg, z. Mostara posljednjih dana pridolazi veliki broj pripadnika Orsa¹⁵ s napuštenih područja. Među njima ima i častnika. Prema njemačkom izvješću I. bojna školske pukovnije (iz Štokeraua) pretrpila je teške gubitke prilikom napadaja partizana na uporišta u području Rakovog Potoka, jugozapadno Zagreba (javljeno u izvješću br. 347 i 348 od 12 i 13. XII) te je razpršena. Pronađeno je 40

¹² Rijeku Dravu, kod sela Bukevlja, forsirala je 9/10. decembra 1944. NO brigada »Pavlek Mihovil Miškina« (vidi dok. br. 51 i 63).

¹³ Neaktivne

¹⁴ Sjeverno od Kutine nalazile su se jedinice 33. NO divizije. One su se pripremale za napad na neprijateljske kolone koje su se kretale pravcem Kutina — Popovača (vidi dok. br. 34", 40 i 41).

¹⁵ Oružanih snaga

poginulih domobrana u razorenim postavima. Izgubljeno je vjerojatno oružje i oprema.¹⁶

Glavno ravnateljstvo za javni red i sigurnost javlja da su 13. XII u 20,10 sati eksplodirale mine u bunkerima na uglu Varaždinske i Trnjanske ceste, te Strojarske ceste i Polišća. Opaženo je da su eksplozije nastale poslije prolaza jednog samovoza.

BR. 147

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 15. DECEMBRA 1944. O NAPADIMA JEDINICA NOVI U SREMU, LICI I SJEVERNOJ HRVATSKOJ I O BORBAMA KOD MOSTARA I ZENICE¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 350/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
od 15. XII. 1944. g.

I. OBĆI PREGLED:

Na Istočnoj fronti, u Srijemu, napada neprijatelj jakim snagama, posebno kod Sotina, uz podporu zrakoplovstva. Na ostalom dielu fronte bez promjene.

Na Jadranskoj fronti odbijeni su nepr. napadaji na postave sjeverno od Knina. Na Neretvanskom odsjeku bez promjene. U području Nevesinja odbačeni su neprijateljski dielovi kod Humčana.

Odbijen je neprijateljski napadaj na Medak (u Lici), Bos. Krupu i jedno uporište u području Kutine. Žestoke borbe u području Koprivnice.

Odbačen neprijatelj u području Busovače (kod Zenice).

II. PODRUČJA:

Istočna fronta:

Sa Istočne fronte nema novih viesti.

Na Drini, Dunavu i Dravi bez promjene.

¹⁰ Riječ je o 4. bojni 20. pješačke pukovnije, koju su 10. decembra 1944. savladale jedinice 34. NO divizije u selu Horvati (vidi dok. br. 59, 111, 144 i 168).

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 15/1—1, lc. 45.

Na borbenoj crti u Sriemu neprijatelj već 3 dana napada jakim snagama, osobito kod Sotina.² Jaka neprijateljska zrakoplovna djelatnost. U Vinkovcima uslied napadaja neprijateljskog zrakoplovstva ima štete i žrtava.

Jadranska fronta:

U području sjeverno Knina odbijeni su neprijateljski izviđački dielovi.³

Na Neretvanskom odsjeku bez većih promjena.

U podhvalu sjeveroistočno Mostara jedna borbena skupina dostigla je G. i D. Zimlje (18 km s.i. Mostara). Druga borbena skupina dostigla je sa sjevera Kulu (14 km j.i. Konjica). Treća borbena skupina u području Nevesinja izbacila je neprijatelja iz Humčana (10 km s.s.i. Nevesinja) i odbila sve neprijateljske protunapadaje. Neprijateljski gubitci: 1 poginuo pronađen i 10 ranjenih. Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo i 11 ih je ranjeno.

Južno Mostara neprijatelj tuče bacačkom vatrom naše postave.

Koprivnica:

Noću 11/12. XII ustaške postrojbe iz područja Ždale povukle su se prema Goli (24 i 17 km i. s.i. Koprivnice) pod pritiskom jakih part. snaga, pretrpivši gubitke od 10 poginulih i 28 ranjenih. Poginulo je 28 partizana.

U nastavku borbe u području Gole ustaške postrojbe zaustavile su prodiranje partizana i naniele im znatne gubitke. 98 partizana je poginulo dok je 7 ustaša ranjeno.⁴

Jedna borbena skupina zauzela je 13. XII Virje i Đurđevac te zarobila 50 partizana,⁵ a u toku 14. XII zauzela je Ferdinandovac (8 km s.i. Đurđevca).

Kutina:

Odbijen je napadaj partizana na jedno uporište 4 km z. Kutine uz .10 poginulih.⁶

² Vidi dok. br. 146, objašnjenje br. 2.

³ Vidi dok. br. 146, objašnjenje br. 9.

⁴ O gubicima jedinica 32. NO divizije između 10. i 13. decembra 1944. u rejonu s. Gola — s. Ždala vidi dok. br. 51, 63 i 111.

⁵ Virje i Đurđevac zauzeli su dijelovi njemačke 1. kozačke konjičke divizije. Prema depeši koju je štab 10. korpusa pisao 14. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske, jedinice 32. NO divizije imale su u borbama kod Đurđevca 15 mrtvih i 56 ranjenih (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9).

⁶ Prva i 3. brigada 33. NO divizije napale su 11. decembra njemačku posadu u Tucilači. Tom prilikom one su nanijele neprijatelju teške gubitke u ljudstvu i zaplijenile veće količine oružja (vidi dok. br. 30, 40 i 41).

Bos. Krupa:

Odbijen je napadaj partizana na Bos. Krupu uz 5 poginulih, 1 zarobljenog i 2 prebjegla partizana. Plien: 1 strojosa mokres, više pušaka i 2 konja.

Cazin:

Opauža se okupljanje jačih part. snaga u području Cazina.⁷

Lika:

Odbijen je napadaj partizana na Medak.⁸

Neprijatelj opravla mostove na cestama iztočno D. Lapca i prebacuje svoje snage s vjerojatnom namjerom napadaja na D. Lapac.⁹

Banja Luka:

U području Banje Luke nastavlja se okupljanje jačih partizanskih snaga.

Zenica:

Borbena skupina iz Busovače, uzprkos jake neprijateljske topničke vatre i vatre bacača odbila je neprijatelja i dostigla crtu: v. 557 — v. 515 — Rasno — v. 520 i v. 695 (4 km s. i 4 km z. Busovače).

Opauža se prebacivanje neprijatelja u području s.z. i zapadno Busovače.

Želj. pruga Kakanj — Lašva južno Zenice nalazi se pod neprijateljskom vatrom s visova južno želj. pruge.

Cesta Zenica — Vitez jako je minirana od partizana, te je promet moguć sanio po danu.

Obćenito:

Prema naknadnom izvješću u borbama kod Koške, Prandanovaca i Normanaca (14 i 16 km i.s.i. Našica) par-

⁷ U rejonu Cazina nalazile su se tada jedinice Unske operativne grupe 4. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 101).

⁸ Opširnije o napadu jedinica 13. NO divizije na Nijemce i ustaše u Metku vidi dok. br. 109 i 111; Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/10; depeša Štaba 11. korpusa pisana 11. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

⁹ Pošto su savladale neprijateljsku posadu koja se povlačila iz Gračaca, jedinice 35. divizije 11. korpusa NOVJ 9. decembra 1944. dobile su zadatak da zatvore komunikacije Lapac — Bihać, Lapac — Mazin i Dobro Selo — Lapac — Udbina, s ciljem: spriječiti izvlačenje neprijateljskih snaga pravcem Srb — Lapac i napadati njegova uporišta oko Donjeg Lapca. (Opširnije o tome vidi dok. br. 104 i 111; Arhiv VII, reg. br. 7—4, k. 572 A; depeše štaba 35. divizije od 10, 12, 13, 16. i 17. decembra 1944. upućene štabu 11. korpusa NOVJ).

tizani su pretrpili gubitak od 200 poginulih i ranjenih, dok vlastiti gubitci iznose: 5 poginulih, 4 ranjena i 31 nestao ustaša.¹⁰

Prema naknadnom izvješću, u podhvat u ustaških postrojbi 26. XI. kod Ostrožca (podr. Konjica) pretrpjeli su partizani gubitak od 190 poginulih i većeg broja ranjenih te izgubili 1 bacač, 1 strojopušku, 13 pušaka, više samokresa, strjeljivo, brzoglasnu središnjicu s 4 aparata, eksploziv i naboje. Uništeno je jedno part. skladište s 90 pušaka i strjeljivom.

Vlastiti gubitci: 2 vojničara poginula, 3 ranjena i 8 ih je nestalo.

Jedna ustaška postrojba s milicijom napala je Prozor i zauzela ga 23. XI pri čemu je palo 30, ranjeno 27 i zarobljeno 7 partizana (među ovima i neki partizanski dužnostnici). Zaplijenjeno je: 40 pušaka, 1 strojopuška, hrana i stoka. Vlastiti gubitci: 1 častnik, 2 dočastnika i 6 vojničara poginuli.

Kod Dervente topničkom vatrom uništena je 1 nepr. strojica pri čemu je poginulo 7 i ranjeno 6 partizana.

U toku manjih djelatnosti kod Blagaja ranjena su 2 vojničara.

Prilikom izviđanja kod Sunje pronađeno je i zaplijenjeno 200 kgr. eksploziva.

Most kod Bos. Gradiške usljed visokog vodostaja ugrožen je.

Djelat, nepr. zrakopl.:

14. XII napali su nepr. zrakoplovi bombama želj. postaju Ivankovo (na pruzi Brod — Vinkovci). Oštećene su zgrade na postaji, skretnice prema Vinkovcima, 8 kola je uništeno, a 27 oštećeno.

Istog dana napali su nepr. zrakoplovi želj. postaju Mirkovci (na pruzi Vinkovci — Šid) te želj. postaju Vinkovci. Uništen je jedan stroj, jedan je oštećen i 4 vojnika su ranjena.

Djelat, vlast, zrakopl.:

14. XII naše je zrakoplovstvo izvršilo prijevoz tereta i vojničkih osoba.

¹⁰ Prilikom napada na navedena mjesta (12. decembra 1944) Virovitička NO brigada imala je 2 mrtva i 20 ranjenih (vidi dok. br. 42).

Događaji na želj. prugama:

13. XII na pruzi Zaprešić — Varaždin između ž.p. Konjščina i Budinščina voda je porušila jedan most te je promet obustavljen.

Noću 11/12. XII na pruzi Zabok — Sv. Križ Začretje minama je oštećen želj. most, te je za promet nesposoban.¹¹

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
(M.P.) Helbich

BR. 148

**IZVJEŠTAJ STOŽERA POGLAVNIKOVOG TJELESNOG
ZDRUGA OD 15. DECEMBRA 1944. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOVJ U PODRAVINI¹**

POGLAVNIKOV I TJELESNI
SDRUGOVI

Ia — br. 3327/44/taj.

Zagreb, 15. 12. 1944.

Predmet: Dnevno izvješće za 14. 12. 1944.

Izvjeshće Ia

13. 12. 1944. tokom čitavog dana vođena je borba sa »II. Moslavačkom« i »Podravskom brigadom« na području Gola, Ždala i Repaš (18 i.si., 26 i., 18 i.ji. Koprivnica) bez vlastitih gubitaka. Komunisti su protjerani prema Dravi. Veći broj mrtvih i ranjenih uspješni su odvezti. Plien: 2 strojopuške i 7 pušaka.²

¹¹ Diverziju su izveli dijelovi 3. diverzantskog odreda (Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121: operacijski dnevnik štaba Grupe diverzantskih' odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

¹ Dokument (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 1—268/26, k. 112.

² O gubicima jedinica 32. NO divizije prilikom napada na neprijateljsku posadu u selu Repaš vidi dok. br. 51 i 63.

14. 12. 1944. poduzela je Kozačka divizija podhvat prema Đurđevcu. Vođena je borba sa komunistima kod [Podrav.j Novog Grada i Virja. Posljedak do sada nepoznat.³

Sa podhvatnog područja P.T.S. (ostalog) ne predleže nikakve viesti.

Izvjешće lc

Prema prikupljenim podacima u okolišu Zajezde (11 z. Novi Marof) nalazi se Zagorska brigada.⁴

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

P. N. GLAVARA STOŽERA P.T.S.
I PROČELNIKA Ia
(por. Stanišič)

Uručiti:

1. Pročelniku lc
2. Operodu Minorsa
3. Zap. I. Zb. područja
4. Gen. Kdo LXIX.A.K.z.b.V.

³ Jedinice njemačke 1. kozačke konjičke divizije ušle su u Đurđevac 13. decembra, pošto su prethodno savladale otpor 32. NO divizije (vidi dok. br. 51, 63, 111, 149 i 150); Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9; depeša štaba 10. korpusa pisana 14. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁴ Prva (Zagorska) brigada vodila je tada borbu u rejonu Đurđevca (vidi dok. br. 48 i 68).

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 16. DECEMBRA 1944. O BORBAMA U SREMU, HERCEGOVINI, LICI I PODRAVINI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 351/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
od 16. XII. 1944. g.

I. OBĆI PREGLED:

Na Istočnoj fronti, u Srijemu, odbijen je jak napadaj partizana uz osjetljive gubitke po neprijatelja. Na ostalom dielu bez promjena.

Na Jadranskoj fronti izvršeno je sjeverno Knina odmicanje na novu borbenu crtu u visini Suvaje. Na Neretvanskom odsjeku uspješne borbe.

Uspjeh u podhvatu prema Virovitici.

U Lici izbačeni partizani iz Drežnik Grada.

Odbijen nepr. protunapadaj u području Zenice.

II. PODRUČJA:

Istočna fronta:

Na Istočnoj fronti na Drini, Dunavu i Dravi bez osobitih događaja.

Na Srijemskom odsjeku poslije trodnevnih uzaludnih napadaja na Sotin i južno 14. XII započeo je neprijatelj u jakosti jedne divizije nakon višesatne bubnjarske vatre svoj napadaj.

Braniočevom usredotočenom vatrom neprijatelj je svuda zaustavljen i odbačen na svoje polazne postave, pretrpivši znatne gubitke u ljudstvu i tvorivu.²

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br 16/1—1, k. 45.

² Jedinice 1. proleterskog korpusa NOVJ, u sadejstvu sa snagama Crvene armije, započele su 14. decembra 1944. opati napad na neprijateljsku utvrđenu liniju Sotin — Grabovo — Berak — Orolik — Otok sa zadatkom: razbiti neprijateljsku odbranu, zauzeti Vukovar, a zatim napasti i savladati neprijateljsku posadu u Vinkovcima (opširnije o tome vidi tom I, knj. 10, dok. br. 131, 148, 151, 156, 165 i 171).

Jadranska fronta:

U području sjeverno Knina u toku je odmicanje na novu borbenu crtu sjeverno Suvaje (24 km s.i. Gračaca).³ Pokreti su otežani visokim vodostajem. Cesta na prievozu Klanac i most kod Martin Broda (21 km j.i. Bihaća) porušeni su od vlastitih snaga.

8 km j.i. Paga na o. Pagu odbačeni su slabiji nepr. delovi uz 7 zarobljenih partizana.⁴

Na Neretvanskoj fronti u nastavku podhvata jedna vlastita borbena skupina napredovala je dalje prema s. i. i dostigla s. Kruševljani (20 km s. Nevesinja), nakon što je slomila jači neprijateljski otpor kod Zaborana (25 km s.i. Mostara). Sjeverna borbena skupina zauzela je visove sjeverno Kule (16 km j.i. Konjica). Južna skupina dostigla je i zauzela Borovčice (18 km s. Nevesinja). Neprijatelj je protjeran s tog područja te se povukao u smjeru jugoiztoka.

Koprivnica:

Nastavlja se napredovanje borbenih skupina prema Virovitici. U borbama u području Đurđevca⁵ nanešeni su neprijatelju gubitci: 63 poginula partizana (među njima 2 sovjeta), 27 zarobljenih (3 sovjeta i 1 častnik). Plieni: 4 strojnice, 2 strojosa mokresa i 22 puške. Jedna talijanska oklopna kola su uništena.

Podhvatne snage slomile su 15. XII jak nepr. otpor kod Kalinovca⁶ (3 km i. Đurđevca) i naniele neprijatelju gubitke od 165 poginulih partizana, 23 je zarobljeno i zaplijenjeno 7 stroj opušaka, 4 bacača, 53 puške i 1 protuoklopnu pušku. Uništena su 1 laka oldopna kola.

³ Dijelovi njemačke 373. legionarske divizije povlačili su se komunikacijom Srb — Suvaja — Gornji Lapac, pod pritiskom 20. divizije 8. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 56, 73 i 111; Arhiv VII, reg. br. 46/3, k. 526: izvještaj štaba 20. divizije pisan 8. januara 1944. štabu 8. korpusa NOVJ).

⁴ Posada otoka Paga (dijelovi njemačke 392. legionarske divizije) zarobila je 13. decembra 1944. patrolu jedne čete 4. bataljona Kvarnerskog odreda Mornaričke pješadije NOVJ (opširnije o tome vidi tom VIII, knj. 3, dok. br. 141, str. 471).

⁵ i ⁶ O borbama kod Đurđevca i Kalinovca između dijelova njemačke 1. kozačke konjičke divizije i 32. NO divizije (koju su podržavali dijelovi 233. divizije Crvene armije) vidi dok. br. 48, 63, 85 i 111; Arhiv VII, reg. br. 40/3, ik. 557: izvještaj štaba 10. korpusa od 5. januara 1945. upućen Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske i štabu 3. armije NOVJ.

Ustaške borbene skupine napale su partizane u izgrađenim postavima iztočno Gole i naniele neprijatelju gubitke natjeravši ga u Dravu i zaplienile nešto oružja.⁷

Zagreb:

Noću 15/16. XII odbijen je napadaj part. na stražu u s. Remetinec (4 km j. Zagreba). Neprijateljski gubitci nisu ustanovljeni. Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo i 1 ranjen.⁸

Jastrebarsko:

U podhvatu protiv part. u području j.i. Jastrebarskog dostignuta je Bratina (12 km i.j.i. Jastrebarskog). Nađena su 3 poginula partizana, a 2 su zarobljena, dok su prema izjavama pučanstva gubitci neprijatelja znatno veći.

Bihać:

U nastavku podhvata u području zapadno Bihaća izbačeni su partizani iz Drežnik Grada (20 km s.z. Bihaća) 1 protjerani prema sjeveru. Tako je uzpostavljen spoj s borbenom skupinom z. Plitvičkih Jezera. Svi neprijateljski protunapadaji kod Drežnik Grada odbijeni su.⁹

Iz Hrgara (8 km j.i. Bihaća) izbačeni su partizani uz 27 poginulih, 8 zarobljenih i 1 prebjeglog partizana, 2 strojnice su zaplijene.

Donji Lapac:

Poduzet je podhvat za odterećenje D. Lapca sa sjevera i iztoka od Dobrog Sela (9 km j.i. D. Lapca) i iz područja z.j. z. D. Lapca. Neprijatelj je noću 12/13. XII topničkom vatrom uznemiravao D. Lapac.¹⁰

Zenica:

U nastavku podhvata u području zapadno Zenice odbijen je neprijateljski protunapadaj podpomognut topničtvom.

⁷ Povlačeći se sa mostobrana kod Gole i Ždale 13. decembra 1944, NO brigada »Pavlek Mihovil Miškina« imala je 2 mrtva, 11 ranjenih i 36 nestalih (opširnije o tome vidi dok. br. 63 i 111).

⁸ Vidi dok. br. 111, objašnjenje br. 139.

⁹ O borbama koje su jedinice 4. korpusa NOVJ vodile protiv Nijemaca, ustaša i četnika na pravcima Ličko Petrovo Selo — Vaganaa — Drežnik-Grad — Rakovica i Ličko Petrovo Selo — Prijeboj — Poljanak — Lička Jesenica od 13. do 17. decembra 1944 vidi dok. br. 80, 82, 83 i 111.

¹⁰ Posadu u Donjem Lapcu vjerovatno je uznemiravala artiljerija 35. NO divizije (vidi dok. br. 147, objašnjenje br. 9).

Cesta od Busovače prema Travniku minirana je od partizana.

Djelat, nepr. zrakopl.:

15. XII neprijateljski zrakoplovi napali su na pruzi Osiek — Vinkovci — Brčko želj. postaje Laslovo-Korog, gdje su onesposobljena 2 stroja i ranjena 2 vojnika, želj. postaju Otok, gdje su također onesposobljena 2 stroja i oštećeni kolosjeci, dok su 2 vojnika poginula i 2 ranjena.

Istog dana napali su neprijateljski zrakoplovi bombama teretni vlak između ž.p. Otoka i Vrbanje. Izskočila su 1 kola, a 30 konja je usmrćeno.

Djelat, vlast, zrakopl.:

15. XII naše je zrakoplovstvo izvršilo prijevoz tvoriva, novaca i službene pošte.

Obćenito:

Prilikom manjih borbi kod Banje Luke, Vrbanje i Vinkovaca palo je 9 i zarobljeno 4 partizana. Vlastiti gubitci: 2 ranjena i 1 nestao. Tom prilikom prebjegli su iz part. zarobljeničtva: 1 vodnik, 1 vojničar i 18 domobrana.

Događaji na želj. prugama:

Noću 14/15. XII na pruzi Vinkovci.— Brčko između ž.p. Otoka i Vrbanja napali su partizani bacačima želj. prugu i oštetili je. Teretni vlak, koji je naišao na oštećenu prugu izslužbio je sa 3 štitna kola. Pruga je zakrčena.

15. XII u 1732 sati na glavnoj pruzi između Sesvet-ski Kraljevec i Dugo Selo naišao je na minu putnički vlak. Mina se rasprsla i izbacila 6 kola. Poginuo je 1 putnik, a 5 vojnika je ranjeno.¹¹

15. XII u 0850 sati na pruzi Sarajevo — Zenica između ž.p. Modrinje i Kakanj naišao je na minu bolnički vlak. Mina se rasprsla, uništila jedna kola i izbacila 4. 21 osoba je poginula i 23 su ranjene. Kolosjek je oštećen u dužini od 60 metara.

¹¹ Diverziju su izveli dijelovi 3. diverzantskog odreda (Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121: operacijski dnevnik Štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

Na pruzi Zaprešić — Varaždin popravljen je most kojeg je voda bila oštetila između ž.p. Konjščina i Budinščina, te je pruga prohodna.

Dovršeni su popravci na pruzi Sarajevo — Mostar između ž.p. Bradina i Podorašac te otvorena za promet.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnog stožera
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

(M.P.)

BR. 150

**IZVJEŠTAJ STOŽERA POGLAVNIKOVOG TJELESNOG
ZDRUGA OD 16. DECEMBRA 1944. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOVJ KOD GOLE I ĐURĐEVCA¹**

POGLAVNIKOV I TJELESNI
SDRUGOVI

Ia — br. 3949/44/taj.

Zagreb, 16. 12. 1944.

Predmet: Dnevno izvješće za 15. 12. 1944.

Izvješće Ia

Pritisak komunista u području Gola traje i dalje. 14. 12. 1944. vođena je borba istočno od Gola sa brigadama »Braća Radić«, »Podravskom« i »Pavla Miškine« (II. Moslavačka). Vlastiti gubitci 4 ranjena. Komunistički gubitci: ocijenjeno oko 30 mrtvih.²

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 1—268/26, k. 112.

² Jedinice 32. NO divizije napustile su mostobran u rejonu Gola — ždala 13. decembra 1944. i poslije teških borbi na liniji Molve—Podravski Novi Grad povukle su se na liniju Kalinovac—Ferdinandovac (vidi dok. br. 51, 63, 85 i 111 i Arhiv VII, reg. br. 3—1 k. 119/9, depešu štaba 10. korpusa od 14. decembra 1944. upućenu Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

14. 12. 1944. kozačka divizija zauzela je nakon borbe Đurđevac i tokom čitavog dana yodila je borbu i topnički dvoboj između Đurđevca i Kloštra.³

Kozačke postrojbe ubile u selu Kalinovac (4 i.ji. Đurđevac) preko 100 komunista, a zarobile 26. Plien: 8 strojnica, 4 bacača i veći broj pušaka.⁴

Izvjeshće lc

Izvidanjem posade Bjelovar u pravcu Rovišće utvrđena prisutnost manjih i slabijih posada.

Komunisti izseljavaju pripadnike svojih obitelji iz V. i M. Mučna i Sokolovca u područje Kalnika.

Prema izvješću V. staj. djel. zdruga U.V.⁵ a prema dobi-venim podacima štab X. kom. korpusa nalazi se u Srijem, a brigade Braće Radić, Zagorska i Moslavačka u okolnim selima.⁶

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

P.N. Glavara stožera P.T.S.
i pročelnika Ia
por. (Stanišić)

Uručiti:

1. Pročelniku lc
2. Operodu Minorsa
3. Zap. I. Zb. područja
4. Gen. Kdo. LX1X. A.K.Z.b.V.

³ Vididok.br. 65,68, 69 i 111.

⁴ U borbama kod Kalinovca 15. decembra 32. NO divizija je imala 11 mrtvih, 29 ranjenih i 26 nestalih (Arhiv VII, reg. br. 3—1, lc. 119/9, depeša Štaba 10. korpusa od 16. decembra 1944. upućena Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁵ Ustaške vojnice

⁶ štab 10. korpusa NOVJ nalazio se 16. decembra u selu Kloštar (10 km jugoistočno od Đurđevca), brigada »Braća Radić« sjeverozapadno od Kloštra, 1 (Zagorska) brigada na liniji Podravski Novi Gradi — Virje — Đurđevac, a brigade 33. NO divizije (1. i 2. moslavačka i brigada »Nikola Démonja«) sjeverozapadno od Kutine (vidi dok. br. 30, 32, 34, 40 i 41 i Arhiv VII, reg. br. 3—1, lc. 119/9; depeša štaba 10. korpusa od 17. decembra 1944. upućena Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

BR. 167

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 17. DECEMBRA 1944. O. BORBAMA U SREMU, LICI I SLAVONIJI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 352/44
od 17. XII. 1944. g.

I OBČI PREGLED:

Na Istočnoj i Jadranskoj fronti stanje bez promjene.
U Podravini nastavlja se podhvat uspješno.
U području Bihaća i u Lici u toku je podhvat naših snaga.

II PODRUČJA:

Istočna fronta:

Na Istočnoj fronti bez promjene.
Na Srijemskom odsjeku neprijatelj nije produžio svoje napadaje kod Sotina, a prema Privlaku i Otoku (10 i 19 km j.j.i. Vinkovaca) su same slabe neprijateljske snage.² Kod Komletinaca (5 km i. Otoka) obostrana topnička vatra.

Na Drini, Dunavu i Dravi bez promjene.
U pozadini fronte u Srijemu cesta Osiek — Đakovo očišćena je od partizana, koji su pretrpili teške gubitke kod Gorjana (10 km s₄ Đakova).³ U toku su izviđanja obostrano ceste Osiek — Našice.

Jadranska fronta:

Odmicanje na nove postave u području, sjeverno Suvaje (24 km s.i. Gračaca) izvršeno je neprimijećeno od neprijatelja.⁴

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 17/1—1, k. 45.

² Opširnije o borbama na sremskom frontu vidi dok. br. 149, objašnjenje br. 2.

³ O gubicima 12. NOU divizije u rejonu Đakova od 1. do 15. decembra 1944. vidi dok. br. 5, 14, 21, 38, 52 i 55.

⁴ Dijelovi njemačke 373. legionarske divizije povlačili su se pravcem Srb — Donja Suvaja — Doljane — Dobro Selo pod pritiskom jedinica 20. divizije 8. korpusa NOVJ (opširnije o tome vidi Arhiv VII, reg. br. 46/3, k. 526: izvještaj štaba 20. divizije pisan 8. januara 1945. Štabu 8. korpusa NOVJ).

U pozadini ove borbene crte odbijeni su neprijateljski napadaji na D. Lapac (30 km j.j. i. Bihaća) i neprijatelj odbačen dalje prema zapadu.⁵

Na Jadranu 2. neprijateljska broda otvorila vatru na Karlobag i grad Pag. Jedan neprijateljski razarač vjerojatno je potonuo usljed eksplozije, koja je nastala pogodcima obalnog topništva.⁶

Na Neretvanskom odsjeku bez promjene.

U toku su izviđanja u području 6 km j.z. Mostara u smjeru s. Čule.

Koprivnica:

U nastavku borbe s partizanima u području Gole (24 km i.s.i. Koprivnica) nanieti su neprijatelju novi gubitci od oko 30 poginulih, dok vlastiti gubitci iznose: 4 ranjena vojnika.⁷

Tokom čitavog dana 15. vodio se topnički dvoboj između podhvatnih snaga u Đurđevcu i partizana u Kloštru (10 km j.i. Đurđevca).⁸

Ogulin:

U podhvatima u području j.i. Ogulina ponovo je oslobođen Plaški (24 km j.j.z. Ogulina). Nađeno je 8 poginulih partizana.⁹

Bihać:

U nastavku podhvata zapadno Bihaća borbena skupina, koja napreduje sa sjevera dostigla je crtu: Vrelo — Mihaljevac (15—11 km. z.j.z. Bihaća) nakon što je slomila neprijateljski odpor. Uništena su jedna neprijateljska oklopna kola i 1 p.z. top.

⁵ Spoljnu odbranu Donjeg Lapca napadale su jedinice 35. divizije 11. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 104 i 111 i Arhiv VII, reg. br. 7—4, k. 572 A: depeše Štaba 35. divizije upućene 13, 16. i 19. decembra 1944. štabu 11. korpusa NOVJ).

⁶ Položaje njemačkih jedinica na otoku Pagu i iznad s. Karlobaga tukla je artiljerija sa savezničkih brodova 14. decembra 1944. Pritom je razarač »Aldenharn« kod rta šikarde naišao na minu i potonuo (vidi tom VIII, knj. 3, dok. br. 141, str. 471—472).

⁷ O gubicima jedinica 32. NO divizije na mostobranu kod Gole i ždale vidi dok. br. 33, 51, 63 i 111.

⁸ U Đurđevcu su se nalazili dijelovi njemačke 1. kozačke konjičke divizije, a u Kloštru jedinice 32. NO divizije i artiljerijske jedinice iz sastava Crvene armije (vidi dok. br. 63, 65, 68, 69, 85 i 111).

⁹ Opširnije o tome vidi dok. br. 111, objašnjenje br. 118.

Prepadom zauzeta je i Korenica (15 km j.z. Bihaća) u kojoj je nađen znatan plien. Pojediniosti još nisu javljene.¹⁰

Gospić:

Započeo je podhvat u području Gospića. Pojediniosti još nisu javljene.¹¹

Obćenito:

Obhodnja, koja je osiguravala nakup siena u Bos. Novom, naišla je na minu. 2 su ustaša poginula i 4 ranjena.

Djelat, nepr. zrakopl.:

16. XII u 1510 sati neprijateljski lovci napali su ž.p. Gunja na pruzi Vinkovci — Brčko, onesposobili 1 stroj i ranili strojovođu.

Događaji na želj. prugama:

15. XII u 0840 sati na pruzi Sarajevo — Zenica između ž.p. Kakanj i Modrinje naišao je na minu transportni vlak. Ima štete i žrtava. Promet je uzpostavljen istog dana.

15. XII minama je porušena želj. pruga na 10 mjesta između ž.p. Semizovac i Jošanica.

15. XII minama je porušena glavna pruga između ž.p. Banova Jaruga i Kutina. Pruga je popravljena istoga dana.¹²

16. XII na glavnoj pruzi između ž.p. Sesvete i Dugo Selo u 2220 sati naišao je na minu oklopni vlak. Izldiznuo je stroj i 4 kola. Oštećena je želj. pruga.¹³

¹⁰ Savladavši otpor dijelova 8. NOU divizije i 1. brigade 13. NO divizije, Nijemci i ustaše ušli su u Korenicu 14. decembra 1944 (vidi dok. br. 83 i 111 i Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/10: depeše Štaba 11. korpusa upućene 13. i 15. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

¹¹ Sadejstvujući snagama koje su sa sjevera prodirale ka Korenici, dijelovi 4. ustaškog stajaćeg djelatnog zdruga iz Perušića i Ramljana nastupali su prema Ljubovu i Buniću, ah su ih jedinice 35. i 13. NO divizije poslije četvoročasovne borbe odbacile u polazne baze (vidi dok. br. 104 i 111 i Arhiv VII, red. br. 3—1, k. 119/10: depešu Štaba 11. korpusa pisanu 15. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

¹² [¹³ Diverzije su izveli dijelovi 3. diverzantskog odreda (Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121, operacijski dnevnik štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

Istog dana na istoj pruzi između ž.p. Banova Jaruga i Lipovljani naišao je na minu teretni vlak, u 2310 sati. Pojednosti još nisu javljene;¹⁴

Istoga dana rano u jutro minama je oštećena 31 tračnica na pruzi Bos. Novi — Rudice.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu
Glavara glavnog stožera Orsa
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

(M. P.)

DODATAK

Osobitosti: Prema izvješću III. zbor. područja u Okruglici (11 km j.i. Vareša) kod Draže Mihailovića nalazi se član centralnog nacionalnog komiteta Jugoslavije Ing. Vladimir Predavec i general Dragutin Kuzmić kao komandant hrvatskih jedinica jugoslavenske vojske u domovini.

General Tomašević iz D. Lapca javlja da je oko 5.000 četnika s obitelji stiglo preko Drežnik-Grada u Plaški odakle produžavaju u Njemačku.¹⁵

Prema izvješću IV. divizije razoružana je milicijska sat »Sefka« u području Bos. Novog radi nepouzdanosti.

¹⁴ Minu su vjerovatno postavili dijelovi 1. diverzantskog odreda.

¹⁵ Riječ je o četnicima Dinarske oblasti koji su se pod komandom popa Momčila Đujića povukli iz sjeverne Dalmacije (opširnije o tome vidi dok. br. 27, 80, 82, 83 i 111).

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 18. DECEMBRA 1944. O BORBAMA U SREMU, ISTOČNOJ SLAVONIJI, LICI I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 353/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
od 18. XII. 1944. gl

Na Drini nije bilo značajnije borbene delatnosti.

Na Srijemskom odsjeku između Save i Bosuta u toku su borbe s partizanima.²

U Srijemu kod Negoslavaca (9 km j.i. Vukovara) podvatne snage u napadu s težnjom odbacivanja neprijatelja imale su početne uspjehe, ali su kasnije zaustavljene jakom neprijateljskom vatrom te su povučene na polazne postave.³ Vukovar je pod pojačanom neprijateljskom topničkom vatrom.

Na Dravi spriečen je pokušaj prielaza rieke na otoku sjeverozapadno Moslavine.⁴

U borbenom području sjeverno od Knina nije bilo promjena.

Na Neretvanskom odsjeku odbijeni su neprijateljski izviđački dieľovi.

U podhvat u sjeverno od Đakova jedna lovačka borbena skupina slomila je jak partizanski odpor i zauzela s.Tomašanci. Neprijateljski gubitci: 51 partizan poginuo, 10 je zarobljeno, a ocienjeno je još oko 200 partizana poginulih i ranjenih.⁵ Vlastiti gubitci kod 8. lovačkog zdruga u borbama sjeverno Đakova: 16 poginulih, 15 ranjenih, 15 zarobljenih i 52 nestala.

¹ Prepis originala (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 18/1—1, k. 45.

² Opširnije o tim borbama vidi dok. br. 149, objašnjenje br. 2.

³ Jedinice 1. proleterske divizije NOVJ izbile su 14. decembra 1944. na komunikaciju Negoslavci—Orolilc, ali je uslijed uporne neprijateljske odbrane njihov dalji prodor ka zapadu zaustavljen (vidi tom I, knj. 10, dok. br. 116, 156, 162 i 165).

⁴ Ovaj podatak nije tačan. šesnaestog decembra 1944. sjeverozapadno od s. Moslavina prešli su na desnu obalu Drave dijelovi 16. NOU divizije (Arhiv VII, reg. br. 6—3, k. 951: operacijski dnevnik 16. NOU divizije).

⁵ O gubicima 12. NOU divizije prilikom napada na široko Polje (14. decembra 1944) vidi dok. br. 55.

U području Đurđevca nastavlja se čišćenje visinskog područja južno Đurđevca i Novog Grada Podravskega.⁶

Noću 15/16. XII napadnuti su vojnički objekti u Lučkom. Bitnice iz Zagreba podpomagale su obranu Lučkog i tukle prikupljanje neprijatelja prema Hrv. Leskovcu.⁷

Podhvatiie snage progonile su neprijatelja, koji je kod Bratine (14 km j.i. Jastrebarskog) odbačen uz veoma velike gubitke u smjeru juga.⁸

Ustaške postrojbe protjerale su partizane iz područja Bunića.⁹

Protunapadajem jedne ustaške bojne spriječeno je prodiranje partizana iz Rakovice u smjeru Korenice.¹⁰ Istodobno odbijen je napadaj na Drežnik Grad (20 km s.z. Bihaća).¹¹

Iz područja Korenice protjerani su partizani prema jugu ostavivši 12 poginulih i 2 zarobljena, daljnjih 80 poginulih je ocienjeno.¹²

U borbama u području Bihaća i D. Lapca izgubio je neprijatelj 103 poginula pronađena, cieni se da ima još 130 poginulih dok je 16 partizana zarobljeno.¹³ Plien: 1 bacač, 2 strojopuške i više pušaka.

Odbijen je jači napadaj partizana na jedno uporište južno od Cazina.

⁶ U rejonu Đurđevca vođene su tada borbe između 32. NO divizije ojačane 1 (Zagorskom) NO brigadom d dijelovima njemačke 1. kozačke konjičke divizije (vidi dok. br. 48, 63 i 111 i Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9: depeše štaba 10. korpusa upućene 14, 15, 16, i 17. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁷ Jedinice 34. NO divizije napale su tada Remetinec (3 km jugozapadno od Zagreba). Poslije slabijeg otpora neprijatelj se povukao preko savskog mosta u Zagreb. Gubici neprijatelja nisu poznati. Na aerodrom Lučko vjerovatno je izveden demonstrativni napad (vidi dok. br. 111 i 168).

⁸ Vidi dok. br. 66 i 111.

⁹ Vidi dok. br. 151, objašnjenje br. 11.

¹⁰ Južno od Rakovice, pravcem Vaganac — Ličko Petrovo Selo — Prijeboj—Korenica vršile su pritisak jedinice 8. NOU divizije i 1. brigada 13. NO divizije (vidi dok. br. 83, 109 i 111).

¹¹ Ustašku posadu u Drežnik-Gradu napale su jedinice 4. korpusa NOVJ 18. decembra 1944 (vidi dok. br. 81, 105 i 111).

¹² O gubicima 35. NO divizije u borbama za Korenicu od 14. do 26. decembra 1944. vidi dok. br. 111, Arhiv VII, reg. br. 1—4, k. 1234 B: izvještaj štaba 35. divizije od 3. januara 1945. pisan Štabu 11. korpusa NOVJ i Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/10: depeše koje je štab 11. korpusa pisao 16, 18, 20, 24, 25. i 28. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

¹³ O gubicima jedinica 4. korpusa NOVJ. u borbama zapadno od Bihaća i jedinica 11. korpusa NOVJ na pravcu Udbina — Donji Lapac vidi dok. br. 80, 82, 83, 109 i 111).

U području Banje Luke odbijeni su napadaji na pojedina vanjska uporišta i tom je prigodom pronađeno 30 poginulih partizana, a ocijenjeno da ima još najmanje 30 ranjenih, a 5 partizana je zarobljeno.

Opaža se jače prikupljanje neprijatelja u području Busovača — Zenica.

Dielovi I ustaškog zdruge vode borbu s četnicima u području Prače.

Naše je zrakoplovstvo 16. XII izvršilo prijevoze tvoriva, pošte i vojničkih osoba, a 17. XII prijevoz teškog ranjenika.

Na pruzi Zagreb — Sisak 17. XII naišao je na minu teretni vlak između ž.p. Sv. Klara i Vel. Gorica. Izkliznula su 2 štitna kola i pruga je oštećena i neprohodna.¹⁴

Na glavnoj pruzi 17. XII kod ž.p. Sesevete naletio je na minu teretni vlak. Izkliznula su 1 kola, a pruga je oštećena i popravljena 18. XII. Istog dana minirana je ova pruga između ž.p. Ivanić Grad i Novoselec Križ. Oštećene su 2 tračnice.¹⁵

Istoga dana na istoj pruzi između ž.p. Rajić i Novska naišao je na minu strojni vlak. Stroj je neoštećen dok je pruga isti dan popravljena.¹⁶

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera Orsa
general i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

(M.P.)

ZA TOČNOST :

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

¹⁴, ¹⁵ i ¹⁶ Na pruzi Zagreb — Sisak diverziju su izveli dijelovi 2. diverzantskog odreda, kod Seseveta — dijelovi 3. diverzantskog odreda, a između Novske i Rajića — dijelovi 1. diverzantskog odreda (Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121: operacijski dnevnik Štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 19. DECEMBRA 1944. O BORBAMA U
PODRAVINI, ISTOČNOJ SLAVONIJI, LICI I BOSNI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 354/44
GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA -
od 19. XII. 1944. g.

Na Drini u toku su borbe s partizanima, koji su se prebacili s iztočne na zapadnu obalu te ugrožavaju područje između Bieljine i Janje te oko Branjeva.

Na Šriemskom odsjeku i na Dravi neprijatelj nije napadao.

Živahna neprijateljska zrakoplovna djelatnost osobito u području Vinkovaca.

U borbenom području sjeverno Knina živahna neprijateljska izviđačka djelatnost.²

Na Neretvanskom odsjeku obostrana izviđačka djelatnost, a u području Nevesinja odbačene su part. predstraže ka jugu.

U području Đakova odbijena su 2 part. napadaja u jakosti sati na jedno naše uporište.³

U Podravini slomljen je ponovni neprijateljski otpor kod Kalinovca (3 km i. Đurđevca) te na bojištu pronađeno 165 poginulih partizana i 23 je zarobljeno.⁴ Plien: 7 strojnica, 4 bacača, 53 puške, 1 protuoklopna puška, 1 stroj osamokres i strjeljivo.

Svi part. protunapadaji iz Bilo Gore na Đurđevac, Virje i Novi Grad i na Kalinovac odbijeni su uz visoke gubitke neprijatelja.⁵

U području iztočno Gole protjerana je jedna part. skupina koja je ostavila na bojištu 30 poginulih.⁶

¹ Prepis originala (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 19/1—1, k. 45.

² Jedan bataljon 10. dalmatinske NOU brigade izvršio je 17. decembra nasilno izvidanje neprijateljskih snaga sjeverno od Srba. Po izvršenju zadatka bataljon se povukao na polazni položaj (Senjsko brdo), 3,5 km sjeverno od Srba ne prekidajući kontakt s neprijateljem (Arhiv VII, reg. br. 46/3, k. 526: izvještaj Staba 20. divizije pisan 8. januara 1945. štabu 8. korpusa NOVJ).

³ Riječ je o napadu jedinica 12. NOU divizije na široko Polje i Vuku (opširnije o tome vidi dok. br. 55).

⁴ Opširnije o toku i rezultatima borbi između jedinica 10. korpusa NOVJ i dijelova njemačke 1. kozačke konjičke divizije kod Kalinovca, Virja, Podravskog Novog Grada i na mostobranu južno od Gole vidi dok. br. 48, 51, 63, 85 i 111.

U području Banove Jaruge odbijeni su part. napadaji na pojedina uporišta.⁷

Opaža se novo⁸ prikupljanje partizana kod Bratine (12 km j.i. Jastrebarskog).

U području Cazina protjerana je topničkom vatrom jedna partizanska skupina.⁹

U borbama u području Ostrožca poginulo je oko 40 partizana i 2 su zarobljena.¹⁰

U području Plitvičkih Jezera nastavljaju se borbe s partizanima.¹¹ U području Korenice, gdje je u toku podhvat vlastitih špaga neprijatelj dovlači pojačanja iz južnog i zapadnog smjera. Protumjere su u toku.¹²

Borbena skupina, koja prodire iz Gospića, dostigla je područje 6 km j.z. Bunića.¹³

Odbijen je slabiji partizanski napadaj na Ogulin.¹⁴

U području D. Lapca odbačen je neprijatelj s visova dalje u smjeru zapada.¹⁵

U području 10—15 km j. od Doboja opaža se prikupljanje jačih i dobro naoružanih partizanskih snaga, koje ugrožavaju promet na cesti i želj. pruzi. Cesta na zapadnoj obali r. Bosne prema Trbuku nalazi se pod neprijateljskom vatrom. Na pruzi Žepče — Maglaj razorena su 2 mosta.

U toku izviđanja i manjih djelatnosti kod Andrijevac, Vrbovca, Dvora n/U, Dobirljina i Bos. Novog 7 partizana je poginulo, 1 je ranjen i 1 je zarobljen, dok su 2 ustaše poginula, 4 ranjena i 1 domobran nestao.

⁷ U prvoj polovini decembra 1944. jedinice 33. NO divizije izvele su napad na neprijateljske posade u s. Husain, -s. Batina, na mostu na r. Ilovi i porušile pragu Kutina — Banova Jaruga (vidi dok. br. 20, 30, 32, 34 i 40).

⁸ Kod Bratine su se nalazile jedinice 34. NO divizije (vidi dok. br. 66).

⁹ i ¹⁰ U rejonu Cazina vjerovatno su se tada nalazili dijelovi Unske operativne grupe 4. korpusa NOVJ. Redakcija nije mogla utvrditi ko je tada vodio borbu kod Ostrošca.

¹¹ U rejonu Plitvičkih jezera vodila je borbe 8. NOU divizija protiv dijelova njemačke 392. legionarske divizije i 8. zdruga 4. ustaško-domobranske divizije (-vidi dok. br. 83 i 111).

¹² Južno i zapadno od Korenice prikupljale su se jedinice 13. i 35. NO divizije, pripremajući se za napad na Korenicu (vidi dok. br. 73, 104, 109 i 111).

¹³ Vidi dok. br. 151, objašnjenje br. 11.

¹⁴ Napad na Ogulin tada nije izveden. Dijelovi 1. brigade 43. NO divizije napali su 16. decembra 1944. posadu koja je osiguravala most na r. Dobri kod Ogulina i pritom minirali most. Brigada nije imala gubitaka, a gubici ustaša nisu poznati (Arhiv VII, reg. br. 26/3, lc. 1324: operacijski dnevnik 43. NO divizije).

¹⁵ Vidi dok. br. 109, objašnjenje br. 32.

Pri pretresu s. Poljana kraj Vrbovca pao je 1 i zarobljen 1 partizan. 3 puške i 1 brzoglasni aparat zaplijenjeni su.

19. XII u 0310 sati između ž.p. Staro Petrovo Selo i Nova Kapela Batrina naletila je prazna zdravstvena garnitura na minu. Izkliznulo je 5 kola.¹⁶

19. XII u 0500 sati između ž.p. Kutina i Banova Jaruga naletio je teretni vlak na minu. Pojediniosti nisu poznate.¹⁷

18. XII u 1155 sati na stajalištu Ključ naletio je putnički vlak na minu. Izkliznula su 3 putnička kola. Žrtava nema.

17. XII. napali su nepr. zrakoplovi strojničkom vatrom ž.p. Vrpolje.. Ranjena su 2 vojnika.

Istog dana napali su nepr. zrakoplovi ž.p. Mikanovci. Lievi kolosjek je neprohodan.

18. XII naše je zrakoplovstvo izvršilo prijevoze tvoriva, žurne pošte i vojničkih osoba.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
general i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

ZA TOČNOST:

Pročelnik operativnog odjela
Glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

(M.P.)

iB i i? Diverzije su izveli dijelovi 1. diverzantskog odreda (Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121: operacijski dnevnik Štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 20. DECEMBRA 1944. O NAPADIMA JEDINICA NOVJ U SREMU, BOSNI, PODRAVINI I LICI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 355/44
GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽ. SNAGA
od 20. XII. 1944. g.

I OBĆI PREGLED:

II PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Iztočnoj fronti bez većih promjena.

U zaleđu fronte na Drini pojačana je neprijateljska napadačka djelatnost u području Brezovo Polje — Bijeljina — Janja, kamo se neprestano prebacuju partizanske snage s iztočne obale r. Drine.

Bijeljina je obkoljena s tri strane i nalazi se pod neprijateljskom topničkom vatrom. Cesta Bijeljina — Brčko presječena je kod Dragaljevca (13 km s.z. Bijeljine).

Podhvatna skupina koja s juga napreduje dostigla je raskršće ceste južno od Branjeva (22 km s.s.i. Zvornika).

Skela na' Drini kod Zvornika oštećena je.

Na Srijemskom odsjeku odbijeni su svi neprijateljski napadaji podpomognuti topništvom na crti Orolik — Sotin.² Kod Otoka odbijena su 2 noćna napadaja partizana i zaplijenjena jedna ruska strojica, 7 vojnika je ranjeno.³

U pozadini fronta očišćena je cesta Đakovo — Osijek a partizani su potisnuti prema zapadu.⁴

Jadranska fronta:

Na Neretvanskom odsjeku bez promjene.

Vlastita izviđačka djelatnost u području j.i. Mostara.

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 20/1—1, k. 45.

² i ³ Opširnije o tome vidi dok. br. 149, objašnjenje br. 2.

⁴ Dvanaesta divizija 6. korpusa NOVJ izvela je 14. decembra 1944. napad na posadu u Širokom Polju, ali je, uslijed intervencije neprijateljskih snaga iz Osijeka i Đakova, morao biti obustavljen, a Divizija se povukla zapadno od puta Đakovo — Osijek (vidi dok. br. 55).

Jugoiztočno Lise odbačena je manja part. skupina prema zapadu i sjeverozapadu.

Cesta Nevesinje — Bišina očišćena je od neprijatelja i osigurana našim snagama.

Na odsjeku kod Suvaje nije bilo značajnije borbene djelatnosti. Kod Mazina odbačeni su neprijateljski zaštitni dielovi dalje prema zapadu.⁵

Durđevac:

Odbijeni su novi neprijateljski napadaji na Kalinovac (7 km i. Đurđevca), na Đurđevac i Virje podpomognuti oklopnim kolima, topničkom i bacačkom vatrom.⁶

Sisak:

Odbijen je napadaj partizana na jedno uporište 10 km z. Siska i protjerana je jedna part. skupina s područja sjeverozapadno Siska dalje prema zapadu, uz više poginulih i ranjenih partizana.⁷

Karlovac:

Odbijen je napadaj partizana na jedno uporište 21 km j.z. Karlovca.⁸

Lika:

U području Gospića odbijen je partizanski napadaj podpomognut topništvom na uporišta j.i. Gospića.⁹

U području Široke Kule (11 km s.i. Gospića) jedna part. skupina imala je gubitak od 135 poginulih.¹⁰

Kod Bunića i Bijelog Polja protjerani su delovi jedne partizanske divizije i razbijeni neprijateljski pripremni postavi na visovima iztočno Korenice i Bunića.¹¹

⁵ U rejonu Mazina nalazili su se tada slabiji dijelovi 13. NO divizije (vidi dok. br. 50, 58 i 109).

⁶ Jedinice 32. NO divizije izvele su neuspjeli napad na Kalinovac 17. decembra 1944. Na Đurđevac i Virje vršen je demonstrativni napad (opširnije o tome vidi dok. br. 48, 86 i 111 i Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9: depeše Štaba 10. korpusa pisane 16. i 18. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁷ i ⁸ Redakcija nije mogla utvrditi koja su uporišta napadnuta.

⁹ i ¹⁰ Riječ je o neuspjelom napadu dijelova 13. NO divizije na ustaše u Bilaju i Ribniku 17. decembra 1944. Istovremeno oni su upali u široku Kulu i izveli demonstrativni napad na Lički Osik i Budale. U tim borbama Divizija je imala 25 mrtvih, 47 ranjenih i 58 nestalih (vidi dok br. 50, 58, 109 i 111).

¹¹ Jedna bojna legionara iz Korenice prodirući ka Bijelom Polju napala je 18. decembra 1944. Drugu brigadu 35. NO divizije, ali je protivnapadom vraćena u Korenicu (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/10: depeše štaba 11. korpusa pisane 18. i 19. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

Cesta Korenica — Babin Potok zatvorena je po partizanima kod Vrela.¹²

18. XII ustaška posada Drežnik Grada morala se povući u Vaganac pred premoćnim part. snagama pretrpivši gubitke u ljudstvu i tvorivu.¹³

Banja Luka:

U borbama u području Slatina - Ilidže (11 km s.i. Banja Luke) pretrpili su partizani veće gubitke, koji još nisu ustanovljeni. Ima pliena. Tom prilikom predalo se 18 prebjeglica našim postrojbama.

U borbama kod Klačnica 15/16. XII partizani su imali oko 50 poginulih i 40 kola ranjenih. Među poginulima je: 1 »komandant« i 1 »polit, komesar«.

Maglaj:

Podhvatne snage koje napreduju s juga prema Maglaju očistile su visinsko područje zapadno od ceste Žepče — Maglaj i obacile partizane prema Novom Šeheru (5 km j.z. Maglaja).

Zenica:

Neprijatelj topničkom vatrom uznemiruje Busovaču. Vlastito topništvo tuče neprijateljske topničke postave.

Jedna izviđačka skupina naniela je neprijatelju u području Busovače gubitke od 55 poginulih i 4 ranjena.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Noću 17/18. XII u području Karlovca srušio se jedan neprijateljski zrakoplov. 8 članova posade je zarobljeno.

Ohćenito:

Prigodom izviđanja i manjih djelatnosti kod Sv. Ivana Zeline, Karlovca i Banje Luke poginulo je 12 partizana, 1 je zarobljen. Zaplijenjeno je 16 pušaka, 1 strojopuška, 3 konja i razna oprema. Jedan ustaša je ranjen.

Osobitosti:

Prema njemačkom izvješću četnička skupina Đujića dostigla je Ličku Jesenicu u svom napredovanju na sjever.¹⁴

¹² Držanjem raskrsnice kod sela Vrelo dijelovi 1. brigade 13. divizije zatvarali su komunikacije Korenica — Babin Potok i Korenica — Prijeboj (opširnije o tome vidi dok. br. 109 i 111).

¹³ Napad na ustaše u Drežnik-Gradu izvele su jedinice 4. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 81 i 105).

¹⁴ Opširnije o tome vidi dok. br. 80, 82, 83 i 111.

Prema izvješću 2. divizije 18. XII oko 2030 sati podmetnuta je bomba među zrakoplovne bombe na njemač. uzletištu Pleso kod Vel. Gorice te je dovela do rasprsnuća tih bombi. Nema gubitaka kod pučanstva.

Prema izvješću III zbor. područja jedna skupina četnika iz Goražde otišla je prema Srbiji, dok je druga krenula u Kalinovik gdje vodi borbu s partizanima.

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)

BR. 155

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH
SNAGA NDH OD 21. DECEMBRA 1944. O BORBAMA
U SREMU, PODRAVINI, LICI I BOSNI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 356/44
GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
21. XII.

I OBĆI PREGLED:

II PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Iztočnoj fronti u Srijemu, na Dunavu i Dravi bez većih promjena.

U dolini r. Drine podhvatna skupina koja napreduje s juga slomila je jak neprijateljski odpor kod Janje (9 km j. Bijeljine) i produžila napredovanje k Bijeljini. Skela na Drini kod Zvornika oštećena jakom strujom i onesposobljena.

Na Srijemskom odsjeku odbijeni su mjestni napadaji neprijatelja. Na borbenoj crti kod Otoka živa neprijateljska djelatnost.² Neprijateljski pokreti izpred postava tučeni su uspješnom topničkom vatrom.

Živa djelatnost sovjetskih borbenih zrakoplova na Srijemskom odsjeku, posebno na željezničku prugu i postrojenja kod Vinkovaca i Osieka.

Na Dunavu i Dravi neprijateljska vatra za uznemiravanje.

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 21/1—¹/₂, k. 45.
² Vidi dok. br. 149, objašnjenje br. 2.

U području jugozapadno D. Miholjca protjerana je jedna partizanska skupina uz 47 poginula i 12 ranjenih partizana.³

Jadranska fronta:

Živa neprijateljska izviđačka djelatnost na odsjeku kod Suvaje i sjeverno ceste Suvaja— D. Lapac.⁴

Na Neretvanskom odsjeku bez promjene.

U području Kočerina izt. Lise opaža se okupljanje jakih partizanskih snaga.

S područja 2—5 km j.i. Nevesinja odbačene su neprijateljske predstraže dalje prema iztoku. Posada Nevesinja obskrbljena je.

Prema izjavi izbjeglica neprijatelj okuplja jače snage u području Bileća — Gacko.

Durđevac:

Odbijeni su novi napadaji partizana podpomognuti teškim oružjem na Kalinovac i Durđevac.⁵

Lika:

U području južno i sjeveroistočno Gospića neprijatelj se povukao, ali se očekuju novi napadaji.⁶

Jedna borbena skupina koja napreduje iz Korenice prema Udbini naišla je na premoćnog neprijatelja kod Bielog Polja (5 km j.i. Korenice) te se morala povući. Naša podhvatna skupina napala je dvie neprijateljske bitnice s boka. Tom prilikom poginula su 22 partizana dok se broj poginulih cieni na 90.⁷

Cesta Korenica — Prieboj otvorena je.

³ Jugozapadno od Donjeg Miholjca nalazile su se tada 1. i 2. brigada 16. NOU divizije. One su na tom području imale u decembru; 1944. više sukoba sa Nijemcima i ustašama, ali se iz izvještaja koje je štab 16. divizije pisao Glavnom štabu NOV i PO za Vojvodinu ne vidi kolike su imale gubitke (vidi dok. br. 61, 84, 123 i 124).

⁴ Savladavši otpor dijelova njemačke 373. legionarske divizije, 10. brigada 20. NOU divizije zauzela je 20. decembra 1944. Donju Suvaju, a odmah zatim napala je i zauzela Lisac (trig. 974) i Lipovaou (lc. 781), sjeverozapadno od puta Donja Suvaja — Gornji i Donji Lapac (Arhiv VII, reg. br. 46/3, k. 526: izvještaj štaba 20. divizije pisan 8. januara 1945. štabu 8. korpusa NOVJ).

⁵ Opširnije o tome vidi dok. br. 86, 111, 153 i 154.

⁶ Riječ je o napadima 13. NO divizije na ustaše u Bilaju, Ribniku i širokoj Kuli 17. decembra 1944 (vidi dok. br. 50, 58, 109 i 111).

⁷ Dijelovi 35. NO divizije dočekali su 18. decembra 1944. jedan bataljon legionara koji je prodirao pravcem Korenica — Bijelo Polje. Poslije jednočasovne borbe neprijatelj je odbačen u Korenicu pretrpavši gubitke od 10 mrtvih i 15 ranjenih. Jedinice 35. NO divizije imale su 2 mrtva i 7 ranjenih (Arhiv VII, reg. br. 3—1, lc. 119/10; depeša Štaba 11. korpusa pisana 18. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

Noću 18/19. XII neprijateljsko topništvo tuklo je Korenicu.

Jedna borbena skupina koja napreduje iz D. Lapca prema Udbini odbacila je partizane iz područja Višuć — Udbina (4 km j.i. Udbine) prema zapadu i sjeveru.⁸

Bihać:

Jedna borbena skupina iz Bihaća u svom nadiranju prema jugoistoku dostigla je Bos. Petrovac odbacivši oko 200 partizana. Tom prilikom zaplijenjeno je dosta oružja i uništeno 14 topovskih kareta.

Izviđački diovi protjerali su partizane iz područja Vrtoče (30 km j.i. Bihaća).

U borbama u području: Korenica — Bihać — D. Lapac palo je 179 partizana, 4 su prebjegla. Plien: 14 pušaka.⁹ Jedan neprijateljski 4-strojni zrakoplov oboren je kod Nebljusa. Vlastiti gubitci: 2 poginula, 106 ranjeno (87 ustaša) i 7 nestalo. Jedan protuoklopni top i 1 bacač uništeni.

Zenica:

Na borbenoj crti prema Travniku nije bilo borbene djelatnosti.

Jedna borbena skupina koja napreduje prema jugu prešla je Busovaču i sukobila se s neprijateljem kod Breštovskog (13 km j. Kaknja) pobivši 20 partizana i zarobivši 3.

U toku je čišćenje područja Lašva — Kakanj.

Sokolac:

U području 23 km s.i. Sokolca izviđačke skupine nisu naišle na neprijatelja.

Cesta prema Žvorniku očišćena je od mina i zapreka.

Željeznička skela kod Han Pieska (10 km j. Vlasenice) teško je oštećena, ali za samovoze je još uvijek prohodna.

⁸ Pravac Donji Lapac — Udbina zatvarao je jedan bataljon 1; brigade 35. NO divizije. Pod pritiskom nadmoćnijih neprijateljskih snaga, poslije borbe koja se vodila čitav dan, bataljon se povukao na liniju Tavani — Ivanov vrh (k. 1093), odakle je dejstvovao u bok neprijatelja koji je produžio nastupanje ka Udbini (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/10: depeša štaba 11. korpusa od 19. decembra 1944. upućena Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁹ O gubicima jedinica 11. korpusa NOVJ u borbama u rejonu Korenice od 14. do 21. decembra 1944. vidi dok. br. 109 i 111 i Arhiv VII, reg. br. 7—4, k. 572 A: depeše štaba 35. divizije upućene 16, 19, 20. i 21. decembra 1944. štabu 11. korpusa NOVJ).

Sarajevo:

Noću 18/19. XII partizani su ušli u Trnovo (22 km j. Sarajeva), nakon što je izpražnjeno od naših četa.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti i izviđanja kod Broda i Karlovca poginulo je 6 partizana, 5 ih je ranjeno i 1 je prebjegao, a zaplijenjene su 4 puške, 1 strojopuška i 25 bacačkih granata.

Osobitosti:

Prema izvješću 6. divizije¹⁰ u području Banje Luke predalo se još 18 prebjega.¹¹

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)

BR. 156

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 22. DECEMBRA 1944. O BORBAMA
U SREMU, SLAVONIJI I LICU¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 357/44
GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
22. XII. 1944. g.

Sa Drine javljene su samo mjestne borbe s partizanima. Uzpostavljena je zaprečna fronta 5 km. južno Zvornika. Jedna vlastita podhvatna skupina protjerala je partizane i odteretila obkoljenu posadu Bijeljine.

Na Srijemskom odsjeku bila je samo slabija mjestna borbena djelatnost osobito iztočno Otoka. Između Bosuta i Save uspjelo je našim četama premjestiti glavnu crtu u iztočnom smjeru.²

Pojačana je neprijateljska borbena djelatnost na crti iztočno Otoka, gdje se očekuju novi neprijateljski napadaji. Kod

¹⁰ Odnosi se na 6. ustaško-domobransku diviziju.

¹¹ Dezertera

¹ Prepis originala (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 22/1—1, lc. 45.

² Opširnije o borbama na sremskom frontu vidi dole. br. 149, 152 i 155.

Šotina prvi puta su opažene bugarske čete na fronti (3. divizija). Izmjena ruskih četa s bugarskim i dalje traje.³

Na Dunavu i Dravi nije bilo borbene djelatnosti osim obostrane topničke vatre.

Martinci pusta (5 km z. Moslavine) zaposjednuta je od partizana.⁴

U borbenom području sjeverno od Knina partizani dovlače pojačanja s juga, ali je stanje ostalo neizmjenjeno.⁵

Na Neretvanskom odsjeku odbačen je neprijatelj s područja 6—7 km. jugo-zapadno Lise dalje prema jugu i jugo-iztoku uz gubitke od 16 poginulih, 3 ranjena i 2 zarobljena partizana. Plien: 1 strojnica i strjeljivo. Druga borbena skupina slomila je jači neprijateljski otpor na postavima 5 km južno Mostarskog Blata i protjerala partizane dalje prema jugu nanievši im gubitke od 132 poginula i 12 zarobljenih partizana. Zaplijenjeno je više pušaka i uništena je jedna strojnica.

U toku su borbe s partizanima, koji se žilavo brane oko Đakovačke Satnice (7 km s.z. Đakova).⁶

U Podravini se nastavljaju borbe s partizanima zapadno od Pitomače.⁷

U toku je manji podhvata u području Gradec — Cugovec (14 km j. Križevaca).

Jači pritisak partizana na Našice.⁸

Opauža se okupljanje jakih partizanskih snaga u području Nove Gradiške i Olcučana.⁹

³ Od 17. do 20. decembra 1944. stigle su u Srem 3. i 8. divizija bugarske 1. armije. One su od 1. proletarskog korpusa NOVJ preuzele dio fronta na odsjeku Sotin — Orolilk. U decembru 1944. izvele su nekoliko neuspjelih napada na njemačke i ustaške položaje, a zatim su prebačene u Baranju (opširnije o tome vidi tom I, knj. 10, dok. br. 156, 160 i 163).

⁴ Martinci pustaru zauzela je 1. brigada 16. NOU divizije 22. decembra 1944. (vidi dok. br. 84).

⁵ Sjeverno od Knina prikupljale su se jedinice 20. divizije 8. korpusa NOVJ neposredno pred početak napada na neprijateljska uporišta u rejonu Donja Suvaja — Gornji Lapac (vidi dok. br. 75 i 93 i Arhiv VII, reg. br. 46/3, k. 526; izvještaj štaba 20. divizije pisan 8. januara 1945. štabu 8. korpusa NOVJ).

⁶ Sjeverno od Đakova vođene su tada borbe između jedinica 12. NOU divizije i 8. ustaško-domobranske lovačke pukovnije (vidi dok. br. 55).

⁷ O borbama u rejonu Pitomače vidi dok. br. 84, 117, 123, 163 i 164.

⁸ Pritisak na Našice vršile su jedinice 40. NO divizije (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/7: depeše štaba 6. korpusa upućene 18, 19, 20. i 22. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁹ Na području Nova Gradiška — Okučani nalazili su se tada dijelovi 4. brigade 12. NOU divizije (Arhiv VII, reg. br. 31—2, k. 882: tabularni pregled dejstava 12. NOU divizije za decembar 1944).

U podhvalu u području južno od željezničke pruge Varaždin — Ludbreg do r. Bednje neprijatelj je izbjegao borbu. Tom prilikom uhićeno je 115 vojnih neposlušnika.

Cesta Zagreb — Karlovac razorena je minama kod Jastrebarskog.¹⁰

U borbama kod sela Lipnika (18 km s.z. Karlovca) slomljen je neprijateljski odpor, Ila bojištu pronađeno 11 poginulih partizana, a oko 50 ih je ranjeno. Zaplijenjeno nešto oružja i strjeljiva.¹¹

Sjeveroistočno od Crikvenice zarobljena je jedna partizanska »komanda mjesta« (18 partizana zarobljeno, 4 su poginula).¹²

U području Korenice očišćeni su visovi i cesta istočno i jugoistočno od Korenice, a neprijatelj protjeran prema jugu tučen od našeg topništva.¹³

Dalji progon neprijatelja južno Korenice obustavljen je radi novih neprijateljskih napadaja na Korenicu iz smjera sjevera i sjeveroistoka.¹⁴

Kod Udbine u toku su borbe s neprijateljem, koji teži obkoljavanju grada.¹⁵

U borbama u području Korenice i Udbine u toku 19. XII neprijateljski gubitci iznose: 116 poginulih pronađeno, a ocjenjeno da je još oko 100 poginulo, 34 zarobljeno i 6 prebjegla našim postrojbama. Plien: 2 gor. topa, 6 bacača, 3 strojosamokresa i 43 puške. Uništeno je 8 drvenih nastanbi s raznim skladištima.¹⁶

U području Bos. Novog protjerale su naše lovačke postrojbe jednu jaču partizansku skupinu 5 km. istočno-sjeveroistočno Bos. Novog. 23 partizana su poginula i 3 zarobljena, a cijenj se da su gubitci neprijatelja znatno veći.

Željeznička straža kod Rudarice kraj Kostajnice morala se povući pred nadmoćnijim neprijateljem. Poduzete su mjere za ponovno zaposjedanje mjesta.

¹⁰ Komunikaciju Zagreb — Karlovac minirale su jedinice 34. NO divizije (Arhiv VII, reg. br. 2—1, k. 119/6: depeša Štaba 4. korpusa pisana 21. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

¹¹ Vidi dok. br. 168.

¹² U depeši štaba 43. divizije od 20. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o tome piše: »18. ov. mj. neprijateljski trup jačine 100 vojnika napao je na cesti kod Kalca kotarski NOO i osam drugova iz Kom.[ande] mjesta Crikvenica. Ubio je dva druga i zarobio je dve mule« (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/10).

¹³ i ¹⁴ Opširnije o borbama za Korenicu vidi dok. br. 152, 153, 154 i ¹⁵155.

¹⁵ Jedinice 13. NO divizije protjerale su neprijatelja iz Udbine 20/21. decembra 1944 (vidi dok. br. 73, 109, 111 i 158).

¹⁶ Redakcija nije mogla utvrditi koliki su bili gubici jedinica 11. korpusa NOVJ kod Korenice i Udbine 19. decembra 1944.

Odbijen je manji napadaj partizana na jedno uporište sjeverno Banje Luke. Okupljanje partizana zapadno od Windhorsta¹⁷ tučeno je vatrom našeg topništva.

U toku je izviđanje u području južno od Sarajeva prema Trnovu, gdje su javljene jake partizanske snage.

U toku manjih djelatnosti i izviđanja kod Broda, Nove Gradiške, Kutine i Banje Luke palo je 11 partizana, 2 su prebjegla, a veći broj ih je ranjen dok su 2 domobrana poginula i 3 ranjena.

Zrakoplovstvo:

21. prosinca naše je zrakoplovstvo izvršilo obskrbu strjeljivom posade u Bjelovaru, te prijevoze tvoriva, žurne pošte i vojničkih osoba.

Željeznice:

Na pruzi Zagreb — Vinkovci naišao je jedan vlak na minu između Novske i Lipovljana. Žrtava nije bilo.¹⁸

Na pruzi Zagreb — Varaždin naišao je putnički vlak na minu kod želj¹⁹ postaje Ključ. Neznatan kvar popravljen je još u toku dana.

Pruga Sarajevo — Mostar i Brod — Sarajevo prohodne su.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera Orsa
general i ustaški pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

(M.P.)

ZA TOČNOST:
Pročelnik operativnog
odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

¹⁷ Sađa: Nova Topola.

¹⁸ i ¹⁹ Na komunikaciji između Novske i Lipovljana diverziju je izveo 1. diverzantski odred, a kod željezničke stanice Ključ — 2. diverzantski odred (vidi dok. br. 111, objašnjenje br. 62).

IZVJEŠTAJ **GLAVNOG** STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 23. DECEMBRA 1944. O BORBAMA
U BOSNI, SLAVONIJI, LICI I BANIJI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 358/44
GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
23. XII. 1944. g.

I OBĆI PREGLED:

II PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na odsjeku Drine u toku je povlačenje naših četa s mostobrana kod Zvornika uz jaki partizanski pritisak. Cesta Zornik — Bieljina kod Branjeva i Kozluka tučena je neprijateljskom topničkom i bacačkom vatrom s iztočne obale Drine. Kod Janje u toku su borbe s partizanima. Podhvatna skupina iz Bieljine u svom napredovanju prema Brčkom dostigla je Brezovo Polje (12 km i. Brčkog).

Na Srijemskom odsjeku osim mjestne topničke vatre bez značajnije borbene djelatnosti. Neprijateljska oklopljena kola kod Sotina prisiljena su na uzmak vatrom našeg topništva.²

Na Dunavu i Dravi bez promjena.

Jadranska fronta:

Na zapadnom dielu zaprečne crte kod Suvaje pomaknuti su borbeni postavi dalje na sjever pod pritiskom jače skupine partizana koja je ugrožavala taj dio.³

Na Neretvanskom odsjeku bez većih promjena.

Izviđačke skupine koje su izvidale j.z. Mostara u smjeru sela Čule i zapadno Širokog Briega u smjeru Kočerina naniele su neprijatelju gubitke od 70 poginulih, više ranjenih dok su 1 partizana zarobile i zaplenile nešto oružja i opreme.⁴

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 23/1—1, k. 45.

² Vidi dok. br. 156, objašnjenje br. 3.

³ Pravcem Donja Suvaja — Gornji Lapac povlačili su se dijelovi njemačke 373. legionarske divizije pod pritiskom 20. NOU divizije (vidi dok. br. 75 i 93 i Arhiv VII, reg. br. 46/3, lc. 526: izvještaj štaba 20. divizije pisan 8. januara 1944. Štabu 8. korpusa NOVJ).

⁴ Gubici 13. južnodalmatinske NOU brigade u borbi kod Kočerina 21. decembra 1944. bili su: 3 mrtva, 10 ranjenih i 6 nestalih (opširnije o tome vidi dok. br. 77 i Arhiv VII, reg. br. 56—2, lc. 842 A: operacijski dnevnik 9. NOU divizije za period od 15. oktobra 1943. do 31. decembra 1944).

U području Nevesinja neprijatelj je odbačen dalje prema jugu s područja 2.5—6 km j. Nevesinja.

Posadi Širokog Briega predala se 3 partizana s oružjem.

U pozadini Neretvanskog odsjeka popravljen je želj. most kod Žuglića (3 km i. Rame).

Podravina:

Uspješno se nastavlja podhvat u području i. Đurđevca. Podhvatne skupine dostigle su Pitomaču (17 km j.i. Đurđevca).⁵

Prema naknadnom izvješću neprijatelj je kod Kloštra i Budančevice pretrpio teške gubitke: 123 partizana su poginula i 22 su zarobljena.⁶

Đakovo:

Pod pritiskom naših izviđačkih skupina neprijatelj je napustio Đakovačku Satnicu (6 km s.z. Đakova) te se povukao dalje na zapad.⁷

Bos. Novi — Kostajnica:

U toku 21. XII povraćeno je uporište Rudarice (5 km j. Kostajnice).

Prilikom izviđanja u smjeru sjevera i sjeveroiztoka od Bos. Novog protjerane su slabije partizanske snage kod Mažića (6 km s.i. Bos. Novog) nakon što je slomljen neprijateljski odpor. Neprijateljski gubitci nisu ustanovljeni. Vlastiti gubitci: 2 domobrana ranjena.

U toku je popravak želj. pruge Bos. Novi — Kostajnica. Tom prilikom ranjena su 2 domobrana iz osiguranja od neprijateljske pušćane vatre.

Lika:

Pojačan neprijateljski pritisak u području Udbine.⁸

Zbog jakih neprijateljskih napada na podhvatne skupine u području Korenice odgođeno je nadiranje prema Bijelom Polju (6 km j.i. Korenice).⁹

U području Udbina — Korenica neprijateljski gubitci iznose: 115 poginulih i 34 zarobljena.¹⁰

⁵ Dijelovi njemačke 1. kozačke konjičke divizije zauzeli su Pitomaču 25. decembra 1944 (vidi dok. br. 84, 111, 124, 154, 155 i 163).

⁶ O gubicima 32. NO divizije u borbi kod Kloštra 20. decembra 1944. vidi dok. br. 65, 68, 69, 79; Arhiv VII, reg. br. 10/3, k. 557; izvještaj Štaba 32. divizije pisan 11. januara 1945. štabu 10. korpusa NOVJ.

⁷ Vidi dok. br. 156, objašnjenje br. 6.

⁸ Vidi dok. br. 156, objašnjenje br. 15.

⁹ Dijelove njemačke 373. legionarske divizije napale su jedinice 13. i 35. NO divizije i odbacile ih u Korenicu 23. decembra 1944 (opširnije o tome vidi dok. br. 111).

¹⁰ Vidi dok. br. 155.

Zenica:

U području Zenica — Busovača vlastita izviđačka djelatnost, topničkom vatrom osujećeno je prikupljanje partizana koji su ugrožavali želj. prugu i cestu Maglaj — Doboju kod Šije (12 km s.s.z. Maglaja). 38 partizana je poginulo.

Sokolac — Vlasenica:

Izviđanjem iz Sokolca preko Mrkalja do Vlasenice nije ustanovljen neprijatelj. Cesta 4 km j. Vlasenice razorena i minirana. Partizani su se navodno povukli iz Vlasenice u smjeru sjevera.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Kod Doboja oboren je 1 neprijateljski lovački zrakoplov.

Obćenito:

U toku izviđanja i manjih djelatnosti kod Osieka, Našica, Visokog i Pala kraj Sarajeva poginula su 2 partizana i 7 četnika, 2 četnika su zarobljena i zaplijenjeno je 9 pušaka dok su 2 ustaše ranjeni.

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA NIH SNAGA NDH OD 24. DECEMBRA 1944. O BORBAMA U SREMU, SLAVONIJI, LICI I BOSNI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 359/44
GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
24. XII. 1944. g.

I OBĆI PREGLED:

II PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Drini nalaze se zalaznice jedne njemačke borbene skupine iz Zvornika prema Kozluku uz jači neprijateljski pritisak. U pozadini fronte na Drini jači neprijateljski pritisak u smjeru Čelića i Brčkog.

Na Srijemskom odsjeku jedna neprijateljska skupina (u jakosti bojne) uspjela je iznenada prodrijeti iz šume južno Otoka na prugu Brčko — Vinkovci. Protumjere su u toku.²

Odbijen je napadaj na Otok pripremljen neprijateljskom topničkom i bacačkom vatrom i podpomognut neprijateljskim zrakoplovstvom. U tom napadaju sudjelovale su i bugarske čete.³ Neprijateljski gubitci nisu poznati. Vlastiti gubici: 4 poginula i 20 ranjenih.

Na borbenoj crti između Bosuta i Dunava odbijeno je više manjih neprijateljskih napadaja.

Na Dunavu i Dravi osim mjestnih vatrenih prepada bez promjena.

Vlastito zrakoplovstvo napalo je 22. XII okupljanje neprijateljskih samovoza iztočno od Barča, te je uništilo 20 i oštetilo 20—30 samovoza.

Na Dravi jake sovjetske snage zapadno Moslavine ugrožavaju zapadno krilo fronte.⁴

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 24/1—1, k. 45.

² Jedinice 1. proleterskog korpusa NOVJ napale su 22. decembra 1944. neprijatelja na odsjeku s. Privlaka — s. Otok i poslije upornih borbi izbile su 23. decembra na željezničku prugu s. Otok — s. Vrbanja (opširnije o tome vidi tom I, knj. 10, dok. br. 156, 165 i 179).

³ Bugarske jedinice nisu učestvovala u tom napadu. One su bile raspoređene na frontu Sotin — Orolik (vidi dok. br. 156).

⁴ Zapadno od s. Moslavina (sekcija Donji Miholjac) nalazile su se tada 1. i 2. brigada 16. NOU divizije (vidi dok. br. 61, 70, 84 i 123; tom I, knj. 10, dok. br. 169).

Jadranska fronta:

Suvaja je napuštena te je zaposjednuta nova zaprečna crta kod Brotnje (17 km j.i. D. Lapca). Pročišćen je jedan neprijateljski prodor u bok naših postrojbi i odbijeni svi neprijateljski napadaji na istočni dio ove borbene crte. Neprijateljski gubitci: 89 poginulih, 12 zarobljenih. Plien: 2 strojnice, 2 strojopuške, 2 strojosamokresa, 24 puške.⁵

Na Neretvanskom odsjeku stanje bez promjena. Zapadno Lise jedna borbena skupina odbacila je neprijatelja nakon što je slomila jak neprijateljski odpor.

Đakovo:

Završen je podhvat čišćenja ceste Đakovo — Osiek. Cesta je osigurana i prohodna. Neprijateljski gubitci nisu još točno ustanovljeni. Vlastiti gubitci: 1 častnik i 11 domobrana poginulo, 1 častnik i 21 domobran ranjeni, 1 častnik i 15 domobrana zarobljeno i 21 domobran nestao.⁶

Izviđačka skupina izbacila je partizane iz s. Dragotina u podr. Đakova uz 4 poginula i 1 zarobljenog partizana.

Brod:

Odbijen je napadaj partizana na uporišta sjeverozapadno mjesta uz 30 poginulih, 20 ranjenih i 7 zarobljenih partizana, dok vlastiti gubitci iznose: 1 poginuo i 2 ranjena.⁷

⁵ Deseta brigada 20. NOU divizije napala je dijelove njemačke 373. legionarske divizije u Donjoj Suvaji 20. decembra 1944. Poslije kratke borbe Brigada je zauzela mjesto, a neprijatelj se povukao ka sjeveru. Redakcija nije mogla utvrditi koliki su bili gubici 10. NOU brigade prilikom napada na Donju Suvaju. Ukupni gubici 20. NOU divizije u borbama na komunikaciji Knin — Srb — Gornji Lapac od 16. decembra 1944. do 2. januara 1945. bili su: 162 poginula i 513 ranjenih. U isto vrijeme Divizija je ubila oko 380, ranila oko 450 i zarobila 25 neprijateljskih vojnika i zaplijenila: 1 teški mitraljez, 5 šaraca, 1 puškomitraljez, 3 automata, 200 pušaka, 4 pištolja, 1 teški minobacač, 200.000 metaka i drugi materijal (opširnije o tome vidi Arhiv VII, reg. br. 46/3, k. 526; izvještaj 20. divizije pisan 8. decembra 1944. štabu 8. korpusa NOVJ).

• ⁶ Opširnije o tome vidi dok. br. 156, objašnjenje br. 6.

⁷ Prema tabelarnom pregledu štaba 12. NOU divizije o dejstvima u decembru 1944. vidi se da su 3. i 4. bataljon 12. NOU brigade 22. decembra postavili zasjedu njemačkoj koloni u selu Graberje (23 km sjeveroistočno od Slavenskog Broda) i pritom ubili 11 i ranili 9 Nijemaca i zaplijenili 1 automat i 2 pištolja. Gubici Brigade: 2 mrtva i 5 ranjenih (Arhiv VII, reg. br. 31—2, k. 882).

Podravina:

Neprijateljski gubitci u području Kloštra od 20. XII dalje popeli su se za još 20 poginulih, 3 partizana su zarobljena. Broj poginulih cieni se na još 120.⁸

Koprivnica — Bjelovar:

Jedna borbena skupina (20. udar. puk) 21. XII slomivši nepr. odpor nakon kratke i žestoke borbe zauzela je Srb. Kapelu i Haganj (20 km z. Bjelovara).⁹

Odbijen je napadaj part. na uporište Subotica (7 km z.s.z. Koprivnice).¹⁰

Nova Gradiška:

Noću 22/23. XII odbijen je napadaj partizana na uporište Rešetari (2 km s.i. Nove Gradiške) uz pomoć vlastitog topništva. Neprijateljski gubitci nisu ustanovljeni.¹¹ Vlastiti: 2 ranjena.

Protjerana je jedna neprijateljska skupina sa područja 6 km i. Nove Gradiške.

Karlovac:

U toku je čišćenje područja Goljak — Dol (22—24 km s. Karlovca).

Noću 20/21. XII razpršena je posada Draganića i porušena želj. postaja. Jedan častnik i 1 dočastnik poginuli. Neprijateljski gubitci: 4 poginula i 2 ranjena.

Prema njemačkom izvješću želj. uporište Draganići (u jakosti 180 domobrana i ustaša) predalo se bez jačeg otpora. Po sriedi je vjerojatno izdaja.¹²

⁸ Vidi dok. br. 157, objašnjenje br. 6.

⁹ Riječ je o borbi koja se vodila između dijelova 1. ustaško-domobranske divizije i 1. brigade 33. NO divizije 21. decembra 1944 (vidi dok. br. 71 i 167).

¹⁰ Napad su vjerovatno izveli dijelovi Zapadne grupe NOP odreda 10. korpusa NOVJ.

u Prvi i 2. bataljon 4. brigade 12. NOU divizije izveli su napad na ustaše na mostu kod s. Rešetara i pritom zaplijenili 1 puškomitraljez, 2 puške, 5 bombi i 1000 metaka. Bataljoni su imali 1 poginulog i 2 ranjena (Arhiv VII, reg. br. 31—2, k. 882: tabelarni pregled Štaba 12. NOU divizije p dejstvima u decembru 1944).

¹² Ustaško-domobransku posadu u Draganićima razbila je Karlovačka NO brigada 20. decembra 1944 (vidi dok. br. 72 i 168).

Banja Luka:

Odbijen je noćni napadaj partizana na uporište Rakovačke Bare bez vlastitih gubitaka. Neprijateljski gubitci nisu poznati.

Lika:

Borbene skupine koje napreduju iz Gospića i Otočca prema Buniću odbacile su partizane s područja 8 km s.z. Bunića.¹³

U području Korenice neprijatelj je odbačen dalje prema iztoku i sjeveroiztoku, a jedan neprijateljski prodor do iztočnog ruba Korenice pročišćen je.¹⁴

Borbena skupina iz Udbine povučena je u Tuk (7 km i. Udbine) bez neprijateljskog pritiska. Otvorena je topnička vatra iz Tuka na neprijatelja koji se približava tom mjestu.¹⁵

Crikvenica:

U području j.i. Crikvenice i sjeverno od Brinja samo mjestne borbe s partizanima. Tom prigodom palo je 14 i zarobljeno 8 partizana.¹⁰

Djelat, nepr. zrakopl.:

20. XII neprijateljski zrakoplovi teško su bombardirali Fojnicu. Poginulo je oko 40 građana. Broj poginulih partizana u Fojnici nije ustanovljen (Fojnica je u partizanskim rukama).

Djelat, vlast, zrakopl.:

23. XII naše je zrakoplovstvo izvršilo izviđanje područja Barč — Virovitica — Suhopolje, gdje je opažen jak kolski saobraćaj sa konjskom zapregom u smjeru Barča. Na sjevernoj obali r. Drave kod Barča nalazi se u izgradnji jedan pontonski most. Kod Barča otvorena je vatra protuzrakoplovnih topova na zrakoplov.

Obćenito:

U području Našica protjerana je manja part. skupina kod Feričanaca i zarobljeno 6 partizana te zaplijenjeno tvorivo. Vlastiti gubitci: 1 ustaša ranjen i 1 nestao.¹⁷

¹³ i ¹⁴ Opširnije o tome vidi dok. br. 111, objašnjenje br. 164.

¹⁵ Borbena skupina sastavljena od Nijemaca i ustaša povukla se iz Udbine 20/21. decembra 1944. kada su je napale jedinice 13. NO divizije (vidi dok. br. 109 i 111).

¹⁰ Vidi dok. br. 156, objašnjenje br. 12.

¹⁷ Riječ je o borbi koja se vodila između dijelova 18. brigade 40. NO divizije i 18. ustaške bojne 21. decembra 1944 (vidi dok. br. 67).

Osobitosti:

16. XII kod s. Berečki Breg¹⁸ kraj Jastrebarskog partizani su zaustavili 2 samovoza natovarena hranom i poštom za Senj i odveli ih u Okić Grad.¹⁹

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)

BR. 159

**IZVJEŠTAJ STOŽERA POGLAVNIKOVOG TJELESNOG
ZDRUGA OD 24. DECEMBRA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV
JEDINICA NOVJ NA PODRUČJU KOPRIVNICA — KRIŽEVCI
— BJELOVAR¹**

POGLAVNIKOV I TJELESNI
SDRUGOVI

Ia — br. 3440/44/taj.

Zagreb, 24. 12. 1944.

Predmet: Dnevno izvješće
za 23. 12. 1944.

Izvješće Ia

22. 12. 1944. započeo je podhvat na području Koprivnica — Križevci — Bjelovar i na području Bilo Gore. U podhvat u sudjeluje 1. puk. P.T.S., dielovi I. Hudiv² i dielovi posade Koprivnica i Bjelovar. Podhvat se odvija prema predviđenom planu. Do sada se nije naišlo na jačeg neprijatelja.³

¹⁸ Na karti 1: 1000 000 piše Berečki (selo kod Jastrebarskog).

¹⁹ Iz depeše koju je štab 4. korpusa pisao 19. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske vidi se da su te kamione zaplijenile jedinice 34. NO divizije (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/6).

¹ Dokument (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 1—268/26, k. 112.

² Hrvatska udarna divizija (vidi dok. br. 168).

³ Podhvat »Bilo-gorac« započeo je 21. decembra 1944 (vidi dok. br. 158, 160, 161, 164, 166 i 167).

Izješće lc

Želj. pruga Koprivnica — Ludbreg popravljena i promet uzpostavljen.

Komunistička skupina iz G. Križa prebacila se je u G. Sredice (14 jž. Koprivnica), kamo je otišla i grupa od 200 žena i djece.⁴

Komunističke obitelji na području Kalnika i Bilo Gore putuju u Moslavinu.⁵

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

P. N. GLAVARA STOŽERA P.T.S.
I PROČELNIKA Ia
nadb. (Stanišić)

Uručiti:

1. Pročelniku lc
2. Operodu Minorsa
3. Zap. I. Zb. područja
4. Gen. Kdo. LXIX. A.K.z.b.V.

⁴ i ⁵ Prema depeši koju je Štab 6. korpusa pisao 29. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske, pred neprijateljskim snagama koje su nadirale od Đurđevca i Bjelovara izbjeglo je na područje Virovitičke i Podravske Slatine oko 30.000 ljudi, žena i djece. Istovremeno Štab 6. korpusa tražio je odobrenje da se izbjegli narod evakuiše u Mađarsku. Glavni štab Hrvatske odgovorio je 21. januara 1945. Štabu 6. korpusa da se po tom pitanju obrati Štabu 3. armije NOVJ, što je ovaj učinio još početkom januara (Arhiv VII, res. br. 1/2 i 3—1, k. H9/7).

Štab 3. armije poslao je 12. i 26. januara 1945. naređenja Vojnoj upravi za Banat, Bačku i Baranju, kao i Komandi područja za Sombor da osiguraju prihvata i smještaj preko 2.000 djece koja su evakuisana sa područja 6. i 10. korpusa u Vojvodinu (Arhiv-VII, res;- br. 1/4, k. 215).

Redakcija nije mogla utvrditi koliki je ukupan broj evakuisanih izbjeglica, ali se iz depeše koju je štab 3. armije NOVJ pisao 16. februara 1945. Oblasnom komitetu KPJ za Slavoniju vidi da se na području Bačke i Baranje nalazilo 7.000 izbjeglica.

Njihov broj se povećao između 7. i 9. februara 1945, kada su jedinice 3. armije, pod pritiskom nadmoćnijih njemačkih i ustaško-domobranskih divizija, napustile virovitički mostobran. U izvještaju koji je Štab 3. armije uputio 16. februara 1945. Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije o tome piše: »Civilno stanovništvo iz ugroženog područja, koje je u masama, u kolima i pješke, prelazilo na levu obalu Drave,, potenciralo je teškoće oko održavanja reda i brzine prebacivanja preko pontonskog mosta« (Arhiv VII, reg. br. 1/4, k. 215 i 16—1/1, k. 21A).

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA
NIH SNAGA NDH OD 25. DECEMBRA 1944. O BORBAMA
U SREMU, SLAVONIJI, MOSLAVINI, LICI I BOSNI¹.**

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 360/44

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
25.XII. 1944. g.

I OBĆI PREGLED:

II PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Drini odbijen je napadaj partizana'na Bijeljenu sa zapada, dok jedna borbena skupina potiskuje partizane sjeveroistočno Bijeljine, a druga iz područja Janje u smjeru sjevera i sjeverozapada.

Posada Čeliča južno Brčkog pojačana je i predzemljište tog uporišta očišćeno je od partizana.

Na Srijemskom odsjeku između Vrbanje i Otoka neprijatelj se u gumenim čamcima preko podvodnog zemljišta približio želj. pruzi i neprestano pojačava svoje napadaje. Protunapadaj iz Otoka nije uspio. U toku je novi protunapadaj pojačanim snagama.

Odbijeni su svi neprijateljski napadaji na Otok podpomognuti topničkom i bacačkom vatrom. Nađen je 51 poginuo neprijatelj. Ima pliena, Vlastiti gubitci: 16 poginuli, 33 ranjena i 12 nestalih.²

Na borbenoj crti između Orolika-i Sotina življa neprijateljska borbena djelatnost uz pojačanu topničku vatru osobito težim topničtvom. Jugoistočno Sotina neprijateljska oklopna kola prisiljena su na uzmak vatrom našeg topništva.³

Jadranska fronta:

Slomljen je neprijateljski otpor na visovima zapadno i jugozapadno Brotnje i odbijen neprijateljski napadaj iz iztočnog smjera uz velike neprijateljske gubitke.¹

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 25/1— $\frac{1}{2}$, k. 45.

² O napadu jedinica 1. proleterskog korpusa NOVJ na odsjeku s. Privlaka — s. Otok vidi dok. br. 158, objašnjenje br. 2.

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 156, objašnjenje br. 3.

⁴ O gubicima 20. NOU divizije u borbama na komunikaciji Knin — Srb — Gornji Lapac vidi dok. br. 158, objašnjenje br. 5.

U području zapadno Širokog Briega odbijen je napadaj partizana, a jedna borbena skupina vratila se u Lise po izvršenom zadatku.

Izviđanjem ustanovljen je neprijatelj u području 8—10 km s.i. Nevesinja.

Križevci — Bjelovar:

U podhvat u području Križevci — Bjelovar podhvatne skupine napale su neprijatelja u području G. Sredice — Topolovac i zadale neprijatelju gubitke od 83 poginula (izbrojeno), 24 zarobljena. Plien: 2 strojopuške, 32 puške, 2 strojosamokresa i pismohrana. Vlastiti gubitci: 2 poginula i 3 ranjena. Podhvat se nastavlja po osnovi.⁵

Odbijen je napadaj partizana na Kloštar Ivanić noću 22/23. XII. Neprijateljski gubitci: 20 poginulih izbrojeno, još 80 poginulih ocijenjeno. Plien: 14 konja. Vlastiti gubitci: 5 Kozaka poginulo, 8 ranjeno i 5 nestalo.⁶

Karlovac:

Završen je podhvat u području zapadno od Karlovca i očišćen luk r. Kupe. Neprijateljski gubitci: 27 poginulih. Plien: 1 strojnica, 4 strojopuške, 3 strojosamokresa i 10 pušaka.⁷

Lika:

Jedna borbena skupina slomila je jak neprijateljski odpor u području Frkašić — Bjelo Polje i na visovima s obje strane ceste.⁸

Druga borbena skupina koja iz područja Bunića napreduje prema zapadu nije još uzpostavila spoj sa zapadnom skupinom.

Odbijen je napadaj jačih part. snaga (3 brigade) na uporište Ostrožac koje brane mornari. Jedno uporište izgubljeno je.¹⁰

Nepr. gubitci kod Bunića i Ostrožca: 45 poginulih, 9 zarobljenih, 22 prebjegla. Plien: 3 strojopuške i više pušaka.

⁵ 0 gubicima Kalničkog NOP odreda kod s. Gornje Sredice 23. decembra 1944. vidi dok. br. 161, objašnjenje br. 4.

⁶ Kloštar Ivanić je napala 3. brigada »Nikola Demonja« 33. NO divizije. Njeni gubici bili su 8 mrtvih i 52 ranjena (vidi dok. br. 90).

⁷ Redakcija nije mogla utvrditi koja je jedinica NOVJ tada vodila borbu na navedenom području.

⁸ i ⁹ Opširnije o tome vidi dok. br. 111, objašnjenje br. 164.

¹⁰ Jedinice 4. korpusa NOVJ zauzele su 22. decembra 1944. Gnji-lovac. Kod Ostrožca su vođene borbe sa Nijemcima (Mornarička pješadija) koji su pošli u pomoć posadi u Gnjiilovcu (vidi dok. br. 60, 101 i 111; Arhiv VII, reg. br. 2—1, k. 119/6: depeše štaba 4. korpusa upućene 22. i 24. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

Sarajevo:

Jače part. snage iz područja Kalinovik — Foča nadiru prema sjeveru preko Trnova sve do južno Kasindola (13 km j.j.i. Sarajeva). U Kijeyo (12 km j.j.z. Sarajeva) ušli su partizani.

Prozor:

U području Prozora ustanovljen je neprijatelj u izgrađenim postavima 1 km j.i. — 2. km j.z. Prozora. Jedan most razoren.

Djelat, vlast, zrakopl.:

24. XII naše je zrakoplovstvo izvršilo borbeno izviđanje područja Virovitica — Barč gdje je na cesti napalo bombama i strojničkom vatrom jedan neprijateljski povoz od 40—50 kola s konjskom zapregom. Na obali r. Drave nije opažena gradnja mosta.¹¹

Obćenito:

Prilikom izviđanja i manjih djelatnosti u području Bos. Novog, Frkašića, Siska, Sunje, Kostajnice, Kiseljaka i Trnova palo je 38 partizana, 9 je zarobljeno, velik broj je ranjen. Plijen: 15 pušaka, 1 strojopuška, dok vlastiti gubitci iznose: 1 domobran i 2 vojničara ranjeni, 1 vojničar nestao i 2 domobrana zarobljena.

Osobitosti:

Prema izvješću 10. divizije iz Bihaća 20. XII pobunila se u Vagancu 2. sat I bojne VII ustaškog zdruge čiji su pripadnici htjeli napustiti posadu u smjeru Bihaća. Prilikom ugušivanja pobune poginulo je 11 ustaša i ranjeno 33. Mir je uzpostavljen. Iztraga je u toku. Vođe pobune vjerojatno dočastnici.

Prema njemačkom izvješću Draža Mihailović navodno je izjavio da bi se borio s ustašama i domobranima, jer imaju zajednički cilj, uništenje komunizma.

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)

¹¹ Opširnije o tome vidi dok. br. 158.

BR. 167

IZVJEŠTAJ STOŽERA POGLAVNIKOVOG TJELESNOG ZDRUGA OD 26. DECEMBRA 1944. O BORBAMA NA POD- RUČJU BJELOVARA¹

POGLAVNIKOV I TJELESNI
SDRUGOVI

Ia — Broj 3450/44/taj.

Zagreb, 26. XII. 1944.

Predmet: Dnevno izvješće za
25. XII. 1944.

Ivješće Ia

Podhvat na području Bilo-gore i zapadno od nje odvija se po predviđenom planu.²

21. 12. 1944. dio I. Hudiv imali jaču borbu kod Srp. Kapela i Haganj. Nepr. gubitci 45 nabrojanih mrtvih i 2 zarobljena. Stvarni gubitci su znatno veći. Uništena 1 engl. stroj-nica. Plien više pušaka i veća količina streljiva. Vlastiti gu-bitci: 4 mrtva (od toga 1 častnik) i 11 ranjenih.³

23. 12. 1944. 1. puk. P.T.S. imala jaču borbu kod G. Sre-dice. Nepr. gubitci 26 nabrojanih mrtvih i 16 zarobljeno. Stvar-ni gubitci su znatno veći. Plien: 4 strojopuške, 5 strojosa-mokresa, 20 pušaka, nekoliko konja i ciela pismohrana Kalnič-kog odreda.⁴ Vlastitih gubitaka nije bilo. Po zaplijenjenoj pismoh-rani i pojedinačnom popisu utvrdilo se, da je tom prilikom uništen ostatak Kalničkog odreda.⁵

Sa ostalog diela podhvatnog područja P.T.S. ne predleže nikakve vesti.

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 1—268/26, k. 112.

² Opširnije o tome vidi dok. br. 159, 164 i 167.

Vidi dok. br. 71.

⁴ Gubici Kalničkog NOP odreda u borbi kod sela Gornje Sredice (Mala konjska šuma) bili su: 30 poginulih i 12 zarobljenih. Od oružja Odred je izgubio 7 puškomitraljeza, 5 šmajsera i 25 pušaka (Arhiv VII, reg. br. 4—6/5, lc. 551A: tabelarni pregled izvedenih akcija i operacija Štaba 10. korpusa NOVJ za decembar 1944).

⁵ Kalničli NOP odred nije bio uništen (vidi Arhiv VII, reg. br. 40/3, k. 557: izvještaj štaba 10. korpusa od 5. januara 1945. pisan Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

Izješće lc

Prema dobivenim podacima kom. snage sakupljaju se jednom jakim skupinom u Moslavini, a drugom istočno od Virovitice, u svrhu spajanja sa Rusima.⁶

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

P. N. GLAVARA STOŽERA P.T.S.
I PROČELNIKA Ia:
zastavnik (Beinelt)

Uručiti:

1. Pročelniku lc
2. Operodu Minorsa
3. Zap. I. Zborpod.
4. Gen. Kdo. LXIX. A.K.z.b.V.

⁶ Sjeverno od Moslavačke gore u rejonu sela Ploščica — Meduraća nalazile su se 2. i 3. brigada, a na liniji Vukšinc — Kabal 1. brigada 33. NO divizije. Krajem decembra one su, po naredjenju štaba 10. korpusa NOVJ, upućene u rejon Brzaje, da bi dejtvovalc u bok ustaško-domobranskim snagama koje su prodirale pravcem: Bjelovar — Ribnjačka — Črešnjevica — Otrovanec — Vukosavljevica (vidi dok. br. 117 i 123; Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9: depeše štaba 10. korpusa pisane 26, 27, 28, 29. i 30. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

Istočno od Virovitice nalazili su se dijelovi 40. divizije 6. korpusa NOVJ. O uspostavljanju kontakta i koordinaciji dejtava 6. i 10. korpusa NOVJ i 233. divizije Crvene armije kod Pitomače i Virovitice vidi dok. br. 44, 48, 54 i 111.

BR. 167

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 27. DECEMBRA 1944. O BORBAMA U SREMU, SLAVONIJI I BOSNI¹

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 362/44
GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
27. XII. 1944. g.

I OBĆI PREGLED:

II PODRUČJA:

Iztočna fronta:

Na Drini bez promjene.

Na Srijemskom odsjeku stanje je poboljšano poduzetim protumjerama. Neprijateljski prodori su pročišćeni i neprijatelj odbačen te su ponovno zaposjednuti stari postavi.

Odbijeni su svi neprijateljski napadaji na Otok pri čemu je poginuo 51 neprijateljski vojnik (izbrojeno).² Vlastiti gubitci: 16 poginulih (1 častnik), 31 ranjen (2 častnika) i 12 nestalih.

U toku je čišćenje područja oko Otoka i Privlake. Na Dunavu i Dravi bez promjena.

Jadranska fronta:

Izviđačka djelatnost na području južno Mostara na Neretvanskoj fronti.

Bos. Novi:

Jedna ustaška borbena skupina iz Divuše slomila je žestok neprijateljski otpor kod s. Vodičeva (12 km s.i. Bos. Novog) i ušla u to selo. Zbog nedostatka strijeljiva ova podhvatna skupina morala se vratiti na polazne postave.³

Obćenito:

U borbama kod s. Lapovci kraj Andrijevacu partizani su imali 21 poginulog i među njima 1 komesar bivši

¹ Dokument (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 27/1—1, k. 45.

² O napadima jedinica 1. proleterskog, korpusa NOVJ na odsjeku s. Privlaka — s. Otok vidi dok. br. 158, 160, 163, 165, 166 i 169.

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 168.

nadsatnik Klobučar Dane i 1 teklíč, 3 partizana su zarobljena.⁴

Prema naknadnom izvješću u borbama kod s. D. Motičina u području Našica 8. XII imali su partizani 43 poginula i 7 zarobljenih, dok vlastiti gubici iznose 1 poginuo i 2 ranjena.⁵

U području 14 km s.z. Doboja probio se jedan domobranski vod, koji je bio obkoljen premoćnim part. snagama u sastav sati. Poginula su 4 domobrana, dok su partizani pretrpili mnogo teže gubitke u mrtvim i ranjenima.

Prilikom odbijanja napadaja na Klačnice noću 15/16. XII imali su partizani oko 50 poginulih i 40 kola ranjenih.

Osobitosti:

16. XII oružničkoj izpostavi u Brodskom Vinogorju⁶ kod Broda prijavili su se domobranski poručnici Dobričić Slavko i Makir Franjo, te vodnik Nikola Krajina, koji su bili zarobljeni od partizana u Virovitici, a sada im uspjelo pobjeći.⁷

Željeznice:

24. XII oko 2140 sati naletio je na minu njemački vlak kod ž.p. Hadžići. 23 Niemca su poginula i 32 ranjena. Oštećen je veći broj vagona.

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)

⁴ Redakcija nije mogla utvrditi koja je jedinica NOVJ učestvovala u tim borbama. Iz tabelarnog pregleda štaba 12. NOU divizije o dejstvima u decembru 1944. vidi se da su dijelovi 12. proleterske brigade 20. i 22. decembra napali u rejonu Slavonskog Broda dvije njemačke kolone i pritom ubili 24, zarobili 1 i ranili više Nijemaca i zaplijenili 2 šarca, 2 automata, 4 puške, 6 pištolja i drugi materijal. Brigada je imala 7 mrtvih i 17 ranjenih. (Arhiv VII, reg. br. 31—2, k. 882).

⁵ U rejonu s. Donja Motičina nalazila se tada 18. NOU brigada 40. NO divizije. Redakcija nije mogla utvrditi da li je ona pretrpjela navedene gubitke (Arhiv VII, reg. br. 2—1/4, k. 129I: izvještaj štaba 40. divizije od 27. decembra 1944. pisan Štabu 6. korpusa NOVJ).

⁸ Riječ je o vinogradima sjeverno od Slavonskog Broda.

⁷ Posadu u Virovitici savladala je 12. NOU divizija 5. oktobra 1944 (vidi knj. 34, dok. br. 2, 3, 22, 26, 33 i 110).

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA **NDH OD** 28. DECEMBRA 1944. O BORBAMA
U SREMU, SLAVONIJI, LICI I_BOSNI¹

IZVJEŠĆE Br. 363

Ia

od 28. XII. 1944.

I'ztočna fronta:

Na Drini je stanje olakšano, nakon što je očišćeno područje između Drine i Save i neprijatelj prebačen na istočnu obalu Drine.

Na srijemskom odsjeku između r. Bosuta i Save očišćen je jedan nepr. prodor između Otoka i Privlake, nepr. odbačen, na polazne položaje.²

Cesta Županja — Brčko još uvijek ugrožena.

25. XII. nepr. je cijeli dan napadao na crti Orolik — Sotin podpomognut topničtvom ali bez uspjeha. 26. XII na cijeloj toj crti samo nepr. vatra za uznemiravanje.³

Na celom sremskom odsjeku dovedena su pojačanja Njemaca. Nepr. gubitci u Sriemu: 175 part. i 93 Bugara poginuli, veliki broj je ranjen, zaplijenjeno oružje i tvorivo.⁴

Na Dunavu i Dravi samo obostrana vatra za uznemiravanje.

Jadranska fronta:

Na odsjeku sjeverno od Knina uspjeli su part. nakon višednevnih napadaja zauzeti visinske postave u području 2 km jz.s. Doljana te j. i s.z. Dobrog Sela (9 i 11 km j.i. D. Lapca) odakle tuče cestu Lapac — Doljani.⁵

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 28/1—1, k. 45.

- Opširnije o borbama na odsjeku s. Otok — s. Privlaka vidi dok. br. 158, 160, 162, 165, 166 i 169 i tom I, knj. 10, dok. br. 156, 165 i 170.

Vidi dok. br. 156, objašnjenje br. 3.

⁴ Redakcija nije mogla utvrditi koliki su bili gubici 3. i 8. divizije 1. bugarske armije od 22. decembra 1944. kada su stigle na sremski front. O gubicima jedinica 1. proleterskog korpusa NOVJ na sremskom frontu u novembru i decembru 1944. vidi tom I, knj. 10.

⁵ Položaje oko Doljana i Dobrog Sela, koje su branili dijelovi njemačke 373. legionarske divizije, zauzele su jedinice 20. divizije 8. korpusa (Arhiv VII, reg. br. 46/3, k. 526: izvještaj štaba 20. divizije od 8. januara 1945. upućen štabu 8. korpusa NOV.T).

Na neretvanskom odsjeku izpred glavne borbene crte Mostar — Nevesinje očišćeni su visovi južno od ceste i nepr. odbačen dalje prema jugu.

Jedna obhodnja prilikom izviđanja s. Mostara sukobila se sa četnicima, nepr. gubitci nisu poznati. Vlastiti: 1 zastavnik poginuo.

Našice:

Odbijeni su part. napadaji na Našice.⁶ Jedna izviđačka skupina protjerala je nepr. kod Đurđevca (8 km s.z. Našica) i zarobila 13 part., zaplijenila nešto tvoriva.⁷

Đakovo:

Nastavlja se čišćenje područja z.s.z. Đakova.

Podravina:

U nastavku podhvata u Podravini ustaške borbene skupine u saradnji sa kozačkim postrojbama postigle su sjajan uspjeh u području Pitomače gdje su potukle jake part. snage podpomognute djelovima 233. sovjetske divizije. Nepr. gubitci: 274 poginula izbrojeno, 158 zarobljeno, i zapljeno 8 topova, 12 prot. oki. topa, 1 prot. zrak. top, 5 bacača, 40 strojnica, 76 bacača plamena, 13 protuokl. pušaka, 250 pušaka, 73 samokresa, 10 samokretnih vozila, 5 motor kotača, 95 konja, velika količina streljiva, praskavca i 17 vagona hrane.⁸

Karlovac:

Noću 24/25. XII jake part. snage napale su naše posade na uporištima na pruzi Karlovac — Zagreb. Posade Jastrebarskog i Draganića odbile su napadaj dok su uporišta Domagović i Lazina pali u ruke partizana.⁹ Nepr. gubitci nisu ustanovljeni. Vlastiti: 19 poginulih, 8 ranjenih i 12 nestalih ustaša. Izgubljen 1 prot. oki. top i 1 težki bacač, 1 strojpuška i više pušaka. Tom prigodom porušena pruga na 4 mjesta.

Banja Luka:

U području Banja Luke osim mjesnih sukoba s part. bez promjene.

⁶ Na području Našica nalazile su se tada jedinice 40. divizije 6. korpusa NOVJ. Njihov je zadatak bio da blokiraju Našice i vrše priti-t sale na komunikaciju Našice — Donji Miholjac (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/7: depeše Štaba 6. korpusa pisane 21. i 22. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁷ Vidi dok. br. 162, objašnjenje br. 5.

⁸ U borbama u Podravini od 10. do 24. decembra, 32. divizija 10. korpusa NOVJ izgubila je oko 300 ljudi. Redakcija nije mogla utvrditi kolike su gubitke imali dijelovi 233. divizije Crvene armije (vidi dok. br. 51, 63, 65, 69, 71, 86, 111 i Arhiv VII, reg. br. 40/3, k. 557: izvještaj Štaba 10. korpusa pisan 5. januara 1945. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske i štabu 3. armije NOVJ).

⁹ Vidi dok. br. 76, 78 i 97.

Lika:

Cesta Prijeboj — Korenica zaposjednuta od part. 5 km s. Korenica. Jače nepr. snage približavaju se Korenici iz smjera s. i z.¹⁰

Odbijen napadaj part. na uporište Baljevac (8 km z. Bihaća).ⁿ

Primjećeni su nepr. izviđački djelovi u području 6 km s. i s.z. Bihaća.

U području Cazina muslimanska part. brigada potisnuta dalje prema zapadu.¹²

Nepr. gubitci u području Bihaća i D. Lapca 26. XII iznose 53 poginula izbrojeno, 50 poginulih ocjenjeno, 5 zarobljeno, 7 prebjeglo. Vlastiti gubitci: 5 poginulih, 21 ranjen."

Sarajevo:

Part. koji iz Kalinovika preko Trnova napreduju prema Sarajevu zaustavljeni su od ustaša i četnika.

Vlastiti protu udar u području sjeverno od Trnova nije još započeo.

Djelat, nepr. zrakopl.:

19. XII nekoliko nepr. zrakoplova bacilo je u 17.30 sati nekoliko bomba na Sarajevo, bombe su pale na Hrasno, sjeverni dio Koševa, Alipašin most, i 1 na Osmanpašinu vojarnu, ranjena su 4 domobrana, šteta i ostale žrtve još nisu ustanovljene.

26. XII 6 nepr. zrakoplova bacili bombe na Mostar, učinak nepoznat. Jedan nepr. zrakoplov srušen kod Konjica, 6 članova posade izkočilo sa padobranom.

¹⁰ Komunikaciju Prijeboj — Korenica držali su dijelovi 8. NOU divizije. Sa sjeverozapada vršila je pritisak na Korenicu 1. brigada 13. NO divizije, a sa juga i jugoistoka 35. NO divizija (opširnije o tome vidi dok. br. 83, 104, 109 i 111; Arhiv VII, reg. br. 1-4, k. 1234; izvještaj Štaba 35. divizije od 3. januara 1945. upućen štabu 11. korpusa NOVJ).

¹¹ Sjeverozapadno od Bihaća nalazile su se tada jedinice 4. korpusa NOVJ. Redakcija nije mogla utvrditi koja je jedinica i kada napala Baljevac.

¹² Odnosi se na 2. brigadu Unske operativne grupe 4. korpusa NOVJ. Ona je 25/26. decembra 1944. trebalo da napadne <š Klokot i još neke neprijateljske posade oko Bihaća, a po mogućstvu upadne u Bihać. U toku približavanja navedenim mjestima, neprijatelj je napao Brigadu iz zaszjede kod s. Vrsta. Pošto je bila otkrivena, nije pristupila izvršenju zadatka (Arhiv VII, reg. br. 2—1, k. 119/6; depeše štaba 4. korpusa pisane 25, 26. i 27. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

¹³ Unska operativna grupa imala je u rejonu Bihaća 25/26. decembra 1 mrtvog i 14 ranjenih. Iz izvještaja 13. NO divizije i depeša koje je štab 11. korpusa pisao 26, 27. i 28. decembra Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske ne vidi se da je toga dana došlo do borbi kod Donjeg Lapca (vidi dok. br. 109 i 111 i Arhiv VII, reg. br. 3—1, lc. 119/10).

Obćenito:

Prilikom manjih djelatnosti i izviđanja kod Broda, Kostajnice, Bos. Novog i Ogulina palo je 15 part. i 1 zarobljen, 1 prebjegao s oružjem. Jedan vojnik i 1 osoba su poginule, 4 domobrana i 3 ustaše ranjeni.

Osobitosti:

Zapovjedništvo Kvarner iz Sušaka javlja da Nedićevi vojnici na pruži Rijeka — Ljubljana brane putovanje pripadnicima oružanih snaga, priete im smrću, razoružavaju ih i odnose im poštu. Zapovjedništvo Kvarner moli intervenciju kod Njemaca.

Prema njemačkom izvješću 40% pripadnika I. jurišne bojne napustilo je svoja mjesta na cesti Bos. Novi — Bihać i krenulo preko Bos. Novog u smjeru sjevera. Time je osiguranje ove ceste znatno oslabljeno. Predmjeva¹⁴ se da će se ova momčad javiti u I. udarnu diviziju.¹⁵

BR. 164

IZVJEŠTAJ STOŽERA POGLAVNIKOVOG TJELESNOG ZDRUGA OD 28. DECEMBRA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOVJ NA PODRUČJU BILO GORE¹

POGLAVNIKOV I TJELESNI
SDRUGOVI

Ia — br. 3465/44/taj.

Zagreb, 28. 12. 1944.

Predmet: Dnevno izvješće
za 27. 12. 1944.

Izvješće Ia

Pothvat na području Bilo Gore nastavljen je po predviđenom planu.²

25. 12. 1944. u napredovanju prema Šandrovcu došlo je do manjih mjestimičnih borbi. Neprijatelj je odstupio prema istoku.³ Nepr. gubitci 5 nabrojanih mrtvih i 2 zarobljena. Vlastitih gubitaka nema.

¹⁴ Pretpostavlja

¹⁵ Prva ustaško-domobranska divizija dejstvovala je tada u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske (vidi dok. br. 167).

¹ Dokumenat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 1—268/26, k. 112.

² Vidi dok. br. 159 i 167.

³ U rejonu sela šandrovac vođene su borbe između jedinica I. ustaško-domobranske divizije i izviđačkih patrola 32. NO divizije (vidi dok. br. 111 i 167 i Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9; depešu, štaba 10. korpusa pisanu 26. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

26. 12. 1944. dostignuta je crta Grabrovnica — Kozarevac — Prugovac. Kod Grabrovnice došlo je do jake borbe sa neprijateljem, koji je odstupio iz Pitomače. Gubitci neprijatelja: 70 nabrojanih mrtvih i 2 zarobljena. Plien: 1 protuokl. top, 1 teretni samovoz, 5 moto-kotura, 2 džonbula, 1 bacač, veća količina streljiva i 17 vagona hrane (plien i gubitci se još broje). Vlastiti gubitci: 2 ranjena (od toga 1 častnik). Borbena skupina koja je zauzela Pitomaču i južno od nje, imala je izvanredan uspjeh.⁴

Naknadno ustanovljeno, da je neprijatelj 23. 12. 1944. kod G. Sredice imao veće gubitke, nego što je bilo javljeno 1 to: 83 nabrojana mrtva i 24 zarobljena. Plien: 2 strojopuške, 2 strojosamokresa, 32 puške i pismohrana. Vlastiti gubitci: 2 mrtva i 3 ranjena.⁵

Izviješće lc

Po izjavi prebjega Moslavačka brigada, sa lakšim naoružanjem i 2 bacača slavila je u Dubravi Božić, a poslije toga navodno namjeravaju napasti Vrhovec i Gradec.⁶

Prema izjavi prebjega 25. 12. 1944. »I. Moslavačka brigada« utvrdila se je u Dubravi (24 km z.jz. Bjelovar). »II. Moslavačka brigada« poslije neuspjelog napada na Ivanić Grad, odmara se u okolini Čazme.⁷ 26. 12. 1944. »III. Moslavačka brigada« prešla je Česmu (25 ji. Bjelovar), te se nalazi u pokretu za Šandrovac (14 i. Bjelovar).⁸

27. 12. 1944, oko 11.00 sati miniran je vlak 1 km od Konjšćine (8 i.ji. Zlatar). Ima mrtvih i ranjenih.⁹

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

P. N. GLAVARA STOŽERA P.T.S.
I PROČELNIKA Ia:
nadm. (Stanišić)

U r u č i t i :

1. Pročelniku lc
2. Operodu Minorsa
3. Zap. I. Zb. područja
4. Ge. Kdo. LXIX. A.K.z.b.V.

⁴ Opširnije o tome vidi dok. br. 111, 123, i 167.

⁵ Vidi dok., br. 161, objašnjenje br. 4.

⁷ i ⁸ O razmještanju 1. i 2. moslavačke i 3. NO brigade »Nikola Demonja« vidi dok. br. 161, objašnjenje br. 6.

Neprijateljsku posadu u Kloštru Ivaniću napala je 3. NO brigada »Nikola Demonja« 22/23. decembra (vidi dok. br. 90).

Diverziju su izveli dijelovi 3. diverzantskog odreda (vidi Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121: operacijski dnevnik štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 29. DECEMBRA 1944. O BORBAMA
U SREMU, SLAVONIJI, LICI I BOSNI¹-

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 364/44.
GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
29. XII 1944 g.

Na Drini odbijen je napadaj na jedno uporište jugoiz-
točno Bijeljine. Neprijatelj je protuudarom uz visoke gubitke
odbačen preko Drine.

Na Srijemskom odsjeku očišćeno je konačno područje
oko Otoka. Neprijatelj, koji se u području Otoka u početku
žilavo borio, povukao se kasnije uz visoke gubitke daleko u
iztočnom smjeru. 30 partizana je poginulo, 4 su zarobljena,
a zaplijenjeno je 10 strojopuškara, strjeljivo i razno tvorivo.
U šumskom području južno Otoka nastavlja se borbe.²

Na odsjeku između Bosuta i Dunava izviđačke skupine
prodrle su daleko izpred borbene crte i ustanovile velik broj
poginulih neprijateljskih vojnika (Bugara) u borbama pred-
hodnih dana. Samo iztočno Orolika pronađeno je 114 pogi-
nutih i zaplijenjeno je 17 strojnica i 30 strojopuškara.³

Na Dunavu i Dravskom odsjeku traje i dalje samo slabija
mjestna vatra za uznemiravanje:

U zaleđu Dravskog odsjeka nastavlja se čišćenje područja
oko Đakova i Našica uz slab odpor neprijatelja.⁴

U Podravini raste broj neprijateljskih gubitaka i plien.
26. XII u progonu partizana južno od Pitomače palo je 19 par-
tizana i 2 su zarobljena, dok su 1 častnik i 1 domobran ra-
njeni.⁵

Naknadno je javljeno da je u nastupnom podhvat u kroz
Bilo Goru, koji je prethodio podhvat u području Pitomače,
borbena skupina Moškov u borbama 21. XII kod Hagnja i

¹ Prepis originala (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg.
br. 29/1—1, k. 45.

² Opširnije o borbama na odsjeku s. Otok — s. Privlaka vidi dok.
br. 158, 160, 162, 163, 166 i 169.

³ Vidi dole. br. 156, objašnjenje br. 3.

⁴ Na području Našica i Đakova djelovale su tada jedinice 6.
korpusa NOVJ (vidi dok. br. 88, 89, 100, 108, 157, 158 i 163).

⁵ O gubicima jedinica 10. korpusa NOVJ u borbama južno od
Pitomače vidi dok. br. 163, objašnjenje br. 8.

Kapele naniela neprijatelju gubitke od 45 poginulih i 2 zarobljena. Gubitci su vjerojatno mnogo veći. Zaplijenjena je jedna strojnica, puške i strjeljivo. Vlastiti gubitci: 4 poginula i 11 ranjenih, a 23. XII u borbama kod G. Sredice neprijateljski gubitci iznose: 36 poginulih, 16 zarobljenih. Plien: 5 stroj-samokresa, 4 strojnice i 20 pušaka.⁶

Odbijen je napadaj partizana na Dobro Selo i G. Lapac. U blizkoj borbi pročišćen je prodor partizana kod G. Lapca i razbijene pripreme za novi neprijateljski napadaj, zahvatom u bok i leđa neprijatelju. 2 neprijateljska topa uništena su pogodkom našeg topništva.

Neprijatelj je odbačen s visova južno i zapadno od Dobro Sela.⁷

Nakon što je, neprimijećena od partizana, povučena posada Korenice, izvršila je 35. partizanska »divizija« iz istočnog i južnog smjera napadaj u prazan prostor Korenice. Posada Korenice povučena je prema Vrelu (4 km s.z. Korenice).⁸

Jedna bojna iz postava Homoljac (4 km z. Vrela) izvršila je prodor u smjeru juga, izbacila dielove 13. part. divizije i olakšala stanje naših četa.⁹

Nastavljaju se borbe u području Korenice.

Na visinske postave južno Lapca poduzeti neprijateljski napadaj iz jugoistočnog smjera zaustavljen je u dubokom sniegu 5 km južno D, Lapca.¹⁰

Na Neretvanskom odsjeku osim obostrane izviđačke djelatnosti južno Lise stanje bez promjene.

U planinskom području južno Sarajeva izvršila je jedna naša borbena skupina 25. XI prodor partizanskih postava 8 km sjeverno Trnova i odbacila neprijatelja preko Trnova na Tošiće (2 km j. Trnova), gdje je uništen neprijateljski povoz uz 34 poginula partizana (među njima 1 »komandant brigade«).

⁶ O sastavu borbene skupine »Moškov« i gubicima koje je ona nanijela 1. brigadi 33. NO divizije kod Hagnja i Srpske Kapele i Kalmečkom NOP odredu kod Gornjih Sredica vidi dok. br. 71, 161, 164 i 167.

⁷ Dobro Selo i Gornji Lapac napadala je 20. NOU divizija (vidi dok. br. 75 i 93 i Arhiv VII, reg. br. 46—3, k. 526; izvještaj Štaba 20. divizije pisan 8. januara 1945. Štabu 8. korpusa NOVJ).

⁸ Prema planu Štaba 11. korpusa NOVJ napad na Korenicu trebalo je da počne 26. decembra 1944. (vidi dok. br. 104, 109, 111, 163 i 166 i Arhiv VII, reg. br. 1—4, k. 1234 B; izvještaj štaba 35. divizije pisan 3. januara 1945. Štabu 11. korpusa NOVJ).

⁹ Prodirući pravcem Babin Potok — Homoljac, neprijatelj je uspio potisnuti dijelove 1. brigade 13. NO divizije i time omogućio! posadi iz Korenice da se povuče ka sjeveru (vidi dok. br. 109).

¹⁰ Spoljnu odbranu Donjeg Lapca napadao je 1. bataljon 1. brigade 13. NO divizije (vidi dok. br. 109).

Dok su u području Busovače 7 km istočno od mjesta na visinskim postavama naši izviđački dielovi naišli na jaki neprijateljski odpor, dotle je neprijatelj izpred naših zaprečnih postava na sjeverozapadnom smjeru zadržao samo svoje slabije snage.

Noću 28/29. XII napadnuta je posada uporišta čučerje (12 km s.s.i. Zagreba) u jakosti od 100 vojničara od jačih partizanskih snaga. Upućena je pomoć. Pojednostosti još nisu poznate.¹¹

Naše je zrakoplovstvo 28. XII izvršilo borbeno izviđanje puta Virovitica — Barč, gdje je opažen jak promet u smjeru Barča, a na Dravi kod Barča opaženo je prebacivanje ljudi na mađarsku stranu. Izvršen je napadaj strojničkom vatrom na te ljude. Osim toga izvršilo je prijevoz tvoriva, pošte i vojničkih osoba.

Željeznice:

Pruga Zagreb — Dugo Selo — Novska popravljena je kod ž.p. Novoselec Križ i predana prometu 29. XII u 0005 sati.

Na istoj pruzi između ž.p. Sesvete i Dugo Selo 28. XII u 1715 sati naišao je jedan putnički vlak na minu, a u 2020 sati između ž.p. Dugo Selo i Ivanić Grad naišao je na minu drugi putnički vlak. Kod prvog vlaka izbačena su 1 putnička kola, a kod drugog izbačen je stroj i 2 kola. Popravak je u toku.¹²

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera Orsa
general i ustaški pukovnik
(T. Sertić)
T. Sertić v.r.

ZA TOČNOST:

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

(M.P.)

¹¹ Opširnije o napadu Zagrebačkog NOP odreda na ustašku posadu u čučerju vidi dok. br. 168, objašnjenje br. 17.

¹² Diverzije su izveli dijelovi 3. diverzantskog odreda (Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121: operacijski dnevnik Štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 30. DECEMBRA 1944. O BORBAMA
U SREMU, PODRAVINI, LICI I BOSNI I HERCEGOVINI"

I Z V J E Š Ć Ć Br. 365

Ia

od 30. XII. 1944.

Na Drini razbijene su manje part. skupine.

Na Srijemskom odsjeku nepr. je bezuspješno više puta napadao u jakosti sati iztočno Otoča.² Kod Đeletovaca razbijeni su vatrom branioca novi nepr. napadaji u jakosti bojne, podpomognuti jakim topničkom vatrom. Na ostalom djelu srijemskog odsjeka na Dunavu i Dravi bilo je samo mjesne vatrene djelatnosti.

U zaleđu Dravske fronte razbijena je prodorom naših, snaga iz Đakova u smjeru zapada 1 part. skupina jaka 800 do 1000 ljudi kod Levanjske Varoši i protjerana u Krndiju ostavivši na bojištu 120 poginulih part., među njima 1 komandanta divizije.³

U Podravini nastavlja se čišćenje zauzetih područja dok su međuvremeno povisili se nepr. gubitci i pljen u području Pitomače tako da je konačni posljedak podhvata u području Pitomače 26. XII 382 poginula, 142 zarobljena a zaplijenjeno 8 teških protuokl. topova, 4 laka protuokl. topa i 1 protuzrak. top, 6 bacača, 42 strojnice, 149 bacača plamena (djelom uništenih), 3 stroj, puške, 13 protuokl. pušaka, 72 stroj, samokresa, 297 pušaka, 11 samovoza, 5 motor kotača, veći broj kola, 95 konja, streljivo, praskavo tvorivo, 300 nagaznih mina, 5 samokretnih čamaca'(uništeno), 16 vagona živežnih namirnica i razne opreme i tvoriva.⁴

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 30/1—1, k. 45.

² Vidi dok. br. 165, objašnjenje br. 2.

³ U borbi kod Levanjske Varoši 27. decembra 1944. poginuo je komandant 12. NOU divizije pukovnik Milan Stanivuković. Opširnije o toku i rezultatima te borbe vidi dok. br. 108 i Arhiv VII, reg. br. 7—1/2, k. 486: opšti vojno-organizacioni izvještaj štaba 6. korpusa za decembar 1944. upućen u januaru 1945, Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁴ Vidi dok. br. 163, objašnjenje br. 8.

U Bilogori kod M. Črešnjevica južno Kloštra uništena je 1 part. skupina do posljednjeg part. ostavivši na bojištu 107 poginulih, 4 zarobljena (1 Rus); pljen: 47 pušaka, 3 stroj, puške, 1 bacač i razno drugo tvorivo.

U toku podhvata u području Kupčina — Bratina, 18 km i.s.i. te 25 km s.i. Karlovca. Podhvatna skupina iz Zdenčine naišla je na jak nepr. odpor 7 km j. Zdenčine a podhvatna skupina iz Karlovca 17 km i. Karlovca.⁶

12 km s.i.i sjeverozapadno Brinja protjerana je 1 part. skupina uz 20 poginulih i 2 zarobljena part. dok je zaplijenjena 1 strojnica i 1 stroj, samokres.⁷

U području s.z. Korenice u toku su žestoke borbe s jakim part. snagama.⁸ Kod Dobrog Sela, 10 km j.i. D. Lapca, odbijeni su svi nepr. napadaji. Očišćeni visovi južno G. i D. Lapca i nepr. odbačen prema jugu.⁹

Zaprečna fronta kod Brotnje morala je usljed nepr. prodora biti povučena na novu crtu 4 km j.i. Dobrog Sela i 1 km j.i. Doljana s borbenim predstražama 2 km j. od ove crte.¹⁰

⁵ Redakcija nije mogla utvrditi koliki su bili gubici 32. NO divizije kod Male Črešnjevica od 26. do 28. decembra. O njenim ukupnim gubicima u Podravini i Bilogori od 12. do 31. decembra 1944. vidi dok. br. 163, objašnjenje br. 8 i Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/10; depeše Štaba 10. korpusa upućene u decembru 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske.

⁶ Pothvat dijelova 13. ustaško-domobranske divizije i njemačkog 1. lovačkog rezervnog puka započeo je 27. decembra 1944. Na navedenim pravcima neprijatelj je naišao na snažan otpor jedinica 34. NO divizije, pa se poslije dvodnevni borbi povukao u svoja uporišta (opširnije o tome vidi dok. br. 103, 127, 168, 169 i Arhiv VII, reg. br. 2/2, lc. 1225; izvještaj štaba 34. divizije pisan 5. januara 1945. štabu 4. korpusa NOVJ).

⁷ Redakcija nije mogla utvrditi na lcoju se borbu misli. Međutim u operacijskom dnevniku o borbama u rejonu Brinja piše: »27. XII 44. Nepr.[ijatelj] jačine 300 legionera sa 1 kamionom i 20 kola izišao je iz Brinja u Tužević i škalić. Jedinice 1. odreda vodile su s njim borbu u Tuževiću, šcaliou i Vodoteču. Gubici nepr. 3 mrtva i 4 ranjena. Soptveni 1 mrtav, 1 nestao«.

»27. XII 44. Jedinice I odreda vodile su borbu oko Brinja i Tuževića i Škalića sa 250 nepr. voj. Nepr. jučer i danas pljačkao i palio kuće u Tuževiću« (Arhiv VII, reg. br. 26/3, lc. 1324).

⁸ Riječ je o borbama lcoje je vodila 35. NOU divizija goneći Nijemce i ustaše koji su se povlačili iz Korenice (vidi dok. br. 104, 109 i 111 i Arhiv VII, reg. br. 1—4, k. 1234 B; izvještaj štaba 35., divizije pisan 3. januara 1945. štabu 11. korpusa NOVJ).

⁹ Opširnije o tome vidi dole. br. 165.

¹⁰ Sa navedenih linija povukli su se dijelovi njemačke 373. legionske divizije pod pritiskom 20. NOU divizije (Arhiv VII, reg. br. 46/3, k. 526, izvještaj štaba 20. divizije upućen 8. januara 1945. štabu 8. korpusa NOVJ).

Gubitci nepr. u borbama kod Lapca i Dobrog Sela 27. XII iznose: 41 part. poginuo, 2 zarobljena, 7 prebjeglo našim postrojbama a zapljenjeno: 1 strojnica i 2 stroj, samokresa.¹¹

Izpred naših borbenih izviđačkih djelova jugozapadno i zapadno Cazina uzmakao nepr. u jakosti bojne u smjeru sjevera.

Na Neretvanskom odsjeku obostrana izviđačka djelatnost, u području Nevesinja nepr. je napadao na uporište jugoistočno Nevesinja, ali je u bliskoj borbi odbijen.

U toku su uspješne borbe u području Foče, gdje se part. potiskuju u smjeru juga.

Tokom čitavog dana 28. XII samo manji okršaji s part., osobito zapadno Banja Luke i kod Han Kola. Zarobljena su 4 part., zapljenjena 1 puška i 3 metka.

U području Bos. Novog protjerane su manje part. skupine koje su rušile želj. prugu sjeverno i jugozapadno Bos. Novog. 21 part. poginuo, 4 zarobljena, 1 prebjegao našim postrojbama.

20. XII nepr. lovci napali su strojničkom vatrom vlak na glav. pruzi između Garčina i Donje Vrbe. 1 njemački častnik i 3 vojnika ranjeni su od mina na minskom polju kamo su izskočili iz vlaka.

29. XII naše zrakoplovstvo izvršilo samo djelomično oružano izviđanje područja Čazme, Bjelovara, Virovitice i Barča zbog guste magle. Nadalje je izvršilo prevoz novca, pošte i vojničkih osoba.

Željeznice:

Na pruzi Zaprešić — Varaždin između Ključa i Vel. Trgovišća eksplodirala je pronađena "mina prigodom pokušaja odstranjenja iste. Poginuo je 1 oružnik a 1 je ranjen."¹²

¹¹ O gubicima 20. NOU divizije u borbama na komunikacije Srb — Donja Suvaja — Dobro Selo — Gornji Lapac vidi dok. br. 158, objašnjenje br. 5.

¹² Minu su postavili dijelovi 3. diverzantskog odreda (vidi Arhiv VII, reg. br. 2—4, k. 121, operacijski dnevnik Štaba Grupe diverzantskih odreda Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske).

BOJNA RELACIJA I. UDARNE USTAŠKO-DOMOBRANSKE
DIVIZIJE ZA DECEMBAR 1944. GODINE¹

I DIO

OBĆE BOJNE RELACIJE I. HRVATSKE UDARNE DIVIZIJE
ZA MJESEC PROSINAC 1944. G.A. — *Obćenito*

a) Od 1. do 20. XII. 1944. godine, dijelovi divizije učestvovali su na osiguranju komunikacije D. Selo — Vrbovec — Križevci, kao i u manjim podhvatima čišćenja bliže okoline oko naznačene komunikacije, sa sljedećim rasporedom:

— Stožer 20. U.P.,² stožerna sat i II. bojna u Vrbovec,

— I. bojna u s. Gradec, III. bojna u s. Raven, a 1/21. U.P. u s. Brckovljani i Lonjica.

Od 21. do 31. XII. 1944. godine, 20. U.P. sa dijelovima dojavne sati³ i dijelom 20. Zdravstvene⁴ sati učestvuje u sastavu grupe »Moškov« u podhvatima »Bilogora«,⁵ a 21. U.P. preuzima osiguranje komunikacije Brckovljani — Vrbovec — Križevci, kao i čišćenje bliže okoline oko komunikacije, a sa sljedećim rasporedom:

— Stožer 21. U.P., stožerna sat, III. bojna (bez 3. sati), 1. bitnica⁶ XX. top. sklopa,⁷ 20. Obkoparska⁸ sat, 1 krugovalni roj⁹ 20. Dojavne sati u s. Vrbovec,

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 2/1—42, k. 59.

² Ustaška pukovnija

³ Čete za vezu

⁴ Bolničke

⁵ U pothvatu »Bilo-gora« pored dijelova I. ustaško-domobranske divizije učestvovali su I. puk PTZ i dijelovi posada iz Koprivnice, Bjelovara i Križevaca. Pothvatom u Bilo-gori ustaško-domobranske snage sadejstvovale su njemačkoj I. kozačkoj konjičkoj diviziji koja je nastupala pravcem Koprivnica — Podravski Novi Grad — Virje — Đurđevac — Pitomača, sa zadatkom da odbace jedinice 10. korpusa NOVJ iz Podravine, onemogućući njihov kontakt sa jedinicama Crvene armije i likvidiraju virovitički mostobran (opširnije o tome vidi dok. br. 33, 48, 51, 63, 65, 68, 69, 79, 85, 86, 111, 117, 126, 148, 150, 159, 161 i 164; Arhiv VII, reg. br. 40/3, k. 557: izvještaj štaba 10. korpusa od 5. januara 1945. upućen Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske i štabu 3. armije NOVJ).

⁶ Baterija

⁷ Artiljerijski divizion

⁸ Pionirska

⁹ Radio-odjeljenje

— 3/III. bojne u s. Lonjica,
 — 1/21. U.P. (bez 4. sati) u s. Gradec,
 — 4/1. bojne u s. Raven,
 — Brzglasni rojevi 20. Dojavne sati u Brckovljanima,
 — II/21. U.P. na dovršenju postrojavanja¹⁰ u Zagrebu,
 — 22. U.P. sa stožernim delovima divizije u Zagrebu, na unapređenju poslova oko postrojavanja divizije.

Obće bročano stanje 20., 21. U.P. i djelova van Zagreba bilo je:

Naziv jedinice	L J U D I			K O N J A			N A O R U Ž A N J A							V O Z I L A				
	Časnika	Dočasnika	Momaka			Tovar.	Samokr.	Str. — sam.	Strojnica	Str. puš.	Bacača	Topova	Puškaka	Kola	Kareta		Samovoz.	
20. Udar. puk	94	293	1738	27	252	141	293	90		111	25		1802	65	12	4	2	
21. Udar. puk	103	362	2030	13	155	110	260	67		72	24		1896	39	10		1	
20. Zdrav. sat	5	14	118		33		15	2					112	13	5	1	10	
20. Obkop. sat	4	16	147		26		10	9		6			135	10	5			
20. Doj. sat	5	22	135		50		10	10					142	3	12			
1. bitnica XX. top. sklop	4	16	109	8	11	73	20	2		4		4	26	5	1			
U K U P N O :	215	723	4.277	48	387H	32312	608	180		193	49	4	4113	356	45	5	13	

B. Rad tokom mjeseca.

1. XII. 1944. 20. U.P. sa dvije sati vrši osiguranje ceste. Lonjica — Vrbovec, sa 2 sati utvrđivanje Vrbovca, II. bojna u s. Lonjica, sa 1 sati u Brckovljanima, III. bojna u s. Gradec, svi sa zadaćom osiguranja i uređenja postava.¹⁴
 20. Dojavna sat sa I. vodom održava spoj kružovalni i brzglasni na liniji D. Selo — Božjakovina — Vrbovec.

¹⁰ Formiranja

^u Pogrešno zbrojeno. Treba: 527.

¹² Treba: 324.

*s Treba: 135.

¹⁴ Položaja

2. XII. 20. U.P. sa I. bojnomo razviđanje pravcem s. Brčevac bez osobitosti. II. i III. bojna bez osobitosti.
3. XII. 20. U.P. — Pokret III. bojne iz Lonjice u Vrbovec, manji prepadi odmetnika na 2. i 4. sat III. bojne odbijeni bez gubitaka.
20. Doj. sat uputila 1 krugovalni roj u stožer divizije radi održavanja spoja sa istaknutom div. središnjicom¹⁵ u Vrbovcu i 20. U.P. koja ima nalog za pokret prema Bjelovaru, radi odterćenja istog.¹⁶
4. XII. Po nalogu I. Hudiv Ia. Op. Br. 43/taj od 3. XII. 1944. g. podhvata čišćenja prema Bjelovaru sa sliedećim rasporedom: I. i II. bojna pravcem Gradec — Cugovac — Haganj, nakon dulje borbe svladan jak otpor neprijatelja koji je odbačen dalje na istok.¹⁷ III. bojna pokret iz Gradeca u Vrbovec radi preuzimanja uporišta i osiguranja istog.
20. Doj. sat — uspostava divizijske središnjice u BrckovJjanima.
20. Obkoparska sat — most na potoku Glogovnica kod s. Gradec pojačan za terete od 8 tona.
5. XII. 20. U.P. — sa I. i II. bojnomo napreduje prema Hagnju. Borbom prsa o prsa neprijatelj izbačen iz s. Haganj prema istoku, 1 sat II. bojne prodrla do Sv. Ivana Žabno i uhvaćen spoj sa djelovima posade Križevci, III. bojna na osiguranju puta i posade Vrbovec.
I./21. U.P. krenula u 24.00 sati iz Zagreba i do 0600 sati zauzela posadu Brckovljani radi osiguranja iste, kao i puta.

¹⁵ Divizijski centar veze

¹⁶ Trideset treća divizija, ojačana 1 (Zagorskom) brigadom, napala je 2. decembra 1944. neprijateljska uporišta Gudovac i Veliko Korenovo kao i spoljnu odbranu Bjelovara (vidi dok. br. 9, 10, 15, 111, 131, 133, 134 i 135).

¹⁷ Prema izvještaju Štaba 10. korpusa NOVJ (tabelarni pregled izvedenih akcija u decembru), dijelovi 1 (Zagorske) brigade napali su neprijatelja 4. decembra u selima Cugovac, Srpska Kapela, Haganj i izbacili iz stroja oko 50 neprijateljskih vojnika. Od oružja zaplijenili su 1 puškomitraljez i 2 puške. Gubici Brigade: 1 mrtav i 3 ranjena (Arhiv* VII, reg. br. 4—6/5, k. 551A).

20. Dojavna sat postavila središnjicu u s. Brckovljani i izgradila brzoglasnu liniju D. Selo — Božjakovina, a posada središnjice u D. Selo ušla u sastav središnjice Božjakovina.
6. XII. 20. U.P. — povratak I. i II. bojne u posadu Gradec.
 III. bojna razviđanje do s. D. Tkalec i priprema za pokret.
 1/21. U.P. — Utvrđivanje postava i pročišćavanje zemljišta u okolici uporišta na pravcu Brckovljani — Stančić — Banje Selo bez dodira.
 20. Doj. sat — održavanje brzoglasnog spoja D. Selo — Vrbovec.
 20. Obkoparska sat — most na prostoru Stržan popravljen i proširen, te sagrađen pomoćni most na potoku Lovrečina¹⁸ dužine 9 m. i jedan proput širine 4 m.
7. XII. 20. U.P. — I. bojna sa 1 sati razviđanje pravcem s. Salajci — Tučenik u cilju prikupljanja podataka o neprijatelju. II. bojna preselica iz Gradca u Vrbovec, III. bojna iz Vrbovca u s. Raven sa 1 sati u M. Tkalec radi osiguranja ceste prema Križevcima.
 21. U.P. — I. bojna radi na uređenju postava u Brekovljanima.
 20. Obkoparska sat — rad na pojačanju mostova na cesti Brckovljani — Križevci na 24 tone.
8. XII. 20. U.P. — I. bojna razviđanje i pretres zemljišta u pravcu s. Grabrić — Cugovac — Lubena, II. bojna uređenje i osiguranje postava. III. bojna razviđanje prema Križevcima i s. Banovo — Vrbovec.
 1/21. U.P. — sa 1 sati u zasjedi kod s. Štakorovec — zarobljeno 3 partizana, plien 3 puške.
 20. Doj. sat — 20. Obkoparska sat, produljenje rada od prošlog dana.
9. XII. 20. U.P. u dosadanjem rasporedu razviđanje u bližoj okolini uporišta.
 1/21. U.P. — uređenje postava.

¹⁸ Potok Lovrečina nije naden na karti 1 : 100 000. Vjerovatno se misli na Veliki P. kod sela Lovrečina.

20. Dojavna sat — zamjena krugopostaje u Vrbovcu sa post »Lorenz« radi kvara dosadanje od 15 W,

20. Obkoparska sat — rad na pojačanju mostova.

20. U.P. — razviđanje u okolini uporišta prema s. Lubena — Salajci — Tučenik — Remetinac, pretres s. Pogančec i razviđanje prema s. G. Tkalec — Žunci, radi podataka o partizanskim suradnicima.

1/21. U.P. — sa 2 sati razviđanje u pravcu s. Stančić — Štakorovec — Brckovljani — zarobljen 1 partizan, plien i puška.

20. Dojavna sat — produljenje rada od jučer.

20. Obkoparska sat — rad na pojačanju mostova.

20. U.P. — sa I. bojnom razviđanje u pravcu Gradec — Gostović — Ribnjak — Kamenica bez dodira.

1/21. U.P. — razviđanje u pravcu s. Majkovec, zarobljen 1 plien 1 puška.

20. Dojavna sat — radi poboljšanja spoja zamjena poljskog sa teškim kablom.

20. Obkoparska sat — rad na mostovima.

20. U.P. — I. bojna razviđanje u pravcu Gradec — Gostović — Kamenica bez dodira. II bojna pretres s. Poljana, III. bojna osiguranje puta.

1/21. U.P. — ^ noćne zasjede s obje strane puta Božjakovina — Lonjica radi hvatanja diverzantata.

20. Dojavna sat — rad na podizanju teškog kabla.

20. Obkoparska sat — rad na mostovima.

20. U.P. — osiguranje komunikacije i pretres s. Podjeles te V. i Malog Brezovca bez dodira.

1/21. U.P. — rad na pojačanju uporišta.

20. dojavna sat bez promjene.

20. Obkoparska sat — rad na mostovima.

20. U.P. — Osiguranje puta i razviđanje sa 1 sati pravcem Lubena — Cugovec bez dodira.

- 1/21. U.P. — sa 1 sati razviđanje pravcem Banja Selo — Štakorovec — Majkovec — Kosakovac¹⁹ — uhvaćena 4 vojna neposlušnika.²⁰ -
20. Dojavna sat — bez osobitosti.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
15. XII. 20. U.P. **I.** bojna razviđanje pravcem Gjivan — Podolci — Kučari — bez dodira, **II.** bojna obkoljavanje s. Poljana — uhvaćen partizanski brzoglasni roj sa opremom, 1 ubijen, 2 zarobljena partizana, **III.** bojna osiguranje ceste.
i 1/21. U.P. — utvrđivanje postava.
20. Dojavna sat — krugopostaja divizije premještena u s. Josipovac.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
16. XII. 20. U.P. — razviđanje sa 1 sati oko s. Poljane bez dodira, ostali osiguranje puta.
1/21. U.P. — osiguranje puta.
20. Dojavna sat — dovršenje postavljanja teškog kabla na potezu D. Selo — Božjakovina — spojevi u redu.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
17. XII. 20. U.P. — krstarenje sa 2 sati na pravcu Gradec — Grabrić — Fuka — Zabrđe — k-125 — Gradec bez osobitosti. **II.** bojna prisega²¹ nezaprisegnutih vojničara, osiguranje ceste. **III.** bojna osiguranje ceste i uređenje postava.
1/21. U.P. krstarenje duž ceste radi osiguranja iste.
20. Dojavna sat — odklanjanje kvarova na liniji na potezu D. Selo — Božjakovina, postavljanje središnjice u Sesvetama. Prilikom ispitivanja linije iz šume kod Božjakovine na roj otvorena vatra bez učinka.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
18. XII. 20. U.P. — **I.** bojna razviđanje na pravcu Lubena — Salajci, **II.** bojna osiguranje ceste, **III.** bojna osiguranje ceste.

¹⁹ Kusanovec

²⁰ Dezertera

²¹ Zakletva

- 1/21. U.P. — 1. i 3. sat razviđanje na prostoriji Lonjica — Peskovec — Samoborci — Vrbovec — uhićen 1 vojni neposlušnik.
20. Dojavna sat — bez osobitosti.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
19. XII. 20. U.P. — I. bojna pretres s. Poljana te V. i M. Brezovac bez dodira, II. bojna pretres s. Poljana i j.z. od Vrbovca bez dodira, III. bojna osiguranje ceste.
- 1/21. U.P. — osiguranje ceste.
20. Dojavna sat bez osobitosti.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
20. XII. 20. U.P. — I. bojna sa djelovima pretres s. Građečki Pavlovec i Potočec.
- II. i III. bojna osiguranje uporišta i priprema za pokret.
21. U.P. (bez II. bojne) u pokretu sa svrhom preuzimanja prostorije radi osiguranja komunikacije od Breko vijana do Ravena, i to stožer pukovnije, stožerna sat, III. bojna i 1./XX top. sklopa.
- Pokret od Zagreba do Brckovljana započeo u 1500 sati i završen postignućem dnevnog cilja u 24.00 sati. Prenočište u s. Brckovljani, preuzimanje pod taktičko zapovjedništvo središnjice »Dunav I« — pokret izvršen u redu i bez smetnji.
- 1/21. U.P. — pokret iz Brckovljana u Vrbovec od 0800 sati do 12.00 sati izvršen u redu postignućem dnevnog cilja.
20. Dojavna sat bez osobitosti.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
- 1./XX. sklopa na putu Zagreb — Vrbovec.
21. XII. 20. U.P. — I. bojna nadiranje pravcem Gradec — Haganj — Srp. Kapela — Farkaševac — Bolč — Raić — Prgomelje — Gudovec. Kod Hagnja slabije neprijateljske snage odbačene prema Srpskoj Kapeli. Neprijatelj uz velike gubitke i uz sudjelovanje II. bojne koja nadire sa pravca St. Glog — natjeran u bjeg, te je nadiranje nastavljeno.²² Pred s. Raić srušen most, koji

²² O gubicima 1. brigade 33. NO divizije na liniji s. Haganj, s. Habjanovac vidi dok. br. 71 i 161.

je vlastitim sredstvima za tri sata popravljen te je nadiranje nastavljeno. Prenocište za I. bojnu u s. Gudovec, za II. bojnu u s. Sredice. III. bojna u pokretu pravcem Gradec — Haganj — Sv. Ivan Žabno — Rovišće gdje zanoćuje bez dodira.

21. U.P. — nastavljen pokret i to stožer, stožerna sat III. bojne (bez 1 sati), 1. bitnica XX. Topničkog sklopa od Brckovljana do Vrbovca. Pokret počeo u 0830 sati završen u 1100 sati. Po dolasku preuzimanje postava u Vrbovcu s tim da je 1 sat III. bojne ostavljena u Lonjici radi osiguranja mosta.

20. Obkoparska sat i krugopostaja preuzeta pod taktičko zapovjedništvo pukovnije.

20. Dojavna sat — održavanje spoja na liniji Zagreb — D. Selo — Brckovljani — Vrbovec. Po zapoviedi²³ I. Hudiv Ia. Op. Br. 99/taj-44. 1 brzoglasni vod odlazi u podhvat »Bilogora« u sastav borbene skupine »Moškov«. Postavljanje središnjice u Bjelovaru na zapovjednom mestu I. Hudiv.

Divizijska krugopostaja sudjeluje po gornjoj zapoviedi u istom podhvat u te se postavlja u Bjelovaru, 30 W. postaje pridaje se 21. U.P., a 20. U.P. dobiva 15 W. postaju III./20. U.P. spojevi sa pukovnijama u redu.

20. Obkoparska sat u posadi Vrbovec i rad na mostovima.

I. XX. topničkog sklopa sa 21. U.P. u Vrbovec i zauzela postav.

XII. 20. U.P. — I. bojna pokret preko Bjelovara u s. Hrgovljane gdje zanoćuje.

II. bojna do 1400 sati odmor, zatim pokret iz s. Sredice preko Bjelovara u s. Plavnice, III. bojna pokret u Bjelovar iz Rovišća, gdje noći.

21. U.P. — Kod svih dielova utvrđivanje postava i uređenje uporišta.

20. Dojavna sat — održavanje linije D. Selo — Brckovljani, te izgradnja nove linije od Brckovljana do posadne bitnice Brzog sklopa u Božjakovini. U podhvat u »Bilogora« podizanje

²³ Redakcija nije mogla pronaći tu zapovijest.

- linije za 20. U. Pukovnijom do s. Hrgovljani te spoja sa posadnom bitnicom u Bjelovaru. 15 W. postaja upućena 1. pukovnji P.T.S-a u s. Sokolovac.²⁴ Krugo i brzoglasne veze u redu.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
1/XX. sklopa zauzimanje postava, uklanjanje zapreka i uređenje postava.
23. XII. 20. U.P. — I. bojna nadiranje pravcem Hrgovljani — Kobasićari — Visovi — Reskovac — Jakopovac. Dodir u šumi Brezine, II. bojna nadiranje pravcem Plavnice — Kapela — Jakopovac — G. Sredice. U prihvaćenoj borbi uz suradnju I. bojne potpuno uništen »Kalnički odred«.²⁵ Povratak u prenoćišta/1, bojna u s. Kupinovac, II. bojna u s. Letičani. III. bojna nadiranje kao desna kolona pravcem Kupinovac — Stara Diklenica — Lipovo Brdo — Botinac — Mosti bez dodira, potom povratak i noćenje u s. Lipovo Brdo.
21. U.P. — I. bojna sa 1. i 3. sat razviđanje prostorije i pretres s. Pogančec, Hudovo i Lipnica. Jedna sat III. bojne razviđanje prostorije Vrbovec — Hruškovića — Hudovo — Vrbovec, svrha pronalaženje skladišta i hvatanje partizana. Do svitanja izvršeno obkoljavanje, a potom pretres pomenutih sela. Zaplijenjena 1 puška i 79 komada sirovih koža/zapaljena kožara u s. Pogančec. Po nalogu I. Hudiv 4. sat I. bojna upućena u s. Raven radi osiguranja ceste. Ostali dielevi rad na uređenju uporišta.
20. Dojavna sat. — Održavanje i podizanje spojeva sa 20. U.P. i 1. pukovnijom P.T.S-a. Spojevi u redu.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
1/XX. sklopa — rad na uređenju postava bitnice.
24. XII. 20. U.P. — I. bojna pokret preko Bjelovara u s. Ždralovi, II. bojna odmor u s. Letičani i s. Markovac, III. bojna pokret iz Lipovog Brda

²⁴ Opširnije o učešću 1. pukovnije Pavelićevog tjelesnog zdruge u pothvatu »Bilo-gora« vidi dok. br. 159, 161 i 164; Arhiv VII, reg. br. 4ft/3, lc. 557; izvještaj štaba 10. korpusa od 5. januara 1945. pisan Glavnim štabu NOV i PO Hrvatske i Štabu 3. armije NOVJ.

²⁵ Ovaj podatak nije tačan. O gubicima Kalničkog NOP odreda u borbi kod s. Gornje Sredice 23. decembra 1944. vidi dok. br. 161 i 164.

- preko s. Diklenica i Kupinovca u s. Markovac gdje zanoćuje.
- Svi djelovi 21. U.P. osiguranje ceste Brckovljani — Raven radi prolaska jednog višeg stožera. Prilikom pregleda mostova na Glogovnici utvrđeno da su porušeni. Uхваćena 3 prebjega sa tri puške engleskog podrijetla.
24. XII. 20. Dojavna sat — Održavanje brzoglasnih i krugovalnih veza unutar dielova skupine »Moškov« u Podhvatu »Bilogora«.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
- I./XX. topničkog sklopa — rad na uređenju postava.
25. XII. 20. U.P. — I. bojna nadire pravcem Ždralovi — Prespa — Patkovac — Severin — Lasovac — Pupelica u svrhu obkoljavanja s. Šandrovac u zajednici sa II. i III. bojnom te bojnom 1. Pukovnije P.T.S-a. Osim manjih neprijateljskih obhodnji nije bilo jačeg dodira sa neprijateljem, te se po završetku podhvata zanoćuje u s. Pupelica.
21. U.P. — svi dielovi pukovnije na osiguranje ceste, uhvaćen 1 prebjeg, plien 1 puška i 40 na-boja.
20. Dojavna sat — bez promjene, veze u redu.
20. Obkoparska sat — rad na mostovima.
- 1/XX. Topničkog sklopa — uređenje postava i upucavanje bitnice.
26. XII. 20. U.P. — I. bojna produžuje nadiranje pravcem Pupelica — Ribnjačka — Vis (288) — M. Črešnjevica — Grabrovnica. Neprijateljski odpor na Visu razbijen i neprijatelj protjeran.²⁶
- Bojna noći u s. Grabrovnica.
- II. bojna — nadire pravcem Pupelica — Ribnjačka — M. Črešnjevica. Manji odpor ispred Črešnjevica slomljen. Prenočište u s. Grabrovnica.
- III. bojna — pokret u pravcu Ribnjačka — k. 172 — Kozarevac. Jak neprijateljski odpor slo-

²⁰ i ²⁷ Poslije napuštanja Male črešnjevica, Grabrovnice i Kozarevca, jedinice 32. NO divizije i 1 (Zagorska) NO brigada povukle su se na sektor s. Vuko'savljevica, s. Turnašica, s. Sedlarica (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k., 119/9, depeša Štaba 10. korpusa pisana 26. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

mljen je i neprijatelj odbačen.²⁷ Prenosište na k.172. Povozi bojni koji su bili u Bjelovaru u toku 23, 24, 25. i 26. XII. upućeni cestom u Đurđevac.

21. U.P. — svi dijelovi na osiguranju ceste.

20. — Dojavna sat — popravak kvara na liniji Breckovljani — D. Selo. U 17.30 jači napad odmetnika na posadu središnjice Breckovljani — odbijen. U podhvat u »Bilogora« razgrađene sve linije i postavljena nova središnjica u Đurđevcu na novom zap. mjestu divizije, izgrađena linija u Kloštar do l.p. P.T.S-a. Krugopostaja divizije premještena iz Bjelovara u Đurđevac i uspostavljena veza sa 20. i 21. U.P. 20. Obkoparska sat — rad na mostovima.

I./XX. Topn. Sklopa — uređenje postava i upućavanje bitnice.

20. U.P. — I. bojna pokret u s. Otrovanec, gdje prenoćuje, 1 sat razviđanje u pravcu s. Lozan. II. bojna — Sa 2 sati razviđanje u pravcu s. M. Črešnjevica za osiguranje izvlačenja žita iz odmetničkih skladišta, ostale sati uređenje i osiguranje s. Grabrovnica, gdje se zanoćuje.

III. bojna — Pokret preko k. 245 i s. Kozarevac u s. Dinjevac, gdje noći.

21. U.P. — dijelovi I. bojne razviđanje pravcem Gradec — Brezovec — Novaki — Lovretovice [(trig. 177)] i pravcem Doljanec — G. Velika. Slabiji neprijateljski dijelovi svladani u G. Velikoj i odbačeni na istok, zarobljen 1 odmetnik sa 2 puške, 1 razvodnik poginuo. Dijelovi III. bojne razviđanje prostorije Vrbovec — Gaj — Dulepska rieka — Lonjica — šuma Vranja — selo Brčevac — Šabac, bez dodira.

20. Dojavna sat — Središnjica u Brekovljani razgrađena i vod premješten u Lonjicu, gdje je uspostavljena nova središnjica, popravak kvarova na liniji. U podhvat u Bjelovar izgrađena linija za 20. U.P. do s. Đurđevac i uspostavljena veza sa svima pukovnijama.

20. Obkoparska sat — rad na mostovima i rušenje srušenih kuća u Vrbovcu koje su smetale bitnici, te radovi oko utvrđenja postava Vrbovec.

- 1/XX. Top. Sklopa — određivanje ciljeva i upucavanje bitnice sa 7 zrna.
28. XII. 20. U.P. — Utvrđivanje s. Otrovanec te razviđanje u pravcu Otrovanec — Pitomaca — Lozan — Sedlarica. Uspostavljanje veze sa Kozacima u Pitomači.²⁸ Dodira nije bilo, prenoćište u s. Otrovanec, od strane I. bojne.
- II. bojna — Razviđanje okoline Rudnika i s. Grabrovnica, dodir sa manjom skupinom koja je raspršena. Prenocište u s. Otrovanec.
- III. bojna — bojna na odmaranju u s. Dinjevac. Popuna streljivom i razviđanje u pravcu Pitomaca.
21. U.P. — I. bojna postavljena zasjeđa na željezničkoj stanici Gradec. Neprijatelj koji je naišao, pobjegao bez borbe. Zarobljena 3 partizana, uhvaćena 2 neposlušnika, plien 2 puške. Ostali dijelovi utvrđivanje postava.
20. Dojavna sat — Oko 19.00 sati ponovno napad na središnjicu u Brekovljanima, napad odbijen, kvarovi popravljeni. U podhvat »Bilogora« izgrađena linija do Otrovanca. za 1. p. P.T.S-a. Krugovalne veze bez promjene.
28. XII. 20. Obkoparska sat — rad na mostovima i oko utvrđivanja Vrbovca.
- 1/XX. Topn. sklopa — rad na uređenju postava.
29. XII. 20. U.P. I. bojna pokret iz s. Otrovanec pravcem s. V. Črešnjevica, gdje je uhvaćen spoj sa I. puk. P.T.S-a, zatim dalje pravcem k.275 — Karšanj — Podaršanj, protivnik se povukao iz Karšnja, prenoćište u V. Črešnjevici.
- II. bojna — pokret preko s. V. Črešnjevica na Siječicu, te sa linije Otrovanski brijeg — Josina Rijeka napad na ukopanog neprijatelja na

²⁸ Dijelovi njemačke 1. kozačke konjičke divizije ušli su u Pitomaču 26. decembra 1944. pošto su istu prethodno napustili dijelovi 233. divizije Crvene armije (Arhiv VII, reg. br. 3—1, k. 119/9: depeša Štaba 10. korpusa od 27. decembra 1944. upućena Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

liniji s. Sedlarica.²⁹ Neprijatelj se povukao ne primivši borbu.

III. bojna — nasilno razviđanje pravcem s. Sedlarica — Karšanj.

Bojni povozi pukovnije prebačeni u Kloštar.

21. U.P. — I. bojna u razviđanju pravcem Grabrić — Cugovac — Lubena sa svrhom pronalaska neprijatelja. Nije bilo dodira. Zaseda na k.115 na putu Gradec — Vrbovec i s. Podjales uhvatila 2 prebjega bez oružja.

III. bojna razviđanje pravcem Vrbovec — Poljanski Lug — šuma jug.ist. od Poljanskog Luga, bez dodira.

20. Dojavna sat — Središnjica u Lonjici razgrađena, a vod se vraća na staro mjesto u Brekovijane, gdje se podiže ponovno središnjica. Popravka kvara na prostom Brckovljani — D. Selo. Protivnik izvršio manji napad na Brekovljane u 1100 sati koji je odbijen. U podhvat u »Bilogora« premještena središnjica u Kloštar te izgrađene linije od središnjice do I/V. Ust. Zdruga u Đurđevcu, II/V. Ust. Zdruga u Podravskim Sesvetama, zatim linija do s. Otrovane (20. U.P.) i Turnašici (1. p. P.T.S.). Krugevalna postaja divizija mienja mjesto u Kloštar.

20. Obkoparska sat — raci na mostovima.

1/XX. Topničkog sklopa — bez osobitosti, zbjege bitnice radi eksplozije u pravcu Gradeca, bez osobitosti.

30. XII.

20. U.P. — I. bojna razviđanje u pravcu s. Radotića (238), pri nadiranju ka k.235 dobijena

²⁹ Na liniji Velika Črešnjevica — Sedlarica — Turnašica organizovale su odbranu NO brigada »Pavlek Mihovil Miškina« i 1 (Zagorska) NO brigada sa zadatkom da ne dozvole neprijatelju prodor pravcem Vukosavljevica — špišić-Bukovica — Virovitica. U ogorčenim borbama brigade su 28. decembra odbile sve neprijateljeve napade i odbacile ga u pravcu Pitomače. Uvođenjem svježih i brojno nadmoćnijih snaga ojačanih artiljerijom, ustaše su sutradan uspjele potisnuti brigade u rejon Vukosavljevice (Arhiv VII, reg. br. 8/2, !k. 1195 i 8/8—3, k. 1196: relacije NO brigade »Pavlek Mihovil Miškina« i 1 (Zagorske) NO brigade).

jaka bočna vatra sa kose ispred Radotića.³⁰ Bojna se povukla iz s. Sedlarica u s. Vukosavljevica. Noću 30/31. 2. sat uz pomoć teškog naružanja vrši napad i zauzima k.235 (j. Vukosavljevice) gdje zauzima postav.

II. bojna — sa 1 sati vrši osiguranje izvlačenja tvoriva iz neprijateljskih skladišta u rudniku, a u 18.00 sati pokret u s. Turnašicu, gdje se noći. Prilikom prijevoza obskrbe jedna kola naišla na minu te je poginuo 1 konj, ranjena 4 vojničara i uništene 4 gorske kuhinje. III. bojna odmaranje u s. Dinjevac.

21. U.P. — Utvrđivanje postava. Neprijatelj miniranjem srušio most na rijeci Glogovnici (1 km. ist. od Gradeca) i željezničku prugu na više mjesta između Gradeca i Vrbovca.³¹

20. Dojavna sat — U prostoru Brckovljani — D. Selo popravka kvara na liniji. U podhvatu čišćenja. Bilogore postavljena isturena središnjica u Turnašici, razgrađena linija od Kloštra do Đurđevca, krugovalne veze bez promjene. 20. Obkoparska sat — rad na mostovima i utvrđivanju Vrbovca.

1/XX. Topn. Sklopa — bez promjene, nabavka sijena za bitnicu u okolini.

31. XII.

20. U.P. — I. bojna sa 3 sati u zajednici sa II. i III. bojnomo nadire prema višu Radotić, koji je pod jakom borbom zauzet.³² III. bojna — nadire preko s. Vukosavljevice na k.235, neprijatelj odbačen u jurišu prema Zrinskoj šumi.

21. U.P. — Dielovi I. bojne vršili razviđanje pravcem Gradec — Cugovac — Grabrić — Zabrde, ostali dielovi uređenje postava.

20. Dojavna sat — svi spojevi u redu.

20. Obkoparska sat — rad na mostovima i postavima u Vrbovcu.

1/XX. Topn. Sklopa — rad u bitnici i nabavka sijena u okolini uporišta.

³⁰ i ³² Ustaše su 30. decembra nastavile nastupanje pravcem s. Vultosavljevica — Radotić (trig. 238), ali su pritom naišle na snažnu vatru NO brigade »Pavlek Mihovil Miškina«. I pored snažnog otpora, Brigada je sutradan napustila Radotić (trig. 238) i povukla se preko Gradine (k. 245) u s. Cremušina (Arhiv VII, res. br. 8/2, k. 1195: relacija NO brigade »Pavlek Mihovil Miškina«).

³¹ Diverziju su vjerovatno izveli dijelovi 3. diverzantskog odreda.

C. — *Izkustva i pouke*

Tokom podhvata primjećeno da neprijatelj raspolaže sa jačim samoradnim³³ naoružanjem i da se ukopava pri obrani do krajnjih granica mogućnosti. Borba nema više čisto gerilski značaj. Potrebna je jača uporaba topništva. Vlastita mogućnost nije još priučena na neprijateljsku topničku vatru.

Dojavni dijelovi prilikom rada moraju imati jače osiguranje. Obkoparskim postrojbama potrebni su stručni dočastnici, sadnji nisu dovoljno samostalni u radu.

D. — *Nedostatci sa prijedlozima za njihovo umanjenje.*

- a) Tvarni³⁴ — usljed stalnih pokreta obuča se veoma brzo troši te bi bilo potrebno diviziju snabdjeti sa obučom bolje, kakvoće (gojzerice).
- b) Povož³⁵ je vrlo velik te sputava brze i sigurne pokrete postrojbi, a za osiguranje povoza mora se odvajati ljudstvo koje je potrebno za borbene zadaće.
- c) Dojavna sredstva nedovoljna i slabe kakvoće, potrebna krug. rad.³⁶ u sati. Za obkoparske postrojbe nedostaju stručni samostalni dočastnici.

Postrojbe treba snabdjeti sa većom količinom zemljovida.³⁷ Svi nedostatci bi se mogli odrediti da divizija nije upotrijebljena za podhvate prije njezinog konačnog postrojavanja, usljed čega nije bilo moguće sve pravovremeno nabaviti i udjeliti.

E. — *Vlastite pogriješke.*

Momčad ne polaže dovoljno važnosti malom poljskom alatu za ukopavanje usljed čega trpi nepotrebne gubitke. Potrebno je momčad stalno vježbati u uporabi alata za poljsko utvrđivanje i izobrazbu u poljskoj obkoparskoj službi, naročito kod Doknadnih i novačkih dijelova divizije. Evakuacija ranjenika nije dobro i brzo organizirana, što utiče nepovoljno na moral momčadi.

³³ Automatskim

³⁴ Materijalni

³⁵ Transport

³⁶ Krugovalna radionica (radionica za popravak radio-stanica)

³⁷ Riječ je o geografskim kartama.

Mora se nastojati ujednačiti samoradno naoružanje, što stvara poteškoće kod izobrazbe, kao i zamjene iz stroja izbačenih strojničara.³⁸

Isto vrijedi i za bitnice, koje moraju biti sastavljene od oruđa istog obrasca, radi lakšeg snabdjevanja streljivom i uporabe bitnica.

Treba obratiti puno više pažnje na izdavanje točnih i određenih zapoviedi od strane starješina, pukovnija i bojni, kao i sati, kao i davanje točno pravaca nadiranja i zona djelovanja, po kojima se podređeni moraju bezuslovno upravljati. Prilikom borbe obratiti puno više pažnje na osiguranje, kako bi se spriječila iznenađenja. Održavanje spoja između podređenih jedinica za vrijeme podhvata i same borbe mora biti bolje organizirano, a tako isto i sa predpostavljenim zapovjedništvom, kako bi se u svakom momentu mogao imati tačan pregled događaja kod svih dijelova u borbi i prema tome raspolagati sa snagama i pričuvama,³⁹ koje se moraju bezuvjetno uvijek sačuvati za odlučne momente — bez pričuve ni najmanja postrojba ne smije započeti i voditi borbu.

Zapovjednik
general, ust. pukovnik P.T.S-a
(vitez Moškov)
A.⁴⁰ Moškov

(M.P.)

³⁸ Odnosi se na ljudstvo koje rukuje mitraljezima.

³⁹ Rezervama

⁴⁰ Ante

IZVOD IZ BOJNE RELACIJE 1. ZBORNOG PODRUČJA O DEJSTVIMA 2, 4. I 13. USTAŠKO-DOMOBRA NSKE DIVIZIJE PROTIV JEDINICA NOVJ U DECEMBRU 1944. GODINE¹

I — ZAPOVJEDNIČTVO 13. HRVATSKE DIVIZIJE

1. XII. 1944. Koncem mjeseca studenog 1944. g. usp-jelo je partizanima dovući jače snage, veoma dobro naoružane sa teškim i samoradnim oru-đima na području Krašića. Partizani su noću na 1. XII. 44. g. iznenadno izvršili snažan na-pad na 4. sat III. bojne 12. pješ. zdruga u s. Mahično (tvornica »Titanit«) izvršivši u isto vrieme miniranje želj. pruge između postaja: Pokupje — Mahično — Zorkovac, kako bi spri-ecio dolazak pojačanja iz Zorkovca i Karlovca. Poslije više satne borbe premoćnijim partiza-nima uzpjelo je prodrieti u postave pomenute sati, zauzeti nekoliko utvrđenja i iste razrušiti.²

Po prispjelog pojačanju iz Karlovca par-tizani su potisnuti i primorati na povlačenje ka s. Krašiću.

Djelovi ust. posadne bojne Ozalj vršili su istog dana — nasilno razviđanje na prostoru s. Jugovac. i Martinski Vrh. Do sukoba je došlo sa slabijim partizanskim djelovima, koji su protjerani.

Naši gubitci: 6 mrtvih, 1 ranjen, 24 za-robljena.

Gubitci partizana: 5 mrtvih, 3 ranjena, 2 zarobljena.

2. XII. 1944. 1. sat II./III. ust. zdruga na postavima s. Stative napadnuta je slabijim djelovima par-tizana, koji su po prielazu sati u protunapadaj bili razpršeni.

1. sat III./12. pješ. zdruga na postavima u s. G. Pokupje bila je napadnuta sa tri strane od premoćnijeg veoma dobro naoružanog ne-prijatelja. Borba je vođena više sati, ali uslied

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 2/1, k. 59.

² Fabriku »Titanit« napala je žumberačka NO brigada. U borbi, koja je trajala 45 minuta, uništena je 4. sat (vidi dok. br. 6).

slabih veza sa ovom posadom nije se moglo lla vrieme poslati pojačanje, te su partizani razrušivši teškim oruđima utvrđenja prodrli u postave ove sati i istu raspršili.³ Tek po prispijelom pojačanju iz Karlovca partizani su napustili selo povukavši se pravcem s. M. Erjavec — Hrastje.

I. sat III./III. ust. zdruga iz s. Rečice izvršila je iznenadni napad na odmetničku grupu koja se zadržavala u s. Blatnici i istu razpršila.

Naši gubitci: 2 mrtva, 2 ranjena, 52 zarobljena.

Gubitci partizana: 24 mrtva, 7 ranjenih.⁴

3. XII. 1944.

Razvidanja u okolini postava.

Gubitci partizana: 6 mrtvih.

4. XII. 1944.

II, i X. bojna XVII. ust. zdruga iz Ogulina izvršile su podhvata protiv I. brigade 43. partizanske divizije na prostoru Ogulin — Trošmarija, kada se ova brigada vraćala iz Korduna u Gorski Kotar. Iznenadnim prepadom na ovu brigadu ista je podpuno razpršena.

Gubitci partizana: 79 mrtvih, 2 zarobljena."

8. XII. 1944.

Bliža razvidanja pojedinih posada.

Naši gubitci: 1 mrtav.

Gubitci partizana: 6 mrtvih, 1 zarobljen.

³ Domobranksu posadu u Gornjem Pokupju napala su dva bataljona 3. brigade 43. NO divizije u sadejstvu sa Karlovačkim NOP odredom. Zarobljeno je 48, ranjeno 10, poginuo 1 i izgorjela 4 domobrana. Zaplijenjeno je: 60 pušaka, 2 mitraljeza, 3 puškomitraljeza, 1 minobacač, 4 šmajsera, 40.000 metaka, 6.000 bombi, 40 mina za minobacače, 48 uniformi, 58 čebadi, 50 opasača sa fišeklijama i drugi materijal. Dijelovi 3. brigade i Karlovački NOP odred nisu imali gubitaka (Arhiv VII., reg. br. 3—1, k. 119/10: depeše štaba 11. korpusa pisane 5. i 8. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

⁴ Prema depeši koju je štab 4. korpusa pisao 4. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske, jedan bataljon Karlovačke NO brigade sačekao je ustaše i odbacio ka selu Rečici i pritom ubio 10 i ranio više neprijateljskih vojnika. Gubici bataljona bili su 4 ranjena (Arhiv VII, reg. br. 2—1, k. 119/6).

⁵ U operacijskom dnevniku štaba 43. NO divizije o tome piše: »7. XII 44. Dva bat.[aljona] 1, brigade vraćajući se iz Perjasice preko Goljaka bila su iz zasjede napadnuta. Vežu sa njima nemamo. Rezultat nam još nije poznat«. Iznad citiranog teksta dopisano je mastilom: »25 mrtvih, 10 nestalih. 300 uniformi i 6 puškomitraljeza izgubljeno«. Brigada je obezbjeđivala prevoz oružja i materijala sa Korduna u Gorski kotar (Arhiv VII, reg. br. 26/3, lc. 1324).

11. XII. 1944. 1. sat II./III. ust. zdruga u nasilnom razvidanju iz s. Stative prema s. Ladešić Draga i Prilišće, naišla je kod s. Prilišće na jači odpor partizana,⁶ koji je tokom borbe slomljen. Naši gubitci: 1 ranjen. Gubitci partizana: 7 mrtvih.
14. XII. 1944. I./XVII. ust. zdruga iz Ogulina izvršila je podhvat prema Plaškom i naišla na slabiji odpor. Naši gubitci: 1 ranjen. Gubitci partizana: 3 mrtva.⁷
15. XII. 1944. Razviđanje od strane pojedinih postava u užem prostoru. Naši gubitci: 3 ranjena. Gubitci partizana: 10 mrtvih, 4 zarobljena.
20. XII. 1944. Po padu mraka partizani u jačini jedne brigade sa svih strana su napali na posadu na želj. postaji Draganiči, koju posadu je sačinjavala 2. sat I./12. pješ. zdruga. Razrušivši utvrđenja partizani su prodrli u postave, zauzevši najprije želj. pos. pa zatim sva ostala utvrđenja. Uslied prekinutih veza nije se moglo tražiti pojačanje. Naši gubitci: 2 mrtva, 57 zarobljenih. Gubitci partizana: 4 mrtva, 6 ranjenih.⁸
21. XII. 1944. Prema prikupljenim podacima, partizani su prikupili snage od 2—3 brigade na prostoru vel.[iki] luk r. Kupe.⁹ Radi likvidacije i raz-

⁶ Redakcija ruje mogla utvrditi koja se jedinica NOVJ tada nalazila na navedenoj prostoriji.

⁷ Opširnije o tome vidi dok. br. 111, objašnjenje br. 118.

⁸ Posadu na željezničkoj stanici Draganiči napala je Karlovačka NO brigada (vidi dok. br. 39 i 72).

⁹¹⁰ Redakcija nije mogla utvrditi koje su jedinice bile na navedenoj prostoriji. Trideset četvrta NO divizija, u čijem su sastavu bile Karlovačka, žumberačka i brigada »Franjo Oguinac Seljo«, djelovala je u drugoj polovini decembra na komunikaciji Zagreb — Karlovac i u rejonu Donja Kupčina, šišljavić, Blatnica, Rečica, Hasan-Breg. Turo-poljsko-posavski NOP odredi se nalazio u Posavini, Samoborski NOP odred napadao je neprijateljske manje kolone na putu Zagreb — Karlovac, a Karlovački NOP odred djelovao je u širem rejonu Karlovca (vidi dok. br. 72, 76, 78, 97, 103, 110 i 127; Arhiv VII, reg. br. 26/2, k. 434; izvještaj štaba 4. korpusa pisan 5. januara 1945. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske i Arhiv VII, reg. br. 2—1, k. 119/6; depeše Štaba 4. korpusa upućene u decembru 1944. Glavnom štabu Hrvatske).

tjerivanja ovih snaga poduzet je podhvata naših snaga iz Duge Rese, Stativa, Ozlja i Mahična. Partizani su dali jači otpor na prostoru Hrastje — Ribnik, ali je isti razpršen.

Naši gubitci: 2 mrtva, 3 ranjena.

Gubitci partizana: 15 mrtvih, 16 ranjenih, 2 zarobljena.¹⁰

23. XII. 1944. Pojedini postavi vršili su bliže razvidanje. Naši gubitci: 1 mrtav, 2 ranjena, 2 nestala. Gubitci partizana: 8 mrtvih, 10 ranjenih.

27. XII. 1944. Prema prikupljenim podatcima partizani su prikupili jake snage na području Kupčina, Pisarovina.¹¹ Ove snage su vršile stalne napadaje na naše posade duž želj. pruge Karlovac — Zagreb, te su ujedno vršile miniranje pruge. Radi uništenja ovih partizanskih snaga podhvata iz pravca Rečice i Zdenčine. Poslije ogorčenih borbi neprijatelj je primoran na povlačenje ka iztoku.

Naši gubitci: 17 mrtvih, 37 ranjenih, 4 nestala.

Gubitci partizana: 250 mrtvih, 150 ranjenih, 3 zarobljena.

30. XII. 1944. Bez naročitih događaja.

31. XII. 1944. Bez naročitih događaja.

II — ZAPOVJEDNIČTVO 2. HRVATSKE DIVIZIJE

2. XII. 1944. U toku noći partizani su minirali prugu na dva mjesta između Leskovca i Remetinca. Upućena obhodnja napala grupu partizana koja je podmetala mine i istu razpršila.¹²

8. XII. 1944. Dielovi III./20. pješ. zdruga upućeni u obhodnju oko Slanog Dola i naišli na slabije partizanske skupine koje su protjerali.

Gubitci partizana: 1 zarobljen.

¹¹ Na području Kupčina — Pisarovina nalazile su se jedinice 34. divizije NOVJ (Udarna brigada »Franjo Ogulinae Seljo« i Karlovačka udarna brigada). U borbama koje su vođene od 27. do 29. decembra brigade su imale 54 poginula i 118 ranjenih (Arhiv VII, reg. br. 2/2, k. 1225: izvještaj Štaba 34. divizije Štabu 4. korpusa NOVJ od 5. januara 1945).

¹² Mine su postavili dijelovi 2. diverzantskog odreda (vidi dok. br. 128).

10. XII. 1944. U toku noći partizani jačine oko tri brigade (Karlovačka — Žumberačka i Seljina) napali su na postave IV./20. pješ. zdruga u s/ Babići, koja je vršila osiguranje pruge.¹³ Poslije borbe sa jako premoćnim neprijateljem, posada je razpršena, a samo mali dio — uzpio se probiti ka Stupniku.
Naši gubitci: 24 mrtva, 88 zarobljeno, 264 nestala.
Gubitci partizana: 210 mrtvih, 100 ranjenih.
11. XII. 1944. U toku noći partizani su izvršili napad na zasjedu III./20. pješ. zdruga kod s. Stupnika na osiguranju sječe drva.
12. XII. 1944. Upućena obhodnja I./XX. ust. zdruga u nasilnom izvidanju u pravcu Lomničke Šume došla u dodir sa manjom grupom partizana, koji su odstupili.
13. XII. 1944. U toku noći manji prepad partizana na uporište Hrv. Leskovac odbijen bez gubitaka.
14. XII. 1944. Delovi II./XV. ust. zdruga upućen iz D. Bistre u s. Poljanicu za nabavku drva, gdje su napadnuti iz zasjede.
Naši gubitci: 3 mrtva, 3 ranjena.
15. XII. 1944. I./XX. ust. zdruga odbila iznenadni napad partizana na uporište Remetinec i napad na skladište Ljubić.¹⁴ Protunapadajem partizani izbačeni iz uporišta.
Naši gubitci: 1 mrtav, 1 ranjen.
Gubitci partizana: 14 ranjenih.¹⁵
16. XII. 1944. I./XX. ust. zdruga u nasilnom razvidanju ka s. Graničarima u sukobu sa partizanima.
I./XV. ust. zdruga vršila svojim djelovima nasilno izvidanje u pravcu Vel. Horvatske u sukobu sa partizanima koji su se povukli.

¹³ četvrtu bojnu 20. pješačke pukovnije napala je NOU brigada »Franjo Ogulinac Seljo«. Na obezbjeđenju prema Zdenčini bila je Karlovačka NOU brigada, a prema Samoboru i Zagrebu Žumberačka NOU brigada. Gubici brigade »Franjo Ogulinac Seljo« bili su 9 mrtvih i 16 ranjenih (vidi dok. br. 28, 59 i 146 i Arhiv VII, reg. br. 28—7, k. 426 A; izvještaj štaba 4. korpusa pisan 24. decembra 1944. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske)

¹⁴ Skladište Ljubić nije nađeno na karti 1 : 100 000. Vjerovatno se misli na fabriku sjeverno od s. Remetinec..

¹⁵ Opširnije o tome vidi dok. br. 111.

- Naši gubitci: nema.
Gubitci partizana: 5 mrtvih, 6 ranjenih,
2 zarobljena.
20. XII. 1944. Djelovi I./XV. ust. zdruga protjerali preko granice partizane jačine slabijeg bataljona, koji su se pokušali prebaciti iz Slovenije.¹⁶
Drugi djelovi I./XV. ust. zdruga u nasilnom razviđanju prema Vel. Horvatskoj naišli na partizane jačine oko 150 ljudi, koji su nakon kraće borbe odbijeni.
Naši gubitci: 2 mrtva, 2 zarobljena.
Gubitci partizana: 1 mrtav, 2 zarobljena.
22. XII. 1944. II./XV. ust. zdruga u nasilnom razviđanju napala partizansku skupinu i razpršila ju.
Djelovi I., III./XV. i VI./XX. ust. zdruga poduzele podhvat za zauzimanje Tuheljskih Toplica od partizana, bez jačeg otpora — zauzete.
Naši gubitci: 1 mrtav, 1 nestao.
Gubitci partizana: 15 mrtvih, 4 zarobljena.¹⁷
24. XII. 1944. Manja grupa partizana napala je obhodnju IV./XX. ust. zdr. u s. Rakitovcu. Nakon kraće borbe partizani su odbijeni.
Naši gubitci: 1 ranjen*
Gubitci partizana: 3 mrtva, 8 ranjenih.
26. XII. 1944. U toku noći napadnuto je uporište Čučerje (II./XX. ust. zdr.) po jačoj skupini partizana, koji su nakon teške borbe odbijeni.¹⁸
U toku noći napadnuta je obhodnja I./XV. ust. zdruga kod s. Kanić od strane partizana koji su odbačeni.
Naši gubitci: 2 mrtva, 1 ranjen.
Gubitci partizana: 12 mrtva, 15 ranjenih.
28. XII. 1944. U toku noći napadnuta je posada Sv. Tri Kralja kod Tuheljskih Toplica (III./XV. ust.

¹⁶ Riječ je o granici između Slovenije i Hrvatske.

¹⁷ Na području Tuheljskih Toplica nalazili su se tada dijelovi Zagorskog NOP odreda. Redakcija nije mogla utvrditi da li je Odred tada vodio borbu i koliki su bili njegovi gubici.

¹⁸ Ustašku posadu (3. sat. 2. bojne 20. ustaškog zdruga) napao je Zagrebački NOP odred, u sadejstvu sa vodom diverzantata 3. diverzantskog odreda. Napad nije uspio. Ubijeno je 6 i ranjeno 5 ustaša. Zaplijenjen je 1 šmajser (vidi tabelarni pregled izvedenih akcija i operacija Štaba 10. korpusa NOVJ u Arhivu VII, reg. br. 4—6/5, k. 551 A).

zdrug). Nakon kratke borbe posada je razbijena. Upućenim pojačanjima je uzpjelo djelovima III./XV. i VI./XX ust. zdruga povratiti ih, ali su po zapovjedi kasnije napuštene.¹⁹

Naši gubitci: 2 mrtva, 6 ranjenih, 5 nestalih.

Gubitci partizana: 1 mrtav, 150 ranjenih.

29. XII. 1944. Poduzet je podhvat na Tuheljske Toplice, koje su zauzete bez borbe. Kod s. Sv. Margarete partizani su pružili slab odpor.

Obhodnja IV./XX. ust. zdruga u s. Rakitovcu napadnuta od partizana i nakon borbe iste protjerala.

Naši gubitci: 2 mrtva.

Gubitci partizana: 4 mrtva.

III — ZAPOVJEDNIČTVO 4. HRVATSKE DIVIZIJE

1. XII. 1944. Jače partizanske snage uspjele su poslije kraće borbe ovladati uporištem Zamlača. Posada jačine jedne sati povukla se bez otpora u pravcu Dvora.²⁰

Slabije snage posade žažina naišle su na slabije partizanske djelove, koji su imali namjeru minirati put Sela — Greda, te su se poslije borbe ove partizanske snage povukle.

2. XII. 1944. Izviđački djelovi sa kozačkim jedinicama vršili su razviđanje u pravcu Selišta u cilju sabiranja hrane, bez dodira.

4. XII. 1944. Noću usliedio je napad na uporište Mošćenica sa 2 brigade VII. udarne divizije, ali je

¹⁹ Prvi bataljon Zagorskog NOP odreda napao je istovremeno i Tuheljske Toplice. Ubijeno je 10 neprijateljskih vojnika i zaplijenjeno 3 teška mitraljeza, 1 minobacač sa 30 mina, 10 pušaka, 15.000 metaka i 1 postolje za PA mitraljez. Bataljon nije imao gubitaka (Arhiv VII, reg. br. 4—6/5, lc. 551 A: tabelarni pregled Štaba 10. korpusa NOVJ 0 dejstvima u decembru 1944).

²⁰ Neprijateljsku satniju u Zamlaču (pripadala je 7. lovačkom zdrugu) napali su dijelovi 7. NOU divizije 30. novembra. Ubijeno je 25 i zarobljeno 16 neprijateljskih vojnika. Zaplijenjeno je: 2 minobacača, 3 puškomitralježa, 15 pušaka i drugi materijal. Sopstveni gubici: 1 poginuo i 9 ranjenih (vidi dok. br. I i II 130).

Iz bojne relacije 7. lovačkog zdruga vidi se da su oficiri posade u Zamlaču, zbog slabog otpora i gubitaka koje je pretrpjela satnija, stavljani pod ratni sud i osuđeni (Arhiv VII, reg. br. 2/1—109, lc. 59).

neprijatelj posle višesatne borbe primoran na povlačenje.²¹

Naši gubitci: 2 mrtva, 7 ranjenih.

Gubitci partizana: 1 mrtav.

Naši gubitci na dan 1. XII.: 1 mrtav, 6 ranjenih, 8 zarobij.

Gubitci partizana: 3 mrtva, 3 ranjena.

6. XII. 1944.

Sve njemačke postrojbe napustile su sva uporišta uzduž pruge Sisak — Zagreb. Uslied ovog su i naše postrojbe napustile postav u Lekeniku. Po odlasku naših postrojbi partizani su ušli u želj- postaju Lekenik i Peščenicu j. iste uništili.²²

8. XII. 1944.

1. izviđačka sat u sastavu jedne kombinovane bojne izvršila je podhvat dolinom potoka Žirovac u pravcu Bešlinca, te protjerala slabije partizanske djelove.

Pošto desna kolona — Kozaci — nije mogla izvršiti dati zadatak, to je zapovjedeno da se vrati i lieva kolona.

Izvršen je podhvat sa 1 kombinovanom bojnom u pravcu s. Matijevići — s. Zakopa — Vidorija — s. Stojakovići. Partizani su se povukli u pravcu s. Rujevca.

9. XII. 1944.

Izvršen je podhvat u pravcu G. Javoranj. Naši gubitci: 2 mrtva, 6 ranjenih.

11. XII. 1944.

Naše postrojbe u zajednici sa Kozacima vršile su podhvat pravcem: Petrinja — Moštanica — Petkovića — Stražbenica.²³

Naši gubitci: 5 ranjenih.

Gubitci partizana: 25 mrtvih, 1 zarobljen.

12. XII. 1944.

Izvršeno je nasilno razviđanje u pravcu Mazić Brda — s. Mazići. Partizani su jačim snagama izvršili juriš uslied čega se je sat povukla.

Naši gubitci: 3 ranjena, 2 nestala.

²¹ Opširnije o napadu 7. NOU divizije na Mošćenicu vidi dok. br. 7, 49, 111 i 135.

²² Uporišta na komunikaciji Zagreb — Sisak napustili su u novembru 1944. dijelovi 1. kozačke konjičke divizije (vidi knj. 35, dok. br. 97).

²³ Prema izvještaju Štaba 7. NOU divizije na prostorijski Budičina — Moštanica — Stražbenica — Letovanci borbe su vođene 9. decembra (vidi dok. br. 49).

15. XII. 1944. Djelovi posade žazina sa kozačkim postrojbama vršili su razvidanje pravcem: Letovanić — Orleković.
Gubitci partizana: 3 zarobljena.
17. XII. 1944. Izvršen je napad na jednu obhodnju oko Rudica.
Jedinice III./VIII. ust. zdruga došle su u sukob sa četnicima koji su trebali biti odpremjeni za njemačku.-
Naši gubitci: 4 ranjena, 1 zarobljen.
Gubitci partizana: 1 mrtav, 1 ranjen.
Gubitci četnika: 14 mrtvih, 18 ranjenih.
18. XII. 1944. Vršena su razvidanja bez dodira sa partizanima.
19. XII. 1944. 1. izviđačka sat u zajednici sa 2. izviđačkom sati izvršila je podhvat u pravcu: Bosanski Novi — k.278 — k.360. Ispod k.360 partizani su dali jak otpor djelujući iz teškog pješakog naoružanja. Usled magle i jake vatre, pokret je bio onemogućen.
Naši gubitci: 2 mrtva, 1 ranjen.
20. XII. 1944. Manje izviđačke snage VIII. ust. zdruga u razvidanju pravcem: s. Crnobrnje — Crnobrnjsko Brdo sukobili su se sa neprijateljem, koji se je nakon kraće borbe povukao.
Naši gubitci: 1 ranjen.
Gubitci partizana: 3 mrtva.
22. XII. 1944. Usledio je jači napad na uporište Rudarica.
Naši gubitci: 2 ranjena.
23. XII. 1944.« U razvidanju pravcem: Dobrljin — Groblje kod s. Vodičevo slabije razviđačke snage VIII. ust. zdruga naišle su na jačeg neprijatelja/te su se usled nadmoćnosti naši delovi povukli.
Istog dana naši razviđački djelovi bili su u borbi oko D. i G. Vodičevo, te su izbacili partizane iz utvrđenih postava.
Naši gubitci: 1 mrtav, 2 ranjena.
Gubitci partizana: 17 mrtvih, 5 ranjenih.

24. XII. 1944. 1 sat 7. Lovačkog zdruga u razvidanju pravcem: Bosanski Novi — R.[udnik] gipsa — k.278, naišla na slabijeg neprijatelja i istog odbacila.
Naši gubitci: 1 ranjen.
25. XII. 1944. Od strane partizana napadnuto je uporište Rudarica sa jačim snagama.
Naši gubitci: 4 mrtva, 7 ranjenih.

IV — NEDOSTATCI I GRIEŠKE

Nemanje najpotrebnije odjeće, opreme, naročito kabunica i cipela, veoma loše utiče na moral i borbeni duh jedinica. Po visokom sniegu bar za izvjesne izvidačke — jurišne dielove — valjalo bi dodieliti specijalnu zimsku opremu kao bijele plašteve, skije i krplje. Kretanje po visokom sniegu bez krplja veoma je otežano i jako zamara ljudstvo uslied čega mora se davati manje i ograničene zadatke na manje daljine.

Borbenim postrojbama koje vrše poduhvate valjalo bi pojačati hranu. Odrediti veću količinu kruha, a kao dodatak izdavati čaj i slaninu.

Nedovoljne količine strjeljiva i neuredan dotur iste otežava pa nekad i isključuje aktivno djelovanje pojedinih postrojbi. Dešava se da izvjesne postrojbe ostaju bez najpotrebnijeg strjeljiva, a od viših zapovjedništva dodijeljuju se zadatci čije izvršenje zahtieva vođenje većih i višednevnih podhvata.

Zapovjedništvu 4. divizije dodieljuju se zadatci koji se uvijek povećavaju, tako da se oni ne mogu uzpješno izvršavati uslied nedovoljno snage. Viša zapovjedništva trebaju ocieniti što se može, a što ne može i zahtievati samo ono što se može izvršiti, a ne ono što je izvršiti izključeno. Primjer: ova divizija ima zadatak osiguranja cestovnog prometa G. Hrastovac — Bosanski Novi, kao i uzpostava prometa Kostajnica — Bosanski Novi i osiguranje željezničke pruge od s. Rudice do s. G. Hrastovac.²⁴

²⁴ Na navedenoj prostoriji nalazio se 7. lovački zdruk i 8. ustaški zdruk (bez 1. bojne koja je bila u Vaganou i 2. bojne koja je 19. decembra pripojena 19. ustaškom zdruhu u Petrinji). Ostale jedinice 4. ustaško-domobranske divizije (14. pješaćki i 19. ustaški zdruk) bile su raspoređene na prostoriji Sisak — Petrinja (vidi bojnu relaciju 1. zbornog područja za decembar 1944.'u Arhivu VII, reg. br. 2/1—63 i 2/1—109, lc. 59).

S obzirom na raspoložive snage u prostoru Bosanskog Novog — Kostajnica i jačina partizana na toj prostoriji (oko 6 brigada)²⁵ oba zadatka ne mogu se u potpunosti izvršiti, jer se nema dovoljno snaga za osiguranje želj. pruge sa istočne strane. Svi dosadašnji pokušaji da se naloženi zadatci izvrše nisu uspjeli i neće u buduće tako dugo dok se ne dobiju odgovarajuće snage (bar 1 potpuno opremljena i naoružana bojna i povremeno oklopni vlak) i potrebno strjeljivo.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po ovlaštenju zapovjednika
Pročelnik glst. odjela
Bojnik (Poljak)
Poljak

BR. 169

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 31. DECEMBRA 1944. O BORBAMA U SREMU, PODRAVINI, ŽUMBERKU, LICI I BOSNI I HERCEGOVINI¹

IZVJEŠĆE br. 366

. Ia

od 31. XII. 1944.

Iztočna fronta:

Na Drini bez osobitih događaja.

Nastavlja se čišćenje područja južno od Bjeljine, od ostalih manjih part. skupina.

Na Srijemskom odsjeku nastavlja se nepr. napadačka djelatnost osobito iztočno Orolika gdje su odbijeni napadaji Bu-

²⁵ U rejonu Sunja — Kostajnica — Dvor — Bosanski Novi povremeno su djelovale 7. NOU divizija (ona je do polovine novembra 1944. imala četiri brigade) i dvije brigade Unske operativne grupe 4. korpusa NOVJ. U drugoj polovini decembra na komunikaciji Kostajnica — Sunja nalazili su se samo 2. brigada 7. NOU divizije i Banijski NOP odred, a na području Bosanska Dubica — Bosanska Kostajnica — Bosanski Novi — Prijedor 20 (krajiška) brigada 39. NOU divizije (vidi dok. br. 7, 49 i 91; Arhiv VII, reg. br. 26/2, k. 434: izvještaj Štaba 4. korpusa pisan 5. januara 1945. Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske).

¹ Dokumentat (pisan na mašini, latinicom) u Arhivu VII, reg. br. 31/1, k. 45.

gara u jakosti bojne.² Kod Otoka odbijeni su u toku 28 i 29. XII svi nepr. napadaji i uništena 3 nepr. utvrđena položaja.³ Tom prilikom nepr. je imao 42 poginula i 4 zarobljena, zaplijenjeno 11 stroj, pušaka i više pušaka.

Opazena su nepr. pojačanja na crti južno Bosuta.

Na Dunavu i Dravi, osim nepr. vatre za uznemiravanje na Valpovo i D. Miholjac, bez promjena.

Podravina:

U zaleđu dravskog odsjeka uspješno se nastavlja podhvat u Podravini i čišćenje područja Pitomača — Ferdinandovac od pojedinih razbijenih sovjetskih skupina. Pri tome zaplijenjen je još 1 top obrasca 12,2 cm.⁴

Ustanovljene su nepr. snage u području Bušetine (7 km s.sz. Virovitice) i jake part. snage u području Vel. Črešnjevica — Sedlarica — Turnašica — Vukosavljevica, 7 km j.z. do 8 km j. Pitomače.⁵

Hrv. Zagorje:

U Hrv. Zagorju jake part. snage raztjerale su ustašku posadu Tuheljskih Toplica, 11 km s.z. Zaboka, te se samo 25 vojničara probilo u Klanjec. Pojediniosti još nisu poznate (izvješće njem. redarstva).⁶

Karlovac:

Završen je podhvat u području s.i. Karlovca. Podhvatne skupine iz Karlovca i Zdenčine slomile su jak nepr. odpor i protjerale part.⁷ kod D. Kupčine, 18 km i.s.i. Karlovca,, i ušle u selo.

Dosadašnji nepr. gubitci iznose 61 poginuli part.⁸ a vlastiti 9 poginulih, 22 ranjenih. Zaključno izvješće još nije prilježeno.

² Vidi dok. br. 156, objašnjenje br. 3.

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 158, objašnjenje br. 3.

⁴ Vidi dok. br. 163, objašnjenje br. 8.

⁵ U rejonu sela Bušetina vjerovatno su se nalazili dijelovi 233. divizije Crvene armije. Poslije napuštanja Pitomače, oni su se povukli na liniju r. Drava — s. Lozan — s. špišić-Bukovica. Na području s. Velika črešnjevica, s. Sedlarica, s. Turnašica, s. Vukosavljevica nalazila se 32. NO divizija i 1 (Zagorska) brigada Zapadne grupe NOP odreda 10. korpusa NOVJ (vidi dok. br. 126; Arhiv VII, reg. br. 40/3, k. 557; izvješčaj Štaba 10. korpusa pisan 5. januara 1945 Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske i štabu 3. armije NOVJ i depešu štaba 10. korpusa pisanu 27. decembra 1944. Glavnom štabu Hrvatske).

⁶ Ustašku posadu u Tuheljskim Toplicama razbio je 1. bataljon Zagorskog NOP odreda 28. decembra 1944 (opširnije o tome vidi dok. br. 168).

⁷ Partizane

⁸ O gubicima jedinica 34. NO divizije u borbama 27. i 28. decembra 1944. vidi dok. br. 103 i 127.

Noću 28/29. XII part. su napali i zapalili želj. postaju i skladište Draganići, 10 km s.i. Karlovca, te minama razorili želj. prugu. Slaba posada, 12 momaka, morala se povući.⁹

Ogulin:

Noću 28/29. XII odbijen je napadaj part. u jakosti bojne na Ogulin, nađena su 3 poginula part., zapljenjen je 1 laki bacač, 3 puške i 3 sanduka streljiva.¹⁰

Banja Luka:

U već javljenim okršajima kod Han Kola u području Banje Luke 29. XII palo je 9, ranjeno 19 part. i zapljenjeno oružje.

Lika — Jadranska fronta:

Part. vrše jak pritisak na odsjek Doljane — D. Lapac. Našim protunapadajima nije uspjelo protjerati premoćnog-nepr. s visova j.i. Dobrog Sela.¹¹

Opaženo je približavanje part. snaga D. Lapcu iz smjera zapada.¹²

Na Neretvanskom odsj'eku obostrana izviđačka djelatnost u području zapadno i jugozapadno Like. U području Nevesinja odbijeni su nepr. napadaji na naše visinske postave 2,5—8 km j.z. Nevesinje. Izvršeno nekoliko protunapadaja, Nepr. gubitci nisu ustanovljeni. Vlastiti gubitci: 1 poginuo, 9 ranjenih.

U pozadini neretvanskog odsjeka razoren je 1 most dug 20 m. na cesti Rama — Prozor, 3,5 km j.j.i. Prozora. Neprijatelj ometa vatrom cestu na tom djelu.

Želj. pruga Sarajevo — Mesići je u prometu. U toku je čišćenje područja oko Kiseljaka.

Višegrad:

Pojačan je nepr. pritisak na cesti Uvac — Dobrun (24 i 8 km j.i. Višegrada).

⁹ Prema depeši koju je Štab 4. korpusa pisao 30. decembra 1944, domobransku satniju na željezničkoj stanici Draganići napao je jedan bataljon Zumberačke NO brigade 27/28. decembra. Bataljon je zaplijenio 5.000 metaka i drugu spremu (Arhiv VII, reg. br. 2—1, k. 119/6).

¹⁰ Ogulin tada nije napadan. Prvi i 3. bataljon 1. brigade 43. NO divizije izveli su 29. decembra 1944. demonstrativni napad na s. Sveti Petar, 2 km sjeveroistočno od Ogulina (Arhiv VII, reg. br. 26/3, k. 1324: operacijski dnevnik 43. NO divizije).

¹¹ Na odsjeku s. Doljane — s. Gornji Lapac vršila je pritisak 20. NO divizija (Arhiv VII, reg. br. 46/3, k. 526: izvještaj Štaba 20. divizije pisan 8. januara 1945. štabu 8. korpusa NOVJ).

¹² Vidi dok. br. 165, objašnjenje br. 10.

Djelat, nepr. zrakopl.:

19. XII nepr. zrakopl. bacili su oko 40 bombi na Busovaču, 27 osoba je poginulo, 39 ranjeno i 78 kuća porušeno ili oštećeno.

29. XII napali su nepr. lovci i strojničkom vatrom, želj. postaju Lisičići i oklopni vlak kod te postaje, poginuo je 1 častnik, ranjena 3 domobrana i 2 željezničara.

Ohćenito:

U toku manjih djelatnosti i izviđanja kod Bjelovara, Broda na Sutli i Ogulina palo je 12, ranjeno 7, zarobljeno 1 i prebjegao 1 part. Uhićena su 2 vojna neposlušnika. Zapljeno 5 pušaka i 2 samokresa.

Osobitosti:

Noću 28/29. XII jedna part. skupina zapalila je školu u S. Granešina kraj Zagreba.

Prema izvješću oružnika noću 29/30. XII pljačkala je selo Kurilovec jedna part. skupina i odvela 2 muškarca.

Prema izvješću zapovjednič'tva Kvarner u područje Sušaka stiže 10.000 četnika koji se povlače iz Dalmacije.¹³

Konzulat N.D.H. na Rijeci u svojoj brzozajci traži da se obustave putovanja vojničkih osoba i teklića¹⁴ u područje SušaV —Rijeka.

764- ¹³ Brojno stanje četnika koji -su pripadali Dinarskoj četničkoj oblasti bilo je oko 4.500. Opširnije o njihovom povlačenju iz Dalmacije vidi dok. br. 27, 80, 82, 83 i 111.

¹⁴ Kurira